

اقتصاد مقاومتی؛
الگوی مناسب برای توسعه
و پیشرفت کشور

جرم انگاری و تشکیل پلیس
مالیاتی در قانون جدید
مالیات های مستقیم

ضرورت تجهیز
کسب و کارها به
تکنولوژی های روز

صنعت و کارآفرینی

نشریه خبری آموزشی و تحلیلی

فروردین، اردیبهشت و خرداد ماه ۱۳۹۵

۸۵

امنیت شغلی
از مسیر
ارتقای توانمندی

پیش نیازهایی
برای کاهش
هزینه های تولید

کدام بخش ها
لوگوموتیو اقتصاد
هستند؟

ایران خودرو

یک خانواده. یک هدف

www.ikkco.ir

محمول جدید ایران خودرو خراسان **S7**

گروه صنعتی پارت لاستیک

Partlastic Industrial Group

گروه صنعتی پارت لاستیک، در سال ۱۳۶۱ با تولید قطعات لاستیکی (قالبی) و اکسترودری صنایع گوناگون آغاز به فعالیت نموده و به مرور، همزمان با رشد صنعت خودرو، به قطعه سازی خودرو تبدیل شد. با توجه به افزایش حجم کار، با سرمایه گذاری های جدید و خرید دانش فنی روز اروپا، به شرکت های تخصصی تر تفکیک شد و گروهی متشکل از تولیدکنندگان قطعات لاستیکی قالبی، نواری، شیلنگی و پیمانکاران داخلی تامین کننده مواد و پشتیبان فنی تشکیل گردید.

- شرکت پارت لاستیک تولید کننده قطعات تزریق لاستیک، تک جزیی و چند جزیی خودرو
- شرکت پویا گستر خراسان، تولید کننده قطعات نواری / پلیمری، تک جزیی و چند جزیی خودرو و سایر صنایع
- شرکت بسپار تابان، تولید کننده قطعات شیلنگی / پلیمری، تک جزیی و چند جزیی خودرو و سایر صنایع
- شرکت پارسا یاران، تولید کننده قطعات لوله های سوخت خودرو
- شرکت عایق خودرو طوس، تولید کننده عایق های مورد استفاده در خودرو
- شرکت رنگ سازی سیکلمه، تولید کننده انواع رنگ های ساختمانی و صنعتی
- شرکت بسپار سازه، شیمی پیدایش تهران و همگر طوس، به عنوان پیمانکاران داخلی گروه، تامین مواد اولیه پلیمری، پلاستیکی و ماشین و قالب سازی گروه فعالیت می کنند.
- شرکت ایران چاشنی تولید کننده محصولات غذایی متنوع مانند، انواع سس، لواشک و غیره

زمینه فعالیت های موسسه:

- ۱- مشاوره به اشخاص حقیقی و حقوقی توسط تیم تخصصی در زمینه های مسائل حقوقی، کیفری، مالیاتی، بیمه، حسابداری و حسابرسی، امور قراردادها قبل از تنظیم هر گونه قرارداد و ورود به معاملات کلان که احتمال هر گونه سوء استفاده و کلاهبرداری توسط افراد یا شرکت های طرف متصور می باشد.
- ۲- تنظیم هر گونه دادخواست، شکوائیه، لوایح و تنظیم قرارداد.
- ۳- قبول کلیه دعاوی حقوقی و کیفری، خانواده و امور ثبتی و رایانه ای.
- ۴- ثبت شرکتها، علائم تجاری، اختراع، نرم افزار و اخذ مجوز تولید محصول.
- ۵- پیگیری های اداری جهت اخذ مجوزهای قانونی از سازمانها، ادارات دولتی، شهرداری ها به نمایندگی از طرف اشخاص حقیقی و حقوقی و همچنین اخذ گرید برای شرکت های ساختمانی.
- ۶- پیگیری های حقوقی وصول مطالبات مالی اشخاص حقیقی و حقوقی.

در حال حاضر مشاوره حقوقی مراکز مختلفی را بر عهده داریم:

- اتحادیه کامپیوتر و موبایل مشهد، شرکت آداک، شرکت پادیاو پی کهن، شرکت پردیس، شرکت بسپار پیش پارس
- تحادیه تعاونی های تولید مشهد، شرکت پارسیس، بیمه نوین استان خراسان رضوی، شرکت صنایع رباتیک آراد و ...
- انعقاد قرارداد پیمانکاری با صندوق کارافرینی امید (مهر امام رضا سابق) در خصوص پیگیری پرونده های وصول مطالبات معوق، نظارت و حقوقی مربوط به استان خراسان رضوی، مذاکرات برای وصول مطالبات شرکت آب و فاضلاب استان زنجان نیز صورت گرفته که در همین ماه انشاء الله در خدمت ایشان خواهیم بود.

همچنین ارگانها و سازمانهای دولتی، نیمه دولتی و خصوصی که در حال حاضر همکار با موسسه هستند از قبیل:

- اداره ثبت کل کشور، اداره ثبت احوال کل کشور، اداره ثبت شرکتها، اتاق بازرگانی استان خراسان رضوی، پلیس آگاهی، پلیس امنیت، پلیس فتا، شرکت های مخابراتی و ...

برگی دیگر از افتخارات گروه صنعتی زنیط

تامین محصولات تخصصی روانساز صنایع کشور

دفتر مرکزی: مشهد- بلوار وکیل آباد- بین وکیل آباد ۲۳ و ۲۵ - پلاک ۴۸۷ صندوق پستی: ۹۱۷۷۵ - ۱۱۹۹
تلفن: ۳۶۰۴۸۱۱۴ - ۳۶۰۵۵۱۴۴ - ۳۶۰۴۹۲۵۹ - ۳۶۰۴۴۴۲۲ (۰۵۱) فاکس: ۳۶۰۴۹۲۵۸ (۰۵۱)
تلفن دفتر تهران: ۶۶۵۲۴۹۴۶ (۰۲۱) تلفکس: ۶۶۵۰۹۶۶۰ (۰۲۱) www.zenitoil.com

ISO 9001 . OHSAS 18001. ISO 14001 - IMS

IR-BIO-161
Non-EU Agriculture

ORGANIC

NOVIN® SAFFRON

www.novinsaffron.com
E-mail: info@novinsaffron.com

تلفن: ۰۵۱ - ۳۲۲۲۰۱۱۰ فکس: ۰۵۱ - ۳۲۲۲۹۷۶۵

نَوین زعفران

صادرکننده نمونه و ممتاز ملی (۹ دوره)
عرضه زعفران ارگانیک در اوزان نیم و ۱ گرم

بلاغ

انجمن مدیران صنایع
شعبه خراسان

فهرست:

- سخن نخست / قاچاق کالا بلای جان تولید داخلی / ۲
- جرم انگاری و تشکیل پلیس مالیاتی در قانون جدید مالیات های مستقیم / ۳
- ابداع مسیرهای نو در تامین مالی صنایع کوچک / ۴
- افزایش شفافیت، رمز موفقیت در مبارزه با مفساد اقتصادی / ۶
- امنیت شغلی از مسیر ارتقای توانمندی / ۸
- پدیده سرمایه گذاری جمعی پدیده ای رو به رشد در اروپا / ۹
- بررسی دلایل تـــــــورم دو رقمی در ایران / ۱۰
- ضرورت تجهیز کسب و کارها به تکنولوژی های روز / ۱۲
- تحلیلی بر کاهش تجارت خارجی و مثبت ماندن تراز تجاری ایران / ۱۴
- جایگاه بخش خصوصی در اقتصاد ۱۶/۹۵
- چرا خریدهای مردم در پایان سال، غیر منطقی می شود؟ / ۱۶
- گذری بر فعالیت های انجمن مدیران صنایع خراسان در قاب تصویر / ۲۲
- دامپینگ ترک ها در بازار پوشاک ایران / ۲۴
- رشد اقتصادی در گروی رعایت اصول ایمنی و بهداشت در محیط کار / ۲۶
- سناریوهای جدید در صنعت خودروسازی / ۲۸
- سهم بخش خصوصی در ایجاد اشتغال / ۳۰
- سیاست های صنعتی عامل رشد کره جنوبی و سوئیس در نوآوری / ۳۲
- شهرک های صنعتی برگ برنده صنایع جهان / ۳۴
- عوامل کاهش سرمایه گذاری در بخش صنعت / ۳۶
- کدام بخش ها لو کوموتیو اقتصاد هستند؟ / ۳۸
- گردشگری «حلال» مالزی الگویی برای ایران / ۴۰
- پیش نیازهایی برای کاهش هزینه های تولید / ۴۲
- اقتصاد مقاومتی؛ الگویی مناسب برای توسعه و پیشرفت کشور / ۴۴

ماهنامه صنعت و کار آفرینی نشریه خبری و آموزشی و تحلیلی

شماره ۸۵ - فروردین، اردیبهشت و خرداد ماه ۱۳۹۵
قیمت: ۵۰۰۰۰ ریال

هیات تحریریه:

فرامرز عسکری - امیر مهدی مرادی - اشرف بهنام پور

صاحب امتیاز و مدیر مسئول:
احمد اثنی عشری

شورای سیاستگزاری:

رضا حمیدی - حمید طیبی - حسین متین راد
عبدا... یزدانبخش - فرامرز مرادی - جلیل افشارنژاد
محمد علی چمنیان - مهدی نعیمی پور

طراح و صفحه آرا:

محمد حسن پنجه بند

مدیر روابط عمومی:

فرامرز عسکری

عکس:

وحید محبی فرد

ناشر:

انجمن مدیران صنایع شعبه خراسان

نشانی دفتر ماهنامه:

مشهد - بلوار شهید منتظری (تلویزیون) - نبش شهید منتظری ۷
مجتمع سایکو و قطعه سازان - طبقه ۲ - انجمن مدیران صنایع شعبه خراسان

تلفن: ۱۴-۳۸۴۴۲۱۱ (۰۵۱)

فاکس: ۳۸۴۴۲۱۷ (۰۵۱)

وب سایت انجمن مدیران صنایع خراسان:

www.imakh.ir

Email: info@imakh.ir

نشریه صنعت و کار آفرینی آماده دریافت مقالات، ترجمه و گزارش های متخصصین
و همکاران گرامی می باشد.

* مسئولیت مطالب بر عهده نویسندگان است.

* هیات تحریریه در انتخاب و ویرایش مقالات آزاد است.

* استفاده از مطالب نشریه با ذکر ماخذ بلامانع است.

سخن نخست:

قاچاق کالا بلای جان تولید داخلی

قاچاق را این گونه تعریف می کنند «هر گونه استفاده از مال موضوع درآمد دولت، بدون پرداخت درآمد مقرر یا ورود و صدور مال ممنوع و یا تحصیل اموال انحصاری از غیر کانال دولتی و انجام هر گونه اقدامی که قانون در حکم قاچاق محسوب شده است» معضل قاچاق سالهاست به عنوان یک مساله ملی مطرح است که بارش فزاینده آن اقتدار دولت هم از سوی قاچاقچیان و هم از سوی مردم زیر سوال رفته است.

در مورد قاچاق کالا آمارهای ضد و نقیضی ارائه می شود. اولین بار مسئولان کشور در سال ۸۹ در مورد حجم کالا سخن گفته و رئیس ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارزش واردات قاچاق را حدود ۱۹ میلیارد دلار بیان نمود و اعلام داشت تنها ۳ درصد از کالاهای قاچاق شناسایی و کشف و ضبط می شوند. در سال ۹۲ این رقم ۲۰ تا ۲۵ میلیارد دلار افزایش یافته و در سال جاری آمار غیر رسمی حاکی از کاهش ۴۰ درصدی آن می باشد. اما نگاهی دقیق به رقم قاچاق عظمت این داد و ستد را بیان می کند و یقیناً قدرتهای مافیایی و یا ذینفعانی که در پشت این حجم قاچاق قرار گرفته اند به راحتی حاضر نیستند از این منافع دست بکشند اما دولت باید به هر شکل که شده با قدرت ناشی از اراده مردم که در رای آنان تجلی یافته است بدون دغدغه و شفاف با این مشکل مقابله نماید. آثار زیان بار قاچاق از چند جنبه حائز اهمیت است: اول آنکه واردات قاچاق به زیان تولید کنندگان داخلی است زیرا با توجه به مالیات ارزش افزوده و سایر عوارضی که به دولت می پردازند کالای آنها گران تر تمام شده و قدرت رقابت در برابر کالای قاچاق را از دست می دهند و اگر این امر استمرار داشته باشد توان رقابتی و قدرت تحمل زیان کاهش یافته و واحدهای تولیدی داخل را با رکود و ورشکستگی کسب و کار آنان مواجه می سازد. دوم: وارد کنندگان کالای قاچاق از آنجا که حقوق و عوارض گمرکی را پرداخت نمی کنند موجب کاهش درآمدهای دولت می گردند و این به زیان دولت و منافع ملی کشور می باشد. سوم واردات کالای قاچاق بعلاوه آنکه اطلاعات آن ساختار یافته نیست در برنامه های اقتصادی ایجاد اختلال می کند و جنبه های دیگری نیز وجود دارد که در حوصله این بخش نمی باشد. ناگفته نماند کنترل شدید نرخ ارز و نابرابری آن با قیمت واقعی باعث کاهش قیمت کالای قاچاق گردیده و تاثیر این مهم را نباید نادیده گرفت. حاکمیت برای برخورد با پدیده شوم قاچاق باید اقدامات عملی و ساختار یافته و یکپارچه ای را طرحریزی و اجرا نماید. آنچه مسلم است برای مقابله با این امر با کمبود قانون و دستگاه های نظارتی مواجه نیستیم و نزدیک ۲۴ واحد و دستگاه نظارتی بر امر قاچاق کالا مستقیم و غیر مستقیم نظارت دارند، آنچه کم است عدم شفافیت است. مبارزه با قاچاق باید از منشا باشد و نه از واحدهای صنفی، وزیر صنایع می گوید با توجه به منافی که قاچاقچیان از ورود کالای خارجی به کشور می برند، واضح است که عوامل سازمان یافته پشت سر قاچاق مرزی وجود دارد. وزیر آگاهی تهران می گوید: «واحدهای صنعتی تعطیل شده به بارانداز کالای قاچاق تبدیل شده اند.» اکنون این سوال برای فعالان اقتصادی و جامعه مطرح است چه قدرتی در پشت وارد کنندگان کالای قاچاق وجود دارد که حاکمیت از تشخیص و مقابله با آن عاجز مانده است. نظام حکومتی ما نشان داده در مسائل مهم منطقه ای و سیاسی و نظامی و امنیتی توانمندی های فراوانی داشته ایم و باور آن دشوار است که با این پدیده شوم که آن دشواری ها را ندارد نتوانیم مقابله کنیم. ما برای مقابله با قاچاق قانون کم نداریم نظارت ها دچار مشکل است. شناسایی قاچاق های سازمان یافته و در حجم بالا دشوار نیست مهم وجود اراده برای برخورد با آن است. شفاف سازی در امر قاچاق و جلب حمایت های مردمی و فعالان اقتصادی کمک موثری در کاهش ورود کالای قاچاق خواهد بود. رسانه عمومی باید آثار زیانبار ملی ناشی از مصرف کالای قاچاق را به مصرف کنندگان و خریداران تفهیم نماید و مراجع دینی بر حرام بودن آن تاکید نمایند. و نهادهای بازرسی گزارشهای خود را به مردم ارایه دهند. مبارزه با قاچاق به عزم ملی و عمومی از سوی حاکمیت و ملت هر دو بطور مشترک نیاز دارد. و اگر جدی گرفته نشود عواقب آن لطمات بزرگی به اقتصاد و باورهای جامعه وارد می کند.

جرم انگاری و تشکیل پلیس مالیاتی در قانون جدید مالیات های مستقیم

مصطفی شامل / دبیر کارگروه مالی و مالیاتی انجمن مدیران صنایع خراسان

همچنین طبق ماده ۲۷۷ مرتکب یا مرتکبان جرائم مالیاتی علاوه بر مجازاتهای مقرر در مواد ۲۷۴ تا ۲۷۶ این قانون، مسئول پرداخت اصل مالیات و جریمه های متعلق قانونی و همچنین ضرر و زیان وارده به دولت با حکم مرجع صالح قضائی می باشند. براساس ماده ۲۷۶ چنانچه هر یک از حسابداران، حسابرسان و همچنین موسسات حسابرسی، مأموران مالیاتی و کارکنان بانکها و موسسات مالی و اعتباری در ارتکاب جرم مالیاتی معاونت نمایند و یا تخلفات صورت گرفته را گزارش نکنند به حداقل مجازات مباشر جرم محکوم می شوند. مجازات معاونت سایر اشخاص طبق قانون مجازات اسلامی تعیین می شود.

طبق ماده ۲۷۸ رئیس قوه قضائیه بنا به درخواست رئیس سازمان امور مالیاتی کشور در هر یک از استانها و مناطقی که مقتضی بداند، دادسرا و دادگاه ویژه مالیاتی تشکیل می دهد.

در کنار مجازات های درجه شش که با آنها اشاره شد و نیز تشکیل دادسرا و دادگاه ویژه مالیاتی، پلیس مالیاتی نیز از دیگر راهکارهای اصلاحیه قانون مالیات های مستقیم برای کنترل مودیان به منظور جلوگیری از فرار مالیاتی است.

بر اساس ماده ۱۸۱ اصلاحیه قانون مالیات های مستقیم، به منظور کنترل دفاتر، اسناد و مدارک مودیان اعم از دستی و ماشینی (مکانیزه) با هدف نظارت بر اجرای قوانین و مقررات مالیاتی، واحدی تحت عنوان واحد بازرسی مالیاتی در سازمان امور مالیاتی کشور ایجاد می شود.

اختیارات واحد بازرسی مالیاتی این است که حسب ارجاع رئیس کل سازمان امور مالیاتی کشور یا اشخاص مجاز از طرف وی، نسبت به اعزام هیأت های بازرسی حسب مورد با مجوز مرجع صالح قضائی با عضویت نماینده دادستان یا دادگستری به اقامتگاه قانونی، محل فعالیت مودی و محل نگهداری دفاتر، اسناد و مدارک و تجهیزات اعم از دستی و ماشینی (مکانیزه) اقدام می کند و کلیه دفاتر، اسناد و مدارک، اطلاعات و سوابق مالی نزد مودیان را مورد بازرسی قرار می دهد و یا در صورت لزوم با ارائه رسید آنها را به اداره امور مالیاتی ذی ربط انتقال می دهد. اداره امور مالیاتی ذی ربط مکلف است دفاتر، اسناد و مدارک منتقل شده را حداکثر ظرف مدت دو هفته به مودی عودت نماید.

بر اساس تبصره یک این ماده، بازرسی موضوع این ماده شامل قانون مالیات بر ارزش افزوده نیز خواهد بود.

طبق تبصره سه همین ماده، مودیان مالیاتی موظفند با هیأت های موضوع این ماده همکاری لازم به عمل آورند و کلیه دفاتر، اسناد، مدارک و سوابق مالی را در اختیار هیأت ها قرار دهند. مودیان مزبور در صورت استتکاف، علاوه بر شمول مجازات مقرر در این قانون، از معافیت های مالیاتی منابع مختلف در آمدی سال مورد مراجعه محروم می شوند.

با توجه به اینکه در سال های اخیر مبارزه با فرار مالیاتی به عنوان یکی از مظاهر و مصدق مهم جرائم اقتصادی به یکی از راهبردهای اصلی کشورمان در مسیر خروج از نفت محسوری و کاهش اتکا به درآمدهای نفتی و نیز پیشرفت و عدالت مبدل گشته است بدون تردید بهره مندی از یک قانون منسجم با ضمانت های اجرایی قوی در مقابله با جرائم مالیاتی به بهبود عملکرد نظام مالیاتی کمک قابل توجهی می کند. مسئله مالیات تنها یک مسئله اقتصادی نیست بلکه ابعاد سیاسی، اجتماعی و فرهنگی نیز دارد. اگر می خواهیم در نظام مالیاتی تحولی ایجاد کنیم باید به حوزه های سیاسی، اجتماعی و فرهنگی آن نیز توجه و کار کنیم.

البته در راستای تصویب چنین قوانینی، جا دارد در شرایط رکود اقتصادی نسبت به کاهش نرخ مالیات اشخاص حقوقی و مستثنی نمودن واحدهای تولیدی و صنعتی از برخی قوانین و بخشنامه ها به منظور تقویت آن واحدها و برون رفت از وضعیت رکود اقدام گردد. به طور قطع تقویت نظام کیفری حاکم بر رفتارهای مالی و مالیاتی و بر طرف نمودن خلاءها و نارسایی های این حوزه، کشور را در دستیابی به اهداف تعیین شده در سند چشم انداز و سیاست های کلان اقتصادی به ویژه در تحقق سیاست های ابلاغی اقتصاد مقاومتی یاری می کند.

از آخرین اصلاح قانون مالیات های مستقیم که در تاریخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ صورت پذیرفت حدود ۱۳ سال می گذرد. لایحه اصلاح قانون مالیات های مستقیم در سال ۱۳۹۱ توسط دولت به مجلس تقدیم گردید. بعد از سه سال رایزنی بین دولت و مجلس شورای اسلامی و اصلاح ایرادات شورای نگهبان توسط مجلس در چندین نوبت، نهایتاً در تاریخ ۱۳۹۴/۰۴/۳۱ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و در تاریخ ۱۳۹۴/۰۵/۲۷ توسط ریاست جمهوری به وزارت امور اقتصاد و دارائی ابلاغ گردید. بر اساس ماده ۲۸۱، تاریخ اجرای این قانون از ابتدای سال ۱۳۹۵ می باشد. اصلاحیه قانون مالیات های مستقیم بیش از هر چیز تمرکزش را بر افزایش پایه های مالیاتی و تعداد مودیان و جلوگیری از فرار مالیاتی گذاشته است و برای دست یافتن به این هدف از ایجاد پایگاه اطلاعات هویتی و معاملاتی و نیز دریافت و رصد اطلاعات بانکی مودیان گرفته تا در نظر گرفتن مجازات حبس برای متخلفان را وارد قانون کرده است.

به این ترتیب تعداد جرایم و میزان مجازات های مالیاتی طبق ماده ۲۷۴ قانون مالیات های مستقیم، با اصلاحیه این قانون تغییر کرده و مجازات درجه شش برای ارتکاب به مواردی از جرائم مالیاتی به آن اضافه شد.

بر این اساس، مجازات درجه شش قانون مجازات اسلامی عبارت است از:

- ۱- حبس بیش از شش ماه تا دو سال
- ۲- جزای نقدی بیش از بیست میلیون تا هشتاد میلیون ریال
- ۳- شلاق از ۳۱ تا ۷۴ ضربه
- ۴- محرومیت از حقوق اجتماعی بیش از شش ماه تا پنج سال
- ۵- انتشار حکم قطعی در رسانه ها
- ۶- ممنوعیت از یک یا چند فعالیت شغلی یا اجتماعی برای اشخاص حقوقی حداکثر تا مدت پنج سال
- ۷- ممنوعیت از دعوت عمومی برای افزایش سرمایه برای اشخاص حقوقی حداکثر تا مدت پنج سال
- ۸- ممنوعیت از اصدار برخی از اسناد تجاری توسط اشخاص حقوقی حداکثر تا مدت پنج سال

به این ترتیب تمام کسانی که یکی از جرائم مالیاتی مندرج در ماده ۲۷۴ اصلاحیه قانون مالیات های مستقیم را مرتکب می شوند به یکی از مجازات های این ماده از حبس و شلاق گرفته تا جزای نقدی و ممنوعیت های شغلی و تجاری محکوم خواهند شد.

بر اساس ماده ۲۷۴ قانون مالیات های مستقیم، موارد زیر جرم مالیاتی محسوب می شود و مرتکب یا مرتکبان حسب مورد، به مجازات های درجه شش محکوم می گردند:

- ۱- تنظیم دفاتر، اسناد و مدارک خلاف واقع و استناد به آن
  - ۲- اختفای فعالیت اقتصادی و کتمان درآمد حاصل از آن
  - ۳- ممانعت از دسترسی مأموران مالیاتی به اطلاعات مالیاتی و اقتصادی خود یا اشخاص ثالث در اجرای ماده ۱۸۱ این قانون و امتناع از انجام تکالیف قانونی مبنی بر ارسال اطلاعات مالی موضوع مواد ۱۶۹ و ۱۶۹ مکرر به سازمان امور مالیاتی کشور و وارد کردن زیان به دولت با این اقدام.
  - ۴- عدم انجام تکالیف قانونی مربوط به مالیات های مستقیم و مالیات بر ارزش افزوده در رابطه با وصول یا کسر مالیات مودیان دیگر و ایصال آن به سازمان امور مالیاتی در مواعید قانونی تعیین شده
  - ۵- تنظیم معاملات و قرار دادهای خود را به نام دیگران، یا معاملات و قرار دادهای مودیان دیگر به نام خود برخلاف واقع ثبت می کنند،
  - ۶- خودداری از انجام تکالیف قانونی در خصوص تنظیم و تسلیم اظهارنامه مالیاتی حاوی اطلاعات در آمدی و هزینه های در سه سال متوالی
  - ۷- استفاده از کارت بازرگانی اشخاص دیگر به منظور فرار مالیاتی
- مرتکبان موارد فوق بر حسب تشخیص قاضی به یکی از مجازات های درجه ششم محکوم می شوند.

ابداع مسیرهای نو در تامین مالی صنایع کوچک

تامین نقدینگی به عنوان مهم ترین مشکل صنایع کوچک در سال جدید با ساز و کاری متفاوت در حال انجام است.

کارشناسان معتقدند با حضور صنایع کوچک در فرابورس بخشی از این کمبود نقدینگی جبران خواهد شد. همچنین تشکیل کارگروه ایجاد رونق در صنایع کوچک، افزایش منابع غیربانکی در صندوق ضمانت از سرمایه گذاری صنایع کوچک و تسهیلات ۱۶۰ هزار میلیارد ریالی از دیگر راه های رفع مشکل نقدینگی در صنایع کوچک کشور عنوان شده است.

پیش از این از اهمیت صنایع کوچک و متوسط در ایجاد اشتغال پایدار و افزایش ارزش افزوده در تولید ناخالص داخلی گفته شد اما ایجاد رونق در بخش صنعت به دلیل نامگذاری امسال به «اقتصاد مقاومتی، اقدام و عمل» بیش از گذشته از سوی مسئولان شتاب گرفته است تا جایی که علی یزدانی، مدیر عامل سازمان صنایع کوچک با تاکید بر اهمیت صنایع کوچک در کشور، حمایت از این صنایع را رسالت اصلی در راستای تحقق شعار سال یاد کرد. به گفته وی، قرار است در امسال، ۱۶۰ هزار میلیارد ریال تسهیلات به ۱۲ هزار واحد صنعتی پرداخت شود که بخشی از آن به ۹ هزار واحد صنایع کوچک و متوسط که کمتر از ظرفیت اسمی تولید دارند، اختصاص می یابد و به طور میانگین به هر واحد یک میلیارد تومان تسهیلات پرداخت می شود. از این رو واحدهای راکدی که امکان فعالیت مجدد داشته یا طرح های نیمه فعال صنعتی واقع در شهرک ها و نواحی صنعتی حمایت خواهند شد.

■ کمبود نقدینگی در عارضه یابی ها

کارشناسان معتقدند؛ بزرگترین نقطه ضعف صنایع کوچک در تامین مالی و کمبود نقدینگی است اما صنایع بزرگ دسترسی آسانی به منابع بانکی و حضور در تالارهای بورس دارند. عارضه یابی های انجام شده در کل کشور نشان داده، بخش اعظم صنایع کوچک با مشکل نقدینگی و ناتوانی در تامین مالی با تعطیلی یا فعالیت زیر ظرفیت مواجه شده اند بنابراین تامین مالی این بخش صنعت به دغدغه دولت تبدیل شده است.

با اشاره به تسهیلات ۱۶۰ هزار میلیارد ریالی که از دیگر راه های رفع مشکل نقدینگی در صنایع کوچک کشور است، می توان گفت: در امسال دولت منابع مالی را برای رونق صنعت در نظر گرفته که هر چند رقم آن هنوز تصویب نشده اما این منابع به عنوان سرمایه در گردش و رونق بخشی به صنایع نویدبخش رونق در صنعت است بنابراین کارگروه ایجاد رونق در استان ها تشکیل شده تا اطلاعات دقیق از وضعیت فعلی واحدهای صنعتی در اختیار داشته باشیم و در زمان اختصاص منابع مالی امکان هدایت هدفمند آن در تولید و اشتغال فراهم باشد.

از گذشته بحث تامین وثیقه عمده مشکل صنعتگران برای دریافت تسهیلات بانکی بوده است ولی اکنون صندوق ضمانت از سرمایه گذاری فرآیند دریافت تسهیلات را آسان کرده و نیز بانک های طرف قرارداد با صندوق به ۱۱ عدد افزایش یافته است.

امکاناتی مانند خرید دین از سوی صندوق ضمانت از سرمایه گذاری صنایع کوچک نیز در حال انجام است که صنعتگران می توانند بدون هزینه مالی مواد اولیه خود را با اعتبار صندوق خریداری کنند. بنابراین اطلاع رسانی از خدمات قابل ارائه از سوی صندوق بسیار با اهمیت است.

■ حمایت بانک ها از تولید

بانک محور بودن صنایع کوچک اصلی ترین عامل در کمبود نقدینگی این بخش از تولید است اما

بکارگیری روش‌های نو در تامین مالی صنایع کوچک بارقه امید را در دل صنعتگران روشن کرده است. همان‌طور که مصطفی موسوی، مدیرعامل شرکت شهرک‌های صنعتی مازندران به صمت گفت: صنایع کوچک ایران همواره بانک‌محور بوده اما فراهم شدن امکان حضور صنایع کوچک در فرابورس مسیری جدید در تامین مالی این بخش از صنعت است بنابراین نباید فراموش کرد که صنعت بانک‌محور نیازمند آن است که بانک‌ها در خدمت تولید قرار گیرند تا مشکلات صنایع کوچک رفع شود.

نقش بانک‌ها در تامین سرمایه در گردش بنگاه‌های کوچک و متوسط نباید نادیده گرفته شود. غیرفعال بودن بخشی از واحدهای تولیدی در شهرک‌های صنعتی به دلیل کمبود نقدینگی یا مواد اولیه و تعطیلی بخش دیگری از این واحدها به دلیل بدهکاری به بانک‌ها بخش زیادی از فرصت‌های اشتغالزایی و تولید را از کشور سلب کرده است.

انتظار می‌رود امسال با توجه به نامگذاری سال به «اقتصاد مقاومتی، اقدام و عمل» بانک‌ها نیز به سمت حمایت عملی از تولید هدایت شوند. تامین مالی از منابع بانکی همواره انجام شده اما بخشنامه جدید بانک مرکزی بانک‌ها را مجاب کرده که منابع خود را در خدمت تولید قرار دهند. فراهم شدن امکان حضور صنایع کوچک در فرابورس روشی جدید در تامین مالی این بخش است و اطلاع‌رسانی‌ها در این زمینه در حال انجام است.

در حالی که علی یزدانی، مدیرعامل سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران از تملک هزار و ۲۴۳ واحد و طرح صنعتی از سوی بانک‌ها در شهرک‌های صنعتی سراسر کشور خبر داد، بانک مرکزی در بخشنامه‌ای از شبکه بانکی خواست سرمایه در گردش طرح‌های تولیدی با پیشرفت فیزیکی افزون بر ۶۰ درصد و بنگاه‌های تولیدی کوچک و متوسط که از بازار محصول مناسبی برخوردار بوده را تامین کنند. در این بخشنامه افزایش بیکاری به دلیل تعدیل نیرو در واحدهای صنعتی کوچک و متوسط اشاره شده که بخشی از بنگاه‌های تولیدی موجود و فعال با ظرفیت پایین و گاه پایین‌تر از نقطه سر به سر فعالیت می‌کنند و با کاهش درآمد، اقدام به تعدیل نیرو کرده‌اند که به افزایش بیکاری منجر شده است. بنابراین برای استفاده بهینه از منابع موجود با هدف تامین نقدینگی مورد نیاز بنگاه‌های تولیدی و حفظ اشتغال فعلی و ایجاد اشتغال جدید، ضرورت دارد بنگاه‌های تولیدی کوچک و متوسط که از بازار محصول مناسبی برخوردار بوده اما به دلیل تنگناهای مالی و نداشتن سرمایه در گردش، تولید آنها متوقف شده یا با ظرفیت پایین فعالیت می‌کنند و همچنین طرح‌های تولیدی با پیشرفت فیزیکی بالای ۶۰ درصد، از پشتیبانی مالی بیشتری برخوردار شوند.

■ حمایت بورسی از صنایع کوچک

از دیگر حمایت‌ها برای تامین مالی صنایع کوچک به امضای تفاهمنامه همکاری میان فرابورس ایران و سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران اشاره می‌شود که در این رابطه می‌توان گفت: راه‌اندازی واحدهای صنعتی تعطیل، به ظرفیت رساندن واحدهای نیمه‌فعال و تکمیل زیرساخت‌ها در شهرک‌ها و نواحی صنعتی از اولویت‌های کاری در سال ۹۵

است و به همین منظور تفاهمنامه‌ای با سازمان بورس و اوراق بهادار امضا شد تا تامین مالی صنایع کوچک از این طریق انجام شود.

بنابراین تفاهمنامه، فرابورس برای تسهیل امور مربوط به آماده‌سازی و پذیرش صنایع زیر پوشش سازمان در بازارهای شرکت‌های کوچک و متوسط و دارای فکری، کارگزارانی را در سطح استان‌ها و از میان مشاوران معرفی شده از سوی سازمان آموزش خواهد داد. از این رو استفاده از بازار شرکت‌های کوچک و متوسط فرابورس به منظور پذیرش واحدهای صنعتی زیر پوشش سازمان، زمینه‌سازی و کمک به تجاری‌سازی فناوری‌ها در شرکت‌های زیر پوشش سازمان از طریق بازار دارای فکری فرابورس از جمله اهداف این تفاهمنامه است.

■ ضمانتنامه‌های سرمایه‌گذاری در صنایع کوچک

از آنجا که پذیرش ریسک اعتباری صنایع کوچک در فرآیندهای تامین، تولید، فروش، پیمانکاری و تعهدات مالی از راهگشایترین خدمات قابل ارائه در حمایت از صنایع کوچک به شمار می‌رود رشد ۴ برابری ظرفیت‌سازی برای صدور ضمانتنامه‌های سرمایه‌گذاری در صنایع کوچک به‌عنوان راهکاری دیگر در تامین مالی این بخش از صنعت نام برده شده است.

ضمانتنامه‌های تعهد پرداخت، مناقصه و مزایده، حسن انجام کار، پیش پرداخت، ترخیص موقت یا ترانزیت کالا، پرداخت سود و عوارض گمرکی، استرداد کسور وجه الضمان، بیمه و مالیات از خدمات قابل ارائه از سوی صندوق ضمانت سرمایه‌گذاری صنایع کوچک به متقاضیان است. همچنین ضمانتنامه اعتبار خریدار به متقاضیان ارائه می‌شود تا بتوانند مواد اولیه مورد نیاز خود را تامین کنند.

صنایع کوچک به دلیل منابع اندکی که دارند، نمی‌توانند از تسهیلات مالی زیاد بهره ببرند به طوری که تامین اعتبار برای خرید ماشین‌آلات و مواد اولیه از عمده مشکلات صنایع کوچک است. به همین دلیل در تمام دنیا دولت‌ها صندوق‌های ضمانت را به منظور پشتیبانی از صنایع کوچک پدید می‌آورند به طوری که اگر صنایع کوچک بخواهند خریدی همچون مواد اولیه، ماشین‌آلات و... انجام دهند صندوق برای خرید اقساطی و نیز برای فروش محصولات تولیدی صنایع ضمانتنامه ارائه خواهد کرد. تمام صنایع کوچک کشور که داخل یا خارج از شهرک‌های صنعتی قرار دارند، می‌توانند این ضمانتنامه‌ها را دریافت کنند.

بنابراین، با توسعه روش‌های تامین مالی برای صنایع کوچک انتظار می‌رود مسئولان در توسعه بازارهای فروش برای محصولات و خدمات صنایع کوچک نیز چاره‌اندیشی کنند.

مفاسد اقتصادی

افزایش شفافیت، رمز موفقیت در مبارزه با

یکی از لوازم اصلی مبارزه با مفاسد اقتصادی و ایجاد فضایی سالم برای فعالیت اقتصادی، افزایش شفافیت در حوزه اقتصادی کشور است زیرا فساد صرفاً در فضاهای تاریک است که امکان رشد پیدا می کند.

پانزده سال قبل یعنی دهم اردیبهشت ماه ۸۰ بود که مقام معظم رهبری با صدور پیامی هشت ماده ای خطاب به سران سه قوه، خواستار مبارزه همه جانبه و سازمان یافته با مفاسد مالی و اقتصادی در کشور با هدف ایجاد فضایی سالم برای فعالیت های اقتصادی شدند. در این پیام تاریخی رهبر معظم انقلاب ضمن تأکید بر اینکه تولید کنندگان، نخستین قربانیان فساد مالی و اقتصاد ناسالم در کشور هستند و این مبارزه موجب امنیت فضای اقتصادی و اطمینان برای تمام افراد متقاضی فعالیت سالم اقتصادی می شود، آمده بود: «خشکانیدن ریشه ی فساد مالی و اقتصادی و عمل قاطع و گره گشا در این باره، مستلزم اقدام همه جانبه بوسیله ی قوای سه گانه مخصوصاً دو قوه ی مجریه و قضائیه است. قوه ی مجریه با نظارتی سازمان یافته و دقیق و بی اغماض، از بروز و رشد فساد مالی در دستگاه ها پیشگیری کند، و قوه ی قضائیه با استفاده از کارشناسان و قضات قاطع و پاکدامن، مجرم و خائن و عناصر آلوده را از سر راه تعالی کشور بردارد».

بدون تردید، یکی از لوازم اصلی مبارزه با مفاسد اقتصادی و ایجاد فضایی سالم برای فعالیت اقتصادی، افزایش شفافیت در حوزه اقتصادی کشور است زیرا فساد صرفاً در فضاهای تاریک است که امکان رشد پیدا می کند. از سوی دیگر، هر حکومتی برای دستیابی به اقتصاد باثبات، کارآمد و پویا باید توانایی رصد، برنامه ریزی و اجرای برنامه های حوزه اقتصادی را داشته باشد و این امر نیز بدون شفافیت فضای اقتصادی کشور قابل اجرا نیست. به عنوان مثال، اگر کشور در راستای پیاده سازی اقتصاد مقاومتی به دنبال «درون زایی» است؛ باید به دنبال استقلال درآمد جاری دولت از نفت باشد و این امر نیز جز از طرق اتکا به درآمدهای مالیاتی امکان پذیر نیست، موضوعی که در بند ۱۷ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی مورد تأکید قرار گرفته است. کسب درآمدهای مالیاتی نیز منوط به ارتقای کیفیت فضای کسب و کار و انگیزه های تولید است که یکی از اصلی ترین لوازم آن، افزایش شفافیت جریانات اقتصادی است. به همین دلیل نیز در بند ۱۹ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی به شفافیت توجه ویژه ای شده و اینگونه آمده است: «شفاف سازی اقتصاد و سالم سازی آن و جلوگیری از اقدامات، فعالیت ها و زمینه های فساد را در حوزه های پولی، تجاری، ارزی و ...».

بنابراین شفاف نمودن فضای اقتصادی را باید پیش نیاز مبارزه با مفاسد اقتصادی و مقاوم کردن اقتصاد و آزار کان اصلی آن دید و نه خروجی و دستاورد تحقق این اهداف کلان نظام در حوزه اقتصادی. در نتیجه، به جرات می توان ادعا کرد که حرکت در راستای مبارزه با مفاسد اقتصادی و پیاده سازی اقتصاد مقاومتی در کشور بدون تلاش برای افزایش شفافیت در حوزه اقتصادی، امکان پذیر نیست.

یکی از مهم ترین اقداماتی که در جهان باهدف شفاف سازی حوزه اقتصادی صورت می گیرد، ایجاد سامانه های جامع اطلاعات اقتصادی است.

این سامانه ها در بسیاری از کشورهای دنیا به گونه ای گسترش پیدا کرده اند که در آن مناطق، میزان دسترسی و شفافیت روابط و جریانات اطلاعات اقتصادی مردم و حکومت از سطح مطلوبی برخوردار است و مردم و حکومت مانند یک شیشه شفاف، طرفین توانایی رویت کم و کیف فعالیت های یکدیگر را دارند.

به خاطر این شفافیت، ناظران نیز با دقت و صحت بالاتری سره را از ناسره تشخیص داده و تخلفات را برملا می سازند و این برابر است با افت قابل توجه حجم فساد در بخش های دولتی و خصوصی با بهره گیری از ابزار بازدارندگی سامانه ها.

البته ایجاد و گسترش سامانه های جامع اطلاعات اقتصادی در این کشورها به خصوص کشورهای توسعه یافته از منظر اقتصادی قوی نیز برخوردار است زیرا در این کشورها، دولت به شدت وابسته به درآمد تک تک افراد جامعه و مالیات ستانی است و در نتیجه، دولت ها جهت حداکثر سازی و مهمتر از آن تداوم درآمدهای خود، نیاز به درجه بالایی از آگاهی نسبت به فضای کسب و کار بخش خصوصی دارد و این امر صرفاً از طریق اخذ اطلاعات و رصد دقیق جریانات اقتصادی میسر می شود. به دلیل احساس این ضرورت است که دولت ها سامانه های مختلفی به منظور شفاف سازی اطلاعات اقتصادی در این کشورها اجرا و راه اندازی کرده اند و همگام با رشد فناوری، شکل و قالب آن نیز کاملتر و مناسب تر شده است.

البته باید توجه داشت که اشراف حاکمیت بر جریانات اقتصادی با راه اندازی این سامانه ها، نه تنها موجب افزایش درآمد دولت می گردد، بلکه به دلیل نیاز دولت به تداوم این درآمدها، موجبات مبارزه دولت با انواع فساد و رانت را نیز فراهم می آورد؛ زیرا از طریق افزایش امنیت کسب و کار و تشویق مردم به امر تولید است که جریان درآمد پایدار برای دولت (ناشی از مالیات بخش خصوصی) می تواند تضمین شود. یعنی مقوله شفافیت اقتصادی، یک بازی برد - برد برای هر دو بخش دولتی و خصوصی (مردم) است.

با این وجود، بررسی های مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی در گزارش شماره ۱۴۶۹۶ با عنوان «تحلیل وضعیت موجود سامانه های اطلاعات اقتصادی» (بهمن ۹۴) (۱) نشان می دهد که در ایران، فضای فعالیت ها و روابط اقتصادی اجتماعی، هم در سوی حاکمیت و هم در سوی بخش خصوصی، از درجه شفافیت پایینی برخوردار است. این در حالی است که ارتقای شفافیت در هر دو معنای آن (شفافیت حاکمیت برای مردم و شفافیت مردم برای حاکمیت) برای کشورمان که رانت بزرگی همچون نفت، نقش آفرینی بسیاری در اقتصاد آن دارد و می تواند بسیاری از ناکارآمدی ها و مفاسد بخش دولتی را پنهان کند، از اهمیت بالاتری برخوردار است.

در گزارش مرکز پژوهش های مجلس، با ذکر برخی نواقص وضعیت فعلی سامانه های اطلاعات اقتصادی کشور، بر این موضوع تأکید شده است که این نواقص باعث شده اند علیرغم تعدد و گستردگی سامانه های اطلاعات اقتصادی در کشور، کار کردها و نتایج مطلوب توسعه سامانه ها، و به طور خاص پیشگیری نظام مند از انواع مفاسد اقتصادی، در ایران به ثمر نکشند. برخی از نواقص مذکور عبارتند از:

۱- ایجاد شفافیت اطلاعات مبتنی بر سامانه ها، محاسن منحصر به فردی با خود به دنبال دارد، که مهم

مانند زمین خواری ایفا می کند؛ سالهاست در حال تکمیل است و هنوز راه اندازی نشده است. سامانه «شبنم» یکی دیگر از سامانه های مهم اطلاعات اقتصادی کشور است که در سال های اخیر غیرفعال شده است. این سامانه که یکی از زیرساخت های کارآمد برای مقابله با قاچاق کالا محسوب می شود، در ماه های ابتدایی دولت یازدهم غیرفعال شد و هنوز هیچ سامانه دیگری نیز به عنوان جانشین این سامانه مهم، راه اندازی نشده است. هر چند برخی انتقادات دولت از روند اجرایی سامانه «شبنم» وارد بود ولی بسیاری از کارشناسان اعتقاد داشتند بهتر بود که دولت به جای غیرفعال کردن این سامانه اطلاعاتی، اشکالات مذکور را برطرف می کرد تا فضای مناسب تری برای مبارزه با یکی از مهمترین مفاصل اقتصادی کشور یعنی قاچاق کالا فراهم شود.

■ جمع بندی و نتیجه گیری:

هر چند در سال های اخیر، سامانه های اطلاعات اقتصادی متعددی در کشور راه اندازی شده اند اما به دلیل برخی نواقص این سامانه ها و همچنین برخی باورهای غلط در بین مردم و بخصوص مسئولین درباره اهمیت و جایگاه شفافیت اطلاعات اقتصادی در حل مسائل کشور، کارکردها و نتایج مطلوب توسعه سامانه ها و به طور خاص پیشگیری نظام مند از انواع مفاصل اقتصادی، در ایران به ثمر ننشسته است. از سوی دیگر، هم سال هاست برخی سامانه های اطلاعات اقتصادی مهم مانند «کاداستر» در حال تکمیل هستند و فعال نشده اند و برخی دیگر از این سامانه های مهم مانند «شبنم» بدون معرفی هیچ سامانه جایگزینی، غیرفعال هستند. وضعیت نامطلوب سامانه های اطلاعات اقتصادی کشور در شرایطی است که حرکت در راستای مبارزه با مفاصل اقتصادی و پیاده سازی اقتصاد مقاومتی در کشور به عنوان دو اولویت مهم نظام بدون تلاش برای افزایش شفافیت در حوزه اقتصادی، امکان پذیر نیست.

ترین آنها، بازدارندگی نظام مند از وقوع جرم و تخلف است. البته ایجاد سامانه های اطلاعاتی، صرفاً به معنی الکترونیکی کردن اسناد و داده ها نیست بلکه اطلاق «سامانه» به پایگاههای داده اقتصادی، تنها هنگامی صحیح است که هر چهار مرحله «تولید اطلاعات، ذخیره اطلاعات، تبادل اطلاعات و انتشار» همگی در یک سامانه به صورت همزمان وجود داشته باشد. بنابراین بسیاری از سامانه های موجود در کشور، صرفاً نام «سامانه» را با خود یدک می کشند و واجد ویژگی های فوق نیستند. این قبیل سامانه ها یا صرفاً جهت الکترونیکی کردن فرآیند جمع آوری اطلاعات طراحی شده اند، یا هیچ ارتباط سازمان یافته ای با دیگر سامانه ها برای راستی آزمایی و به روزرسانی اطلاعات ندارند، یا فاقد ضوابط مشخص برای افشا و انتشار اطلاعات هستند.

۲- توسعه صحیح سامانه های اطلاعات اقتصادی در کشور، با دو نوع مقاومت جدی مواجه است: مقاومت رانتجویان (به دلیل از میان بردن امکان بسیاری از مفاصل و رانتها) و مقاومت برخی دیوانسالاران (به دلیل ضرورت تحول بسیاری از فرآیندهای اداری نهادهای حاکمیتی)، مهم ترین عاملی که می تواند بر این مقاومت ها در مسیر توسعه شفافیت فائق آید، اعتقاد راسخ به مقوله شفافیت در سطح مدیران ارشد کشور است.

۳- یکی از مهم ترین پیش نیازهای توسعه سامانه های اطلاعات اقتصادی در کشور، ایجاد برخی باورها در خصوص اهمیت و جایگاه شفافیت اطلاعات در مردم و مسئولین است. از جمله این باورها: (الف) به اشتراک گذاری اطلاعات بین دستگاه های حاکمیتی، موجب هم افزایی شده و کارآمدی مجموعه حاکمیت را ارتقا خواهد داد «اشتراک گذاری بین دستگاهی» (ب) انتشار اطلاعات تولید شده، حق مردم است و محرمانه شدن اطلاعات، باید تنها در شرایط بسیار خاص انجام شود «محرمانه زدایی»

(ج) دسترسی به کلیه اطلاعات مالی، معاملاتی، حقوقی، مالکیتی و... مردم، از حقوق حاکمیت و لازمه برقراری امنیت، نظم و سلامت اقتصادی است و به هیچ عنوان مصادق دخالت در حریم خصوصی افراد نیست

۴- علیرغم سهم قابل توجه دولت در اقتصاد ایران، مستندسازی فعالیت های این بخش (از جمله معاملات دستگاه های دولتی، مدیریت اطلاعات پروژه های عمرانی و...) غیرممکنی بر سامانه ها صورت گرفته و فاقد شفافیت لازم است.

۵- یکی از مسائلی که نیاز به چاره اندیشی دارد، تعیین نهاد راهبر سامانه های اطلاعات اقتصادی در کشور است. با توسعه سامانه ها و ایجاد شبکه ای درهم تنیده از سامانه های اطلاعاتی، تعیین نهادی که مدیریت این مجموعه را بر عهده داشته باشد و با وضعیت استانداردهای تولید، تبادل و انتشار اطلاعات در این سامانه ها، کارآمدی این مجموعه را تضمین نماید، ضروری است. لازمه چنین نهادی، فراقوه ای بودن و ثبات مدیریتی است و تنها مقام قانونگذار، صلاحیت رسیدگی به این موضوع را دارد.

■ وضعیت فعلی سامانه های اطلاعات اقتصادی کشور

در گزارش مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی، وضعیت فعلی تمامی سامانه های اطلاعات اقتصادی کشور در سه گروه سامانه های پایه، سامانه های تولید اطلاعات و سامانه های کاربردی بررسی شده است که اطلاعات مربوط به سامانه های پایه در جدول زیر آمده است:

همانطور که در جدول فوق مشخص است برخی از سامانه های پایه اطلاعات اقتصادی کشور که از اهمیت اقتصادی خاصی نیز برخوردار هستند، در حال تکمیل یا غیر فعال هستند. به عنوان مثال، سامانه «کاداستر» که به معنای کد گذاری مکان از لحاظ اطلاعات مکانی و توصیفی است و در بسیاری از کشورهای جهان نیز در حال اجراست و نقش مهمی در کنترل سوداگری در بخش زمین و مبارزه نظام مند با برخی از مفاصل اقتصادی کشور

زیربخش	عنوان سامانه	دستگاه مربوطه	تعریف سامانه	آیا سامانه دایر است؟
شماره ملی	شماره ملی	سازمان ثبت اسناد و املاک	هویت حقوقی	بله
	شماره ملی	سازمان ثبت اسناد و املاک کشور	هویت حقوقی	بله
کد کارخانه	کد کارخانه	ثبت شرکت ها	هویت حقوقی	بله
	کد اقتصادی	سازمان امور مالیاتی	هویت حقوقی	بله
کد ملی	کد ملی	وزارت بهداشت - وزارت صنعت، معدن و تجارت (صمت)	کتابخانه ای ICD 10 و ICD 9 در حوزه وزارت بهداشت - کتابخانه سیستماتیک سلامت و کیفیت که نام کالا	در حال تکمیل
	کد ملی	وزارت صمت	کد نام کالا	بله
کد پستی	کد پستی	بانک مرکزی	نسبت و استاندارد ساز، میان نامه بین بانک و بین الفبای بانک های کشور	بله
	کد پستی	وزارت صمت	کد تک شماره کالا	خیر
کاداستر	کاداستر	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	کد مکان	بله
	کاداستر	سازمان ثبت اسناد و املاک کشور	کد و مشخصه مکان	در حال تکمیل
سامانه رابطه های حقوقی	رابطه های وراثتی	قوه قضائیه	ثبت و تشخیص ائمه روضه وراثتی (تمام وراثت)	خیر
	رابطه های سهامداری	قوه قضائیه	ثبت و تشخیص ائمه روضه سهامداری شرکت ها و بانکها	خیر
اجزای هویت	نمای (نظام مدیریت) (Mansab)	بانک مرکزی	ایجاد هویت دیجیتال برای تمام مشتریان و کارکنان بانکها و تمام الکترونیک شدن سرویس های بانک از طریق امکان دیجیتال	بله

شخصی که بتواند شغل خود را حفظ کند و احتمال بیکار شدن وی بسیار پایین باشد، امنیت شغلی دارد. امنیت شغلی باعث می شود فرد نگران آینده شغلی خود نباشد و در جایگاه شغلی خود احساس اطمینان و اعتماد کند.

همینطور به آسوده خاطر بودن و احساس رضایت از موقعیت شغلی فرد منجر می شود. به اعتقاد کارشناسان ارتباط محکمی بین امنیت شغلی و توانمندسازی فرد وجود دارد. هر چه فرد احساس امنیت بیشتری داشته باشد، با انگیزه و تلاش مضاعف تری کار خواهد کرد و این امر به ارتقای سطح شغلی وی می انجامد، هر چند این موضوع از سوی برخی کارشناسان مطرح شده که با افزایش احساس امنیت شغلی به دلیل نبود انگیزه رقابت سطح کارایی فرد پایین می آید. از نظر کارشناسان شاخص های متعددی وجود دارند که بر امنیت شغلی تاثیر گذارند که مهم ترین آن احساس رضایت فرد از موقعیت شغلی خود و محیط کاری و نیروی های مشغول در آن است به ویژه وقتی که از طرف افراد مافوق وی این احساس به وی منتقل شود. معمولاً اولویت بسیاری از افراد در انتخاب یک شغل، داشتن امنیت شغلی است به همین خاطر اکثر مردم کار کردن در بخش دولتی را بر بخش خصوصی ترجیح می دهند. باور و تصور همه این است که در این صورت ریسک و تنش کمتری برای ثبات موقعیت کاری خود دارند، در حالی که این موضوع همیشه تایید شده نیست.

امنیت شغلی

از مسیر ارتقای تقای توانمندی

■ مولفه های امنیت شغلی

عوامل شخصی زیادی را نیز می توان موثر بر امنیت شغلی دانست؛ از جمله تحصیلات، سابقه کار، موقعیت شغلی و... در واقع نیروی کار باید بتواند خود را به سرعت با شرایط وفق داده یا به اصطلاح کاملاً به روز باشد. از جمله عواملی که احساس امنیت شغلی در هر فرد را تهدید می کند، نگرانی نسبت به آینده شغلی، حقوق و دستمزد ناکافی، وضعیت استخدام، حمایت نکردن مقامات مافوق از زیردستان، وجود عوامل تهدید کننده در شغل، رسیدگی نشدن به شکایات و اعتراضات، بی اهمیتی به شایسته سالاری، قانون و مقررات و ارزشیابی عادلانه است. به اعتقاد کارشناسان از دیگر مولفه های امنیت شغلی، جابجایی کمتر در شغل، تمرکز بر شغل توسط افراد، انتخاب شغل مناسب، احساس آرامش و وابسته شدن فرد به سازمان است. به گفته برخی از فعالان اقتصادی اخراج و برکنار کردن نیروی کار توسط کارفرما دلایل بسیاری دارد که مهم ترین آن عدم بازدهی کافی فرد برای سازمان و بی توجهی به نقش شغلی خود است. همانطور که یک کارمند از سازمان انتظاراتی دارد، کارفرما هم توقعاتی دارد. کارفرمایان از نیرویی که تنها بر دست آنها هزینه و خرج اضافه بگذارد، گریزانند چون آنها به افزایش سطح بازدهی سازمان و افزایش سود و منافع سازمان فکر می کنند.

عوامل شخصی زیادی را نیز می توان موثر بر امنیت شغلی دانست؛ از جمله تحصیلات، سابقه کار، موقعیت شغلی و... در واقع نیروی کار باید بتواند خود را به سرعت با شرایط وفق داده یا به اصطلاح کاملاً به روز باشد. از جمله عواملی که احساس امنیت شغلی در هر فرد را تهدید می کند، نگرانی نسبت به آینده شغلی، حقوق و دستمزد ناکافی، وضعیت استخدام، حمایت نکردن مقامات مافوق از زیردستان، وجود عوامل تهدید کننده در شغل، رسیدگی نشدن به شکایات و اعتراضات، بی اهمیتی به شایسته سالاری، قانون و مقررات و ارزشیابی عادلانه است. به اعتقاد کارشناسان از دیگر مولفه های امنیت شغلی، جابجایی کمتر در شغل، تمرکز بر شغل توسط افراد، انتخاب شغل مناسب، احساس آرامش و وابسته شدن فرد به سازمان است. به گفته برخی از فعالان اقتصادی اخراج و برکنار کردن نیروی کار توسط کارفرما دلایل بسیاری دارد که مهم ترین آن عدم بازدهی کافی فرد برای سازمان و بی توجهی به نقش شغلی خود است. همانطور که یک کارمند از سازمان انتظاراتی دارد، کارفرما هم توقعاتی دارد. کارفرمایان از نیرویی که تنها بر دست آنها هزینه و خرج اضافه بگذارد، گریزانند چون آنها به افزایش سطح بازدهی سازمان و افزایش سود و منافع سازمان فکر می کنند.

عوامل شخصی زیادی را نیز می توان موثر بر امنیت شغلی دانست؛ از جمله تحصیلات، سابقه کار، موقعیت شغلی و... در واقع نیروی کار باید بتواند خود را به سرعت با شرایط وفق داده یا به اصطلاح کاملاً به روز باشد. از جمله عواملی که احساس امنیت شغلی در هر فرد را تهدید می کند، نگرانی نسبت به آینده شغلی، حقوق و دستمزد ناکافی، وضعیت استخدام، حمایت نکردن مقامات مافوق از زیردستان، وجود عوامل تهدید کننده در شغل، رسیدگی نشدن به شکایات و اعتراضات، بی اهمیتی به شایسته سالاری، قانون و مقررات و ارزشیابی عادلانه است. به اعتقاد کارشناسان از دیگر مولفه های امنیت شغلی، جابجایی کمتر در شغل، تمرکز بر شغل توسط افراد، انتخاب شغل مناسب، احساس آرامش و وابسته شدن فرد به سازمان است. به گفته برخی از فعالان اقتصادی اخراج و برکنار کردن نیروی کار توسط کارفرما دلایل بسیاری دارد که مهم ترین آن عدم بازدهی کافی فرد برای سازمان و بی توجهی به نقش شغلی خود است. همانطور که یک کارمند از سازمان انتظاراتی دارد، کارفرما هم توقعاتی دارد. کارفرمایان از نیرویی که تنها بر دست آنها هزینه و خرج اضافه بگذارد، گریزانند چون آنها به افزایش سطح بازدهی سازمان و افزایش سود و منافع سازمان فکر می کنند.

■ معایب استخدام دائمی کارمندان برای سطح بهره‌وری

زمانی که کارمندان به صورت دائمی استخدام هستند، رقابت کمتری می کنند چون خیال آنها بابت شغلی که دارند، راحت است. در این شرایط هزینه بنگاه‌ها بالا می رود، سطح نوآوری و خلاقیت افراد کم می شود و قیمت محصولات یا خدمات بالا می رود. در این وضعیت بسیاری از شرکت‌ها مشتریان خود را از دست می دهند. این کارشناس اقتصادی ادامه داد: به دلیل مشکلاتی که در استخدام دائمی افراد به وجود آمد، مسئولان تصمیم گرفتند که استخدام‌های دائمی را با استخدام موقت و قراردادی عوض کنند. در این صورت امنیت شغلی دائمی نیست بلکه میزان امنیت شغلی به میزان قابلیت‌ها و توانمندی‌های کارکنان بستگی دارد. هر چقدر آنها کارایی، قابلیت و توانایی بیشتری داشته باشند، امنیت شغلی پایدار تری دارند و کارفرما هم راضی به حفظ آن است.

بهره‌وری پایین بخش دولتی نسبت به بخش خصوصی ساسانی گفت: البته رویکرد ایجاد امنیت شغلی با شاخص قابلیت کار درستی است چرا که در نهایت به افزایش بهره‌وری سازمان‌ها منجر خواهد شد. تجربه عینی این موضوع بالا بودن سطح بهره‌وری بخش‌های خصوصی نسبت به بخش دولتی است که علت این موضوع همان استخدام دائمی بوده که موجب شده افراد خیال راحت تری داشته باشند و هیچ تلاشی از خود نشان ندهند.

■ سطح کیفیت دانشگاه‌ها ارتقا یابد

تا چه حد کشور ایران با کشورهای پیشرو در زمینه امنیت شغلی فاصله دارد، کشور مادر این موضوع رتبه یا عملکرد خوبی ندارد اما باید دید چگونه می توان افزایش سطح امنیت شغلی در کشور را بالا برد؟ یکی از روش‌ها آموزش و بالا بردن توان یادگیری افراد است تا توانمند باشند و کارهای خود را در سطح بهتری انجام دهند. باید کیفیت دانشگاه‌ها را بالا ببریم و بر توانایی نیروی تحصیلکرده بیفزاییم.

■ معایب استخدام دائمی کارمندان برای سطح بهره‌وری

زمانی که کارمندان به صورت دائمی استخدام هستند، رقابت کمتری می کنند چون خیال آنها بابت شغلی که دارند، راحت است. در این شرایط هزینه بنگاه‌ها بالا می رود، سطح نوآوری و خلاقیت افراد کم می شود و قیمت محصولات یا خدمات بالا می رود. در این وضعیت بسیاری از شرکت‌ها مشتریان خود را از دست می دهند. این کارشناس اقتصادی ادامه داد: به دلیل مشکلاتی که در استخدام دائمی افراد به وجود آمد، مسئولان تصمیم گرفتند که استخدام‌های دائمی را با استخدام موقت و قراردادی عوض کنند. در این صورت امنیت شغلی دائمی نیست بلکه میزان امنیت شغلی به میزان قابلیت‌ها و توانمندی‌های کارکنان بستگی دارد. هر چقدر آنها کارایی، قابلیت و توانایی بیشتری داشته باشند، امنیت شغلی پایدار تری دارند و کارفرما هم راضی به حفظ آن است.

■ استخدام دائمی رقابت را از بین می برد

چگونه می توان احساس امنیت شغلی در مشاغل کشور را فراگیر و فاصله این احساس در بخش‌های دولتی با دیگر سازمان‌ها را کم کرد، از ۲۰ سال گذشته تاکنون امنیت شغلی اینگونه تعریف شده که اگر فردی استخدام دائمی باشد، دیگر کسی وی را بیرون نمی کند و مشکلی برای وی پیش نخواهد آمد. ولی مشکل اصلی اینجاست که استخدام دائمی رقابت در بین کارکنان را با این نگرش که چه خوب کار کند و چه بد، به هر حال در پایگاه شغلی خود استوار است را از بین خواهد برد بنابراین با افزایش احساس امنیت شغلی در فرد به همان نسبت سطح کارایی وی پایین می آید. امنیت شغلی به توانمندی‌های فرد بستگی دارد

پدیده سرمایه گذاری جمعی پدیده ای رو به رشد در اروپا

پدیده سرمایه گذاری جمعی در اروپا رو به رشد است. اما راز موفقیت در این کار چیست؟ و سامانه های جذب سرمایه در اروپا چگونه عمل می کنند؟ در این گزارش به این پرسشها پاسخ می دهیم.

جذب سرمایه مردمی یا سرمایه گذاری جمعی از طریق شبکه های اجتماعی و اینترنت در اروپا رواج پیدا کرده و پدیده ای در حال رشد است.

لس ماکلا، مدیر یک سامانه جذب سرمایه مردمی موسوم به «اینوسدور» در کشورهای شمال اروپاست و می گوید: «سال گذشته، میزان سرمایه گذاری اجتماعی حدود ۳۰ میلیارد یورو بود. هر سال بیش از ۱۰۰ درصد رشد دارد. و امسال بیشتر از سرمایه گذاری خطر پذیر هم خواهد بود.» شرکت لیموناد سازی «آمالیاس» یک شرکت خانوادگی است که در جزیره اوولند در دریای بالتیک واقع شده است. این شرکت با استفاده از محصولات محلی لیمونادهایی ۱۰۰ طبیعی تولید می کند.

تونی آسوما، بنیانگذار این کسب و کار کوچک در سال ۲۰۱۴ میلادی تصمیم گرفت شرکت را توسعه بدهد. این کار نیاز به سرمایه داشت. تونی هم بالا فاصله برای جذب سرمایه جمعی از طریق شبکه های اجتماعی و اینترنت دست به کار شد. وی می گوید: «برای جذب سرمایه از سرمایه گذاری جمعی استفاده کردیم چون مناسب و سریع بود، و از آن مهمتر نیاز به کاغذ بازی اداری هم نداشت.»

رییس این شرکت کوچک با کمک تشکیلات «اینوسدور» توانست بیش از ۸۶ هزار یورو جمع کند. کسانی که در این سرمایه گذاری شرکت کرده اند از این به بعد جزء سهامدارای شرکت لیموناد سازی «آمالیاس» هستند.

تونی آسوما می گوید: «لان ۱۶۳ سهامدار جدید داریم. این افراد همچنین فرستاده شرکت مادر جاهای دیگر هم هستند یعنی برای محصولات ما تبلیغ کرده و آن را می فروشند. برخی از این افراد صاحب رستوران هستند که محصولات ما را در کشورهای دیگر به فروش می رسانند.»

تونی پیش بینی می کند درآمد سالانه شرکت امسال از ۹۰ هزار یورو به ۲۰۰ هزار یورو افزایش پیدا کند. به این ترتیب علاوه بر توسعه کسب و کاری، در اقتصاد کل منطقه هم نفسی تازه دمیده می شود.

وی می گوید: «استفاده از محصولات محلی، انواع توت و میوه برای ما خیلی مهم است. ۴۰ درصد از محصولاتمان را با کمک شرکتهای محلی حمل کلا صادر می کنیم. ما همچنین هم برای جوانان شغل ایجاد کرده ایم تا در جزیره اوولند بمانند.»

از نظر مدیر سامانه سرمایه گذاری جمعی «اینوسدور» ایده خوب رییس شرکت، تیمی که با او کار می کردند و همچنین استفاده از منابع خوب بازاریابی باعث شده که شرکت لیموناد سازی با کمک سرمایه مردمی به نتیجه مطلوب دست پیدا کند.

برای سرمایه گذاری جمعی که یکی از راههای تامین سرمایه از طریق اینترنت به جای استفاده از وام های بانکی و فرشتگان کسب و کار است، در سراسر اروپا سامانه های مختلفی هست. همچنین یک راهنمای عملی برای آشنایی با مزایا و خطرات آن در اروپا هم بصورت رایگان در اینترنت وجود دارد. بیش از ۶۰۰ سامانه سرمایه گذاری جمعی در سراسر اروپا هست. چگونه می توان سامانه مناسب را انتخاب کرد؟ لس ماکلا در پاسخ به این پرسش می گوید: «بخشی از آن به تجربه مربوط می شود. شرکتی را انتخاب کنید که در گذشته حجم معاملاتش بالا بوده است. مسئله دیگر مجوز است. برای اطمینان از آن می توانید از مقامات محلی کشوری که شرکت در آن قرار دارد کمک بخواهید.»

ت بررسی دلایل

ورم دورقمی در ایران

مرکز پژوهش‌های مجلس در اقدامی قابل توجه، به ارائه ریشه‌های بودجه‌ای شکل‌گیری نرخ‌های تورم مزمن در اقتصاد ایران پرداخته و نقش «مجلس» را در این ساز و کار مورد بررسی قرار داده است. پژوهش خبری: مرکز پژوهش‌های مجلس در اقدامی قابل توجه، به ارائه ریشه‌های بودجه‌ای شکل‌گیری نرخ‌های تورم مزمن در اقتصاد ایران پرداخته و نقش «مجلس» را در این ساز و کار مورد بررسی قرار داده است. این گزارش پژوهشی که با عنوان «مجلس، بودجه، تورم»، «دست‌اندازی غیرمستقیم دولت به منابع بانک مرکزی» با کمک «قوانین بودجه» را مورد توجه قرار داده و حاکی از این است که «در فرآیند تصویب قوانین بودجه، احکام و تبصره‌های تورم‌زای متعددی به لوائح بودجه اضافه می‌شود» که بار تورمی شدیدتری را در مقایسه با لوائح اولیه بودجه، به اقتصاد وارد می‌کند. در این گزارش تحلیلی، راز ماندگاری نرخ‌های تورمی مزمن و دورقمی در اقتصاد ایران طی چهار دهه گذشته را بررسی کرده و با بیان عدم استقلال سیاست‌گذار پولی، نقش عواملی مثل سیاست‌های بودجه‌ای در ایجاد تورم را مهم‌تر از بانک مرکزی ارزیابی کرده است. این ارزیابی توضیح می‌دهد که با وجود ممنوعیت استقرار دولت از بانک مرکزی در سال ۱۳۷۹، از دهه هشتاد به بعد این عامل تورم‌تغییر شکل‌سوری داده و به شکل زنجیره بدهی‌ها بین مثلث دولت، بانک‌ها و بانک مرکزی درآمده و به رشد پایه پولی و تورم دامن زده است.

داشته‌باشند عبارت‌تنداز:

■ اهمیت حفظ تورم در سطح پایین در ادبیات اقتصادی

این موضوع از این حیث اهمیت دارد که ادبیات اقتصادی بر لزوم حفظ تورم در سطوح پایین (یعنی تورم تک‌رقمی زیر ۵ درصد) تاکید شدیدی دارد و در اکثریت مطلق کشورهای جهان هم مساله تورم مزمن به شکلی حل شده است. طبق این گزارش، از حدود ۱۷۵ کشور مورد بررسی، تقریباً ۱۵۰ کشور موفق به دستیابی به تورم تک‌رقمی پایدار شده‌اند و «اقتصاد ایران از نظر بالا بودن تورم، در میان ۱۰ کشور نخست، بعد از اقتصادهایی مانند بلاروس، اتیوپی، گینه و بوتان و ونزوئلا قرار داشته است». این در حالی است که «بالا بودن نرخ تورم از قدرت خرید خانوار به‌طور ناآگاهانه می‌کاهد و مانند مالیات بر درآمد عمل کرده و انگیزه عرضه کار و سرمایه را می‌کاهد و اقتصاد را کوچک می‌کند. در عین حال سبب باز توزیع منابع از یک قشر به قشر دیگر می‌شود و بنابراین رفاه خانوارها، به خصوص دهک‌های پایین درآمدی را کاهش می‌دهد. همچنین نوسان این نرخ منجر به بی‌ثباتی در محیط اقتصاد کلان و در نتیجه افزایش بی‌اعتمادی، کاهش سرمایه‌گذاری و کاهش رشد اقتصادی می‌شود».

■ تبدیل بدهی‌های دولتی به تورم مزمن با استقرار از منابع بانکی

در اقتصاد ایران، استقرار از شبکه بانکی به‌عنوان یک منبع مهم تأمین مالی دولت همواره مطرح بوده و این مساله با اثرگذاری بر رشد پایه پولی، تبعاتی از قبیل «تورم مزمن» را همواره در پی داشته است. با این حال، بررسی انجام شده حاکی از آن است که بخش زیادی از بدهی‌های دولتی به شبکه بانکی، در نتیجه تکالیفی است که در تبصره‌های قوانین بودجه مجلس به دوش دولت و شبکه بانکی گذاشته می‌شود.

این بررسی حاکی از این است که با وجود تبدیل «بدهی‌های دولت به بانک مرکزی» به «بدهی‌های بانک‌ها به بانک مرکزی» در دهه هشتاد، از سال ۱۳۹۰ به بعد، بدهی دولت و موسسات دولتی به بانک مرکزی نیز رشد قابل توجهی یافته است.

■ آسیب‌شناسی تورم بیرون از بانک مرکزی

بر اساس این پژوهش، به دلیل اینکه بانک مرکزی در ایران از استقلال کافی برخوردار نیست، در بررسی تورم مزمن نباید صرفاً بانک مرکزی را مورد توجه قرار داد، بلکه دولت و دیگر نهادها قانون‌گذار در این زمینه نقشی بسزا دارند. این بررسی توجه خود را به اثرپذیری تورم از بودجه معطوف کرده و برای رسیدن به این هدف، تبصره‌هایی را در بودجه مورد تمرکز قرار داده که تکالیفی را از جنس «اعطای تسهیلات» به شبکه بانکی تحمیل می‌کند. تصویب این موارد منجر به این می‌شود که هر سال، بدهی‌های مختلفی برای بخش‌های دولتی و عمومی ایجاد شود که «به‌عنوان عملکرد درآمد و مخارج دولت در بودجه منظور نمی‌شود» و در نتیجه، «الزام و نظارت جدی برای بازپرداخت آنها وجود ندارد».

■ اهمیت تبصره‌های بودجه در ایجاد تورم بانگاهی به تجربه سال‌های اخیر

نگاهی به تجربه سال‌های اخیر حاکی از اهمیت تبصره‌های بودجه در ایجاد تورم است و به‌طور معمول در فرآیند تبدیل لوائح به قوانین بودجه نیز، بندهای تورم‌زای بیشتری به آنها اضافه شده است. در این تحقیق مرکز پژوهش‌ها، انتقادات خود را علاوه بر دولت به سوی مجلس نیز نشان‌دهنده کرده و تاکید می‌کند که اضافه کردن بندهای متعدد هزینه‌ای در فرآیند تبدیل لایحه به قانون بودجه در مجلس، آثار تورمی بودجه را تشدید می‌کند هفت مسیر کنترل تورم در قوانین بودجه سنواتی آتی که سیاستگذاران باید عنایت

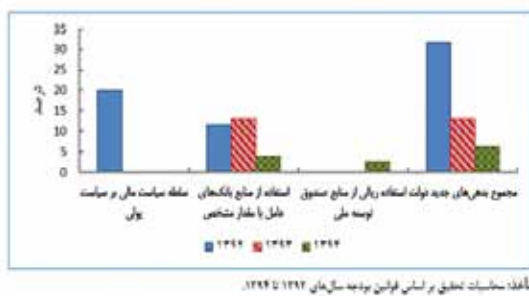

و همچنین «هرگونه استفاده از تسهیلات ارزی مشروط به عدم افزایش خالص دارایی‌های خارجی بانک مرکزی بوده و استفاده از خط اعتباری بانک مرکزی برای پرداخت تسهیلات ریالی منوط به عدم افزایش مطالبات بانک مرکزی از سیستم بانکی است»، ولی در عمل مفاد همین قوانین بودجه، به افزایش بدهی‌ها و در نتیجه رشد پایه پولی و تداوم تورم، منجر شده است.

پژوهش انجام شده از این موضوع و اهمیت بالای آن، چنین نتیجه گرفته است که «به نظر می‌رسد سیاست‌گذار در تصویب قانون بودجه تصویر دقیقی از ارقام مصوب ندارد». البته ارقام گفته شده به صورت بالقوه می‌توانسته بر رشد پایه پولی اثرگذار باشد و دقیقاً نمی‌توان اثر این مساله بر رشد پایه پولی در سال‌های گذشته را سنجید. این پژوهش در این خصوص می‌گوید: «از آنجا که عملکرد ارقام فوق در دسترس نیست، نمی‌توان عنوان کرد که تکلیفات قانون بودجه چه میزان در افزایش پایه پولی سهم داشته است، اما در صورت تحقق، سهم قابل توجهی را دارد.»

نسبت تسهیلات تکلیفی سیستم بانکی در قوانین بودجه سنواتی به پایه پولی سال گذشته

توصیه‌های سیاستی برای بودجه‌های آتی

گزارش منتشر شده از سوی مرکز پژوهش‌های مجلس، در ادامه برخی از توصیه‌های سیاستی را به مجلس ارائه کرده که در بررسی لوایح بودجه سنواتی بعدی می‌تواند به کار بگیرد تا منجر به کاهش آثار تورمی بودجه شود. این توصیه‌ها از دو منظر ارائه شده است:

- ۱- «اصلاح بندها و تبصره‌های تورم‌زا در قانون بودجه نسبت به لایحه»
- «تکلیف به بانک مرکزی برای استفاده از منابع بانک مرکزی از طریق بانک‌های عامل یا غیره»
- «برداشت ریالی از صندوق توسعه ملی»
- «تکلیف به بانک‌های عامل برای اعطای وام از طریق منابع داخلی بانک‌ها»
- «امهال یا بخشودگی از طریق بانک‌های عامل بدون تامین منابع از سوی دولت» و
- «اعطای وام از منابع داخلی بانک‌ها بانرخ سود پایین تر از نرخ‌های مصوب یا بازار با اعطای وام‌های با دوره تنفس متفاوت از روال عمومی بانک‌ها»
- ۲- «عدم اضافه کردن و تصویب تبصره‌ها و بندهای تورم‌زا».

در سال‌های گذشته در برخی از موارد، بندها و تبصره‌های تورم‌زا از ابتدا در لایحه تقدیمی دولت وجود نداشته و در فرآیند تصویب قانون در مجلس، توسط نمایندگان به قانون اضافه شده است.

این پژوهش در توضیح اهمیت این موضوع توضیح می‌دهد: «این گونه موارد از اهمیت بالایی برخوردار است؛ زیرا به طور معمول بندهایی که طی یک سال در قانون وارد می‌شوند، در سال‌های بعد از ابتدا در لوایح تقدیمی دولت قرار دارند و از آنجا که در سال‌های گذشته تعهداتی برای آنها ایجاد شده، امکان حذف آنها از قانون بودجه مشکل خواهد بود و از این رو تبدیل به یک فرآیند دائمی تورم‌زایی شوند.»

نویسندگان در ادامه موارد متعددی را بر شمرده‌اند که در فرآیند تصویب بودجه در مجلس، از سوی نمایندگان اضافه شده‌اند و تعهدات مشابهی را در سال‌های آتی به همراه داشته‌اند که از عوامل مهم فشار بر پایه پولی و تورم بوده است.

دو کانال تورمی صندوق توسعه ملی

این پژوهش سپس به بررسی تبعات تورمی سیاست‌های معطوف به صندوق توسعه ملی پرداخته و دو عامل را در زمینه استفاده از صندوق توسعه ملی ذکر کرده که پیامدهای تورمی در پی دارد:

سیاست ارزی

طبق این یافته‌ها، با درجه اولیتری کمتر از صندوق توسعه، سیاست‌های ارزی نیز می‌تواند بر ایجاد تورم در اقتصاد اثرگذار باشد. بر این اساس، سیاست ارزی به عنوان بخشی از سیاست پولی در حیطه اختیارات بانک مرکزی قرار دارد و هرگونه اقدام دولت به دخالت در بازار ارز یا تعیین قیمت ارز در قانون بودجه به نوعی دخالت در سیاست ارزی است.

افزایش بدهی‌ها با وجود منع قانونی

این پژوهش پس از توضیح مبانی گفته شده، به سراغ متن قوانین بودجه در سال‌های گذشته (۱۳۹۲ تا ۱۳۹۴) رفته و مصداق‌های سیاست‌های تورمی را در این قوانین مشخص کرده است. بر اساس این متن، با وجود تصریح قانونی در قانون بودجه سال ۱۳۹۲ مبنی بر اینکه «اعطای هرگونه تسهیلات بانکی به بخش دولتی مشروط به عدم افزایش خالص بدهی بخش دولتی به نظام بانکی است»

ظرفیت رشد پایه پولی در سال‌های ۱۳۹۴-۱۳۹۲ به طریق قوانین بودجه

سال	درصد
۹۲	۳۱/۸
۹۳	۱۳/۲
۹۴	۶

ضرورت تجهیز کسب و کارها

به تکنولوژی های روز

در توسعه اقتصادی موثر است و بزرگترین عامل عقب افتادگی شرکت های تولید و تعطیلی آنهاست.

سفر شنی شدن کالا، دستاورد دانش روز

حسین ساسانی، عضو اتاق بازرگانی تهران در رابطه با ضرورت تجهیز کسب و کارها به ابزارهای روز دنیا می گوید: توسعه کسب و کارها به چندین عامل بستگی دارد که یکی از این عوامل به کارگیری تکنولوژی روز دنیاست یعنی شرکت ها طی یک فرایندی بتوانند با کمترین زمان با کیفیت ترین محصول را تولید کنند؛ محصولی که هم قیمت تمام شده کمتری داشته باشد و هم رغبت مشتری را به خود جلب کند. تکنولوژی عامل مهمی در توسعه کشورها به خصوص در پیشرفت کشورهای توسعه یافته در محصولات با کیفیت است. آنها می دانند محصولات را چگونه طراحی کنند که مورد رضایت مشتری باشد، در واقع از طریق تکنولوژی شرکت ها قادر خواهند بود نیازها، سلیقه و خواسته های مشتری را درک کنند. در گذشته محصولات در حجم انبوه تولید می شد؛ حال آنکه نه تنوعی داشت و نه بر اساس سفارش مشتری بود اما در حال حاضر تکنولوژی به سفر شنی شدن کالا کمک کرده است. وی در رابطه با تاثیر مثبت تکنولوژی بر تولید و بازاریابی می گوید: رابطه تکنولوژی با نوآوری یک رابطه دو سویه است. از طرفی تکنولوژی موجب ارتقای خلاقیت و نوآوری بنگاه می شود و از سوی دیگر نوآوری سطح تکنولوژی را ارتقا می بخشد.

بازاریابی موفقیت در فروش کالا، تقویت بعد مالی شرکت و دسترسی به شبکه بانکی و تسهیل روابط مالی و بانکی کشور و افزایش بازدهی شرکت را به همراه دارد. ساسانی می گوید بر اساس گزارش مجمع جهانی اقتصاد رتبه کشور در به کارگیری دانش روز از بین ۱۴۸ کشور ۱۲۳ است. این رتبه نشان می دهد چقدر با کشورهای دنیا در ارتقای سطح دانش فنی و تکنولوژی فاصله داریم. فقدان تکنولوژی در کشور مانع بهره برداری بهینه از ذخایر طبیعی، معدنی و نفتی کشور می شود. برای مثال نرخ قابل برداشت از میدان نفتی ایران حدود ۲۵ درصد اعلام شده، در حالی که این رقم با وجود تکنولوژی می تواند به نرخ های معمول جهان یعنی حدود ۵۰ درصد برسد. تکنولوژی مدام در حال پیشرفت است. نمونه این موضوع وصل شدن بسیاری از صنایع به اینترنت است. طبق آمارهای ارائه شده تا سال ۲۰۰۸ میلادی تعداد دستگاه های متصل به اینترنت حتی از جمعیت کل جهان بیشتر بوده و پیش بینی می شود تا سال ۲۰۲۰ تعداد دستگاه های هوشمند به بیش از ۵۰ میلیارد دستگاه برسد. همچنین پیش بینی ها حاکی از آن است که در این میان

فروش محصولات هوشمند از فروش بازار تبلت، کامپیوتر

و گوشی موبایل پیشی خواهد گرفت. همچنین

ارزیابی های صورت گرفته حکایت از آن دارد

که در شرایطی که تا سال ۲۰۱۲ تنها ۱۰

درصد خودروها مجهز به اینترنت بوده اند، این رقم

تا سال ۲۰۲۰ به ۹۰ درصد خودروها افزایش پیدا می کند.

این اساس پیش بینی شده است که تا سال ۲۰۲۰ درآمدهای مربوط

به خدمات ماشین به ماشین و اینترنت اشیا در بخش ابزار به ۳۶ میلیارد دلار،

در بخش لوازم الکترونیک به ۴۴۵ میلیارد دلار، سلامت به ۶۹ میلیارد دلار

و اتومبیل به ۲۰۲ میلیارد دلار برسد. گفته می شود بیشترین تاثیر این بخش

روی صنعت است، چرا که موج جدید ایجاد شده تنها یک موج فناوریانه نیست

و کسب و کارها را هم در بر می گیرد و اگر صنایع و کسب و کارها خود را برای

مواجهه با آن آماده نکرده باشند، ممکن است تمام سرمایه آنها از دست برود.

تاثیر موج توسعه فناوریانه بر کسب و کارها

کسب و کارها به توانایی پایش، شناسایی و تسلط بر فناوری ها و توانمندی های فناوریانه نیاز ضروری دارند. فناوری و نوآوری در ترکیب با سرمایه و استعداد های انسانی می توانند در شرایط بحران های اقتصادی به مثابه موتور رشد و توسعه موسسات عمل کنند.

در نتیجه با شروع فعالیت موسساتی که مجهز به فناوری های نو هستند، موسساتی که بعضا پایبند به فناوری های قدیمی تر هستند،

به تدریج دچار ضعف و مشکلات اقتصادی می شوند و حتی ممکن است نهایتا مرگ موسسه یا بنگاه اقتصادی را به همراه داشته باشد. از این رو خلاقیت و به کارگیری تکنولوژی های جدید باعث صرفه جویی در زمان، هزینه، نیروی کار و... برای شرکت تولیدی می شود.

همچنین یکی از عواملی که باعث تمایز بین کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه می شود، تفاوت آنها در میزان استفاده از تکنولوژی، مهارت های نو و به عبارتی دانش فنی است.

مدیریت هزینه های بنگاه با اتکا بر دانش روز

به عنوان مثال از زبان بسیاری از حسابداران شنیده می شود که تولید کنندگانی که نمی خواهند اصول حسابداری شرکت های خود را با اتکا بر دانش حسابداران انجام دهند، در محاسبه هزینه های نهایی شرکت خود با مشکل مواجه می شوند و نتایج حسابداری آنها خلاف هزینه ها و درآمدهای واقعی بنگاه یا شرکت تولیدی آنها خواهد بود. در صورتی که اگر آنها از دانش حسابداری استفاده کنند، حتی در پرداخت مالیات و هزینه تمام شده کالا به نتیجه مطلوب تری خواهند رسید. بنابراین مهم ترین عامل شکست بنگاه های بسیاری اوقات همین مسئله است.

دانش فنی، شرط رقابتی شدن بنگاه ها

یک تولید کننده می گوید: رقابتی شدن بنگاه های تولیدی زمانی محقق می شود که دستگاه ها، ابزار آلات و ماشین آلاتی که مورد استفاده واقع می شود، رقابتی باشد یعنی پا به پای تجهیزات روز پیش برود. در غیر این صورت مشخص است کشوری که ماشین آلات به روز تری دارد از رقیبایی که از این وسیله محروم هستند، پیشی می گیرد. تولید کنندگان حتی اگر مدیریت عالی و حساب شده داشته باشند، در هر صورت نیازمند کاربرد ابزار نوین در فعالیت خود است.

تکنولوژی، عامل توزیع عادلانه سرمایه

وی ادامه می دهد: گرچه سایر ملزومات در کنار تکنولوژی چون توانمند ساختن نیروی کار، دانش مدیریتی، آینده نگری و پیش بینی بازار، آشنایی با بازارهای خارجی و محصولات سایر کشورها، سرمایه و مدیریت بهینه نقدینگی و... در ترقی یک شرکت تولیدی موثر است اما در نهایت با وجود تکنولوژی همه این بخش ها بهتر هدایت می شود. در واقع تکنولوژی اثر هر یک از این بخش ها را چندین برابر می سازد. مثلاً نیروی کاری که مهارت بیشتری دارد و به دانش فنی مسلط است، خلاقیت بیشتری به کار می گیرد و ساعات کار مفید وی افزایش پیدا می کند. از طرفی دانش فنی به مدیر شرکت کمک می کند تا در امور مالی و توزیع سرمایه به بخش های شرکت عملکرد مطلوب تری داشته باشد. علاوه بر این بازاریابی و موفقیت در فروش یک کالا بستگی به تکنولوژی و دانش هایی دارد که با تکیه بر علم جدید دنیا برای تولید آن کالا به کار برده شده است. همچنین بنابر گفته بسیاری از مسئولان، هدف از آوردن نیروی خارجی به داخل کشور و اجازه ورود شرکت های آنها استفاده از همین تکنولوژی و دانش فنی یا انتقال آن به کشور است، به عنوان مهم ترین عاملی که

تحلیلی بر کاهش تجارت خارجی و مثبت ماندن تراز تجاری ایران

تحریم‌ها که لغو شد خیلی اتفاقات دیگر هم افتاد. خارجی‌ها آمدند، امید تازه‌ای در اقتصاد و بازار ایران شکل گرفت و همین فضای مثبت پیش آمده باعث شد تا پیش‌بینی‌ها هم در باره آینده کشور روشن باشد. اما برای تحقق این پیش‌بینی‌ها نمی‌توان فقط به امید و خوش‌بینی متکی بود و روزهای خوب را برای اقتصاد ایران ترسیم کرد. تجارت خارجی یکی از مهم‌ترین بخش‌های اقتصادی کشور به شمار می‌رود که پس از تغییر و تحولات بین‌المللی، برخی تصور افق بلند و روشن برایش داشتند و برخی دیگر هم معتقد بوده و هستند که حالا حالاها نمی‌شود به رشد این بخش رسید. تراز تجاری ایران در سال ۹۴ مثبت ماند و در نهایت کارنامه تجارت خارجی کشور در پایان این سال با ۹۱۶ میلیون دلار مازاد تراز تجاری بسته شد. این سبقت صادرات از واردات از ابتدا تا پایان سال اتفاقی بود که در تاریخ تجارت خارجی ایران سابقه نداشته است. بر اساس آمار گمرک، سال گذشته ۴۲ میلیارد و ۴۱۵ میلیون دلار صادرات و ۴۱ میلیارد و ۴۹۹ میلیون دلار نیز واردات برای کشور ثبت شد که این میزان به ترتیب ۱۱/۱۶ درصد و ۵۳/۲۲ درصد کاهش را تجربه کرد، یعنی هشدار برای آینده تجاری که قرار بود در فصل جدید اقتصاد، جهش قابل توجهی داشته باشد. در ضمن علاوه بر کاهش ارزش صادرات و واردات از فروردین تا اسفند ۹۴، حجم این دو بخش نیز با کاهش مواجه بود. هر چند صادرات از واردات پیشی گرفت اما باید به این نکته هم توجه کرد که رسیدن به این مهم ناشی از کاهش واردات بود که علامت خوبی برای تولید و صنعت کشور نخواهد بود. بر اساس آمار گمرک در یک دهه گذشته، بیش از ۸۰ درصد واردات کشور شامل مواد اولیه و کالاهای واسطه‌ای است که به طور طبیعی کاهش آن، تولید را با مشکل مواجه می‌کند. بنابراین برای تراز تجاری مثبت و حتی تعادل دو بال مهم تجارت یعنی صادرات و واردات باید به گونه‌ای عمل کرد که نه تنها از واردات کشور کاسته نشود بلکه به حدی هم به دنبال رشد آن بود که در نتیجه آن صادرات نیز رشد خواهد یافت. به هر حال، همان گونه که وضعیت نامطلوب کنونی اقتصاد یک شبه ایجاد نشد، نمی‌توان انتظار بهبود را هم در مدت زمان کوتاه داشت. شاید این وضعیت تجارت هم به دلایل تغییرات جدید ایران در فضای بین‌المللی و دست‌نگه داشتن برخی تاجران و حتی کاهش شدید قیمت نفت فقط در برهه‌های کوتاه بر اقتصاد حاکم باشد و توفانی تلقی شود که قرار است بعد از آن آرامش را به همراه داشته باشد. اینکه مثبت شدن تراز تجاری ایران نشان‌دهنده چه تغییری در وضعیت تجاری کشور است، پرسشی است که برخی از فعالان تجاری بخش خصوصی به آن پاسخ دادند.

■ تاثیر اتفاقات جهانی بر تجارت داخلی

ولی‌الله افخمی‌راد که ریاست سازمان توسعه تجارت را بر عهده دارد در پارلمان بخش خصوصی نیز بر یکی از کرسی‌های کمیسیون تسهیل تجارت و توسعه صادرات اتاق بازرگانی تهران تکیه زده است. او با نگاهی چندجانبه به آخرین وضعیت تجارت خارجی کشور می‌گوید: باید با در نظر گرفتن اتفاقاتی که بر تجارت خارجی کشورها تاثیر گذار است اظهار نظر کنیم، نه اینکه فارغ از جریان‌های سیاسی، اجتماعی و اقتصادی که در منطقه و جهان اتفاق افتاده، سخن بگوییم. عضو کمیسیون تسهیل تجارت و توسعه صادرات اتاق بازرگانی تهران با اشاره به کاهش شدید قیمت نفت، تصریح کرد: زمانی که قیمت نفت به یک سوم کاهش یافته نباید انتظار داشت تجارت خارجی کشور رشد بسیار بالایی را تجربه کند. افخمی‌راد ادامه داد: صادرات از واردات در سال گذشته پیشی گرفت و مثبت شدن تراز تجاری کشور اقدامی بسیار ارزشمند است که پس از انقلاب چنین تجربه‌ای را در تجارت غیر نفتی کشور نداشته‌ایم. باید امیدوار بود که با تنظیم برنامه در سال‌های آینده نیز این روند ادامه داشته باشد. رییس سازمان توسعه تجارت ادامه داد: اینکه تراز تجاری مثبت به دلیل کاهش ارزش واردات ایجاد شد، درست است اما باید این نکته را نیز در نظر گرفت که قیمت کالاهای اساسی که به طور تقریبی با قیمت نفت همبستگی دارد، در جهان کاهش یافته است. وی با اشاره به کاهش صادرات گفت: میعان‌های گازی عمده‌ترین بخش صادرات غیر نفتی را تشکیل می‌دهد که با کاهش ۵۲ درصدی مواجه بوده و

این اتفاقی مثبت است چرا که به نوعی خام فروشی است.

■ کاهش صادرات و واردات پیام خوبی ندارد

دیگر عضو اتاق بازرگانی ایران در واکنش به خبر مثبت شدن تراز تجاری کشور در سال ۹۴ گفت: مثبت شدن تراز تجاری خبر چندان خوبی نیست. اگر واردات کاهش یابد نمی‌توانیم نیازهای کشور را تامین کنیم. باید از طریق بانک مرکزی راهی باز کنیم که واردات کالاهای مصرفی کم شود، اما واردات ماشین‌آلاتی که برای تولید لازم داریم، افزایش پیدا کند. اسدالله عسگراولادی اظهار کرد: کاهش واردات کالاهای مصرفی خوب است، اما واردات ماشین‌آلات و مواد اولیه باید تشویق شود، وگرنه قاچاقچی‌ها این اقلام را وارد می‌کنند. بسیاری از واردکنندگان پنجره واحد گمرکی را مفید نمی‌دانند، چون سبب افزایش قاچاق شده است. باید به‌طور حتم جلسه‌ای با رییس کل گمرک داشته باشیم تا درباره مفید بودن پنجره واحد گمرکی صحبت شود. وی تصریح کرد: کم شدن صادرات هم نوعی هشدار است. باید تلاش کنیم صادرات هر سال نسبت به سال گذشته افزایش یابد. علت کاهش صادرات در سال ۹۴ نیز دو مسئله است؛ یکی مسائل مالیاتی و گرفتاری‌هایی که وزارت دارایی برای صادرکنندگان ایجاد کرد و دیگری نوسان نرخ ارز که موجب شده صادرکنندگان ندانند چه اتفاقی برای نرخ ارز رخ خواهد داد.

■ سهم ایران در تجارت جهانی کمتر شد

رییس کنفدراسیون صادرات ایران اما معتقد است: تراز تجاری مثبت خوشحال‌کننده نیست چرا که این اتفاق فقط با نگاهی سطحی مثبت ارزیابی می‌شود اما با نگاهی دقیق‌تر می‌توان دریافت که سهم ایران در تجارت جهانی بسیار کاهش یافته است. این میزان در سال ۹۳ حدود ۱۲۰ میلیارد دلار بوده و حالا به کمتر از ۹۰ میلیارد دلار رسیده است. این در حالی است که ایران ۳/۰ درصد در اقتصاد جهانی تاثیر دارد که رقم قابل‌اعتنایی نبوده و کوچک شدن سهم ما به منزله دستاورد نیست. محمد لاهوتی تصریح کرد: زمانی می‌توانیم از تراز تجاری کشور دفاع کنیم که صادرات افزایش یابد و واردات نیز اگر افزایش پیدا نکرده، با کاهش هم مواجه نشود. به گفته وی، کاهش واردات به این معناست که تولید در کشور کم شده، این در حالی است که آمار قاچاق کاهش نیافته است. در این صورت نیاز داخل در سال ۹۴ با قاچاق تامین شده چرا که صادرات و واردات با کاهش مواجه بود. رییس کنفدراسیون صادرات ایران، تاکید کرد: سازمان توسعه تجارت کشور به‌عنوان متولی تجارت خارجی موظف است نسبت به این موضوع آسیب‌شناسی و مشکلات را ریشه‌یابی کند. لاهوتی با اشاره به لغو تحریم‌ها و برجام گفت: تمام نهادها باید به این موضوع ملی نگاه کنند. اینکه تصور می‌شود با امضای توافقات هسته‌ای تمام مشکلات اقتصادی کشور و ناکارآمدی‌ها در سیستم مدیریتی برطرف خواهد شد، پیام خوبی نیست و منافع ملی کشور را نیز به خطر می‌اندازد. وی اظهار کرد: رسیدن به شرایط مطلوب پس از ۱۲ سال محدودیت بین‌المللی در اقتصاد نیاز به زمان دارد و نباید به‌طور مداوم از شرایط گلایه داشت چرا که منجر به ایجاد یأس و ناامیدی در داخل و حتی برای سرمایه‌گذار خارجی خواهد شد.

جایگاه بخش خصوصی در اقتصاد ۹۵

نقش بخش خصوصی در اقتصاد کشور تنها ۲۰ درصد است. به اعتقاد فعالان بخش خصوصی دولت نمی تواند با این سهم جذابیتی برای سرمایه گذاران ایجاد کند و از طرفی بدون در نظر گرفتن ظرفیت بخش خصوصی موفق عمل کند.

به گفته رئیس اتاق بازرگانی تهران، تشدید مبارزه با فساد، ارتقای استانداردهای دادرسی، مقررات زدایی، حرکت به سمت اقتصاد رقابتی و نهادینه سازی اقتصاد مقاومتی در کشور برای فضای کسب و کار، از جمله انتظارات بخش خصوصی از دولت در سال ۹۵ است. بنابر گفته فعالان بخش خصوصی، خصوصی سازی صورت گرفته در کشور، مورد تایید بخش خصوصی نیست چرا که کمتر از ۱۰ درصد واگذاری های انجام شده به بخش خصوصی بوده و فقط ۲ درصد به بخش خصوصی واقعی واگذار شده است. بر اساس گفته مسئولان، در سال ۹۵ بخشی از برنامه های دولت کمک به ارتقای سهم بخش خصوصی از اقتصاد است که نمونه آن حذف مجوزهاست؛ در این راستا تاکنون ۲ هزار و ۲۰۰ مجوز توسط دولت گردآوری شده و وزارت جهاد کشاورزی از ۴۳۰ مجوز، ۳۳۹ فقره و سازمان بورس از ۹۱ مجوز، ۵۰ فقره را حذف کرده و وزارت صنعت، معدن و تجارت نیز بسیاری از مجوزها را برداشته است.

■ عباس وطن پرور، عضو اتاق بازرگانی تهران: تفکیک بخش خصوصی واقعی از غیر واقعی

بخش خصوصی در حال حاضر ضربه گیر تمام فشارها، نامالییات، برنامه ریزی‌ها و سیاست‌هایی است که جامعه با آن دست به گریبان است. اگر این مشکلات که صنعت و تولید ما با آن مواجه است متوجه واحدهای تولیدی و صنایع سایر کشورها باشد، مشخصاً این واحدهای تولیدی تا رفع این مشکلات دست به هیچ کاری نخواهند زد اما با این وجود بخش خصوصی ایران روی این امواج متلاطم حرکت کرده و مسئولیت خود را به نحو احسن انجام داده است. سال ۹۵ از نظر من در کل سال مثبتی از نظر بهبود شرایط اقتصادی نیست اما با افزایش میزان فروش نفت و افزایش درآمد حاصل از آن و افزایش میزان تولید و فروش خودروه، اقتصاد رشد ۳ درصدی خواهد داشت اما این رشد به بخش خصوصی و افزایش ارزش پول ملی ارتباطی ندارد و فقط و فقط تحت تاثیر قیمت نفت و توسعه صنایع کلان مثل خودرو و فولاد است و به رونق کسب و کار و افزایش سهم بخش خصوصی هیچ کمکی نخواهد کرد. اینکه ما برای بخش خصوصی انواع قائل می‌شویم و آن را تقسیم می‌کنیم حاصل رفتار اقتصادی سیاست‌گذاران است که یکسری نهادهای دولتی را در قالب بخش خصوصی تعریف می‌کنند. برای پیدا کردن ارزش واقعی بخش خصوصی و گزینش نوع واقعی و بهتر آن اول باید تعریفی دقیق از بخش خصوصی داشته باشیم. دولت باید به جای هزینه‌های غیر ضروری و به جای سازماندهی‌ها و به جای استفاده از افرادی که دانش و تجربه ندارند و صرفاً افرادی حقوق بگیر هستند، به بخش خصوصی واقعی توجه کند. بخش خصوصی واقعی بخشی است که متکی به سرمایه خود است و ضرر خود را خود جبران می‌کند. دولت باید از طریق تفکیک بخش خصوصی واقعی از بخش غیر واقعی آن به افزایش سهم بخش خصوصی از اقتصاد کمک کند.

■ مجید رضا حریری، نایب رئیس اتاق مشترک ایران و چین: بخش خصوصی نیازمند اقتصادی آزاد و رقابتی

اول باید دانست شرایط اقتصادی به چه نحو تغییر خواهد کرد و آیا اساساً چرخ اقتصاد کشور به حرکت در خواهد آمد یا نه. پس از دانستن این موضوع و شناخت الزامات آن است که می‌توان متوجه تغییر یا مدعی تغییر بخش خصوصی در سال ۹۵ شد. مشخصاً کشور ما چاره‌ای ندارد جز توسل و تکیه بر بخش خصوصی که گرچه امیدواریم در سال ۹۵ حرکت رو به رشد داشته باشد و سهم بیشتری از جانب دولت در اختیار بگیرد اما شواهد و نشانه‌هایی که بیانگر بهبود وضعیت بخش خصوصی در سال ۹۵ باشد هنوز دیده نشده است. بخش خصوصی زمانی فعال خواهد بود که اقتصاد شفاف، رقابتی و آزاد باشد تا این بخش بتواند وارد یک فضای رقابتی شود و گرچه هر چه گفته می‌شود شعار است و تا واقعیت فاصله دارد. باید فضای کسب و کار مساعد باشد در حالی که فضای کسب و کار در کشور مساعد نیست و رتبه تسهیل فضای کسب و کار سه رقمی است که این شایسته کشور ایران نیست. در آزادسازی اقتصاد نیز رتبه نامطلوبی داریم. همه این شاخص‌ها بر اوضاع بخش خصوصی در سال ۹۵ تاثیر گذار است.

آر ش نیک پی، فعال بخش خصوصی:
نقش آفرینی اساسی بخش خصوصی در کشور فقط و فقط در شرایط برابر و بدون تبعیض میسر است همچنین باید به رفع و دفع محدودیت‌ها در تمام ارکان اجرایی حوزه دولتی پرداخت به خصوص در وضع قوانین کاربردی نه دستوری به ویژه در حوزه مالیات و بخشنامه‌های اداری بالاخص حوزه کار و کارفرمایی و بیمه

■ آر ش نیک پی، فعال بخش خصوصی: بخش خصوصی محرک اقتصاد در تولید ثروت

اقتصاد ایران به دلیل وضعیت پست‌تحریم و بحران اقتصادی جهانی در سال ۱۳۹۵ از فرصت‌های ویژه جهانی و ظرفیت خاصی برای اصلاح ساختار اقتصاد ملی برخوردار است. اقتصاد ایران در گذر از اقتصاد متکی به نفت، به اقتصاد متکی بر کارآیی و نوآفرینی، نیاز به ساختاری رقابت پذیر دارد.

نقش بخش خصوصی در آن به عنوان محرک اقتصاد در تولید ثروت شغل آفرینی برای جوانان ایران زمین به عنوان معضل اصلی حال اقتصاد کشور و توسعه گر حضور محصولات ملی در بازارها، زنجیره‌ها و فرآیندهای جهانی به عنوان مجری و تعاملگر با بازارها و نهادهای اقتصادی دنیا چه به عنوان تقویت کننده تولیدات ملی در جایگاه صادر کننده یا تامین کننده صنایع میان و بالادستی ملی در مقام وارد کننده یا تعامل کننده تجاری و جذب سرمایه گذار خارجی (فاینانسور)، نقش ویژه‌ای دارد. نقش آفرینی اساسی بخش خصوصی در کشور فقط و فقط در شرایط برابر و بدون تبعیض میسر است همچنین باید به رفع و دفع محدودیت‌ها در تمام ارکان اجرایی حوزه دولتی پرداخت به خصوص در وضع قوانین کاربردی نه دستوری به ویژه در حوزه مالیات و بخشنامه‌های اداری بالاخص حوزه کار و کارفرمایی و بیمه. از آن گذشته تجربه تعامل و تدبیر بخش خصوصی در پیشبرد دیپلماسی اقتصادی کشورهای پیشرفته و در حال توسعه در مذاکرات و مشارکت‌ها اثبات شده و همیشه نقش آفرین بوده اگر در عمل نه، در کلام و شعار می‌خواهیم به اهداف سند چشم‌انداز برسیم. همچنین می‌خواهیم اهداف این سند به عنوان ترسیم بیست ساله مقام معظم رهبری از اقتصاد کشور به عنوان یک راهبرده، محقق شود که از جمله آن اجرای کامل اصل ۴۴ قانون اساسی و پایان نقش اجرایی دولت است.

چرا خریدهای مردم در پایان سال، غیر منطقی می‌شود؟

■ جنون خرید

از روزهایی که خرید شب عید یک سنت زیبا و پسندیده بود، و لذت خریدن کفش و لباس و آجیل و میوه شب عید تا مدت‌ها حال خوش اعضای خانواده را خوش‌تر می‌کرد تنها خاطره به جا مانده است. آن روزهای نه چندان دور، کمی مانده به سال نو، پدرها و مادرها دست فرزندان‌شان را می‌گرفتند و برای خرید مایحتاج عید سری به بازار می‌زدند. بازار بزرگ تهران، خیابان سپهسالار، بازار قدیم تجریش و خیلی از بازارچه‌های کوچک و بزرگ مملو از چهره‌های شادمانی می‌شد که به شوق این رسم کهن، پا به فروشگاه‌ها می‌گذاشتند. خریدها اما، ساده بود و مختصر. کفش‌های قرمز و سفید براق برای دخترکان، که گاهی یکی دو شماره از پیشان بزرگ‌تر بود، یا کت و شلواری برای پسرها که سرآستین و پاچه شلوارش تا می‌شد. لباس‌ها و کفش‌ها بزرگ‌تر از سایز بچه‌ها خریداری می‌شد تا خیلی زود تنگ نشود و خرید مجدد، عرصه را بر شرایط مالی پدر خانواده تنگ‌نکنند؛ و اگر چه امروز خاطره‌ای خنده‌دار است اما نشان می‌دهد که خرید شب عید مردم همواره با اندکی دوراندیشی اقتصادی همراه بوده است. پدرها و مادرها هم اغلب به آنچه داشتند بسنده می‌کردند و پس‌انداز کردن باقی‌مانده حقوق خود را به خرید لباس و لوازم

غیر ضروری ترجیح می‌دادند. آجیل و میوه شب عید هم به قدر نیاز خریداری می‌شد. کسی کوچه و خیابان را برای خرید عیدی‌های ویژه و گران‌قیمت گز نمی‌کرد. حتی متمول‌ترین‌ها هم برای عیدی دادن، به اسکناس‌های نو و تانخورده لای قرآن بسنده می‌کردند؛ اسکناس‌هایی که قرار بود برکت قرآن را راهی دست و زندگی مهمان‌ها کند.

سبزه‌ها در خانه سبز می‌شد، سمنوها در آشپزخانه طبخ، سیر و سنجد و سکه و سیب هم در هر خانه‌ای پیدا می‌شد. یکی دو شب مانده به عید، بچه‌ها دور هم می‌نشستند تا به ضرب و زور مداد رنگی‌های بی‌رملق و ماژیک و رنگ‌های گیاهی، تخم‌مرغ‌های سفره هفت‌سین را کمی بیارایند. همه چیز در سفره پربرکت سال نو، بالذتی وصف‌ناپذیر از دل و اندرون خانه‌ها تامین می‌شد. و همین بود که خرید شب عید، خاطره در خاطره بود. شادی در شادی. آنقدر شیرین که سال‌هاست خیلی‌ها طعم خاطرات آن را مزه‌مزه می‌کنند.

این روزها اما، خرید عید، عطر و بوی سابق خود را از دست داده است. رسم یک روز خرید عیدانه، تا یک ماه و شاید بیشتر کش آمده. از اواسط بهمن ماه می‌توان از ازدحام ماشین‌ها در خیابان و تجمع مردم مقابل مراکز خرید و مال‌های شیک و سر

سال‌های اخیر تغییر چهره داده و بیشتر به یک رفتار غیر عقلانی و هیجان کاذب بدل شده است اما به واقع، این همه هیاهو و هیجان برای خرید عیدانه تنها مختص ایران و ایرانی‌ها نیست. در آمریکا و اروپا هم مردم پس از جشن شکرگزاری به مراکز خرید هجوم می‌برند تا ما محتاج عید خود را تهیه کنند یا برای بستگان و دوستان خود هدیه بخرند. در میان افرادی که به مناسبت کریسمس به بازارها هجوم می‌برند البته کسانی هم هستند که تنها قصد تفریح و سرگرمی دارند. برخی عاشق خریدند. برخی هم از فرصت حراج‌های پایان سال استفاده می‌کنند. اما این همه، در برابر افرادی که وسوسه خرید شب عید آسوده‌شان نمی‌گذارد گروه کوچکی به شمار می‌روند.

از سال ۲۰۰۵ تاکنون «جمعه سیاه» شلوغ‌ترین روز خرید در آمریکاست. نامگذاری این روز در اصل از تردد سرسام‌آور مردم در مراکز خرید و ترافیک سنگین خودروها در فیلادلفیا نشأت گرفت اما بعدها این عنوان وجه تسمیه دیگری نیز پیدا کرد. به طور معمول، فروشندگان از ماه ژانویه تا نوامبر شرایط نامساعد فروش یا حتی ضرر مالی را تجربه می‌کنند (خط قرمز) و جمعه سیاه نقطه بازگشت مجدد آنان به سودآوری یا خط سیاه است. برای فروشگاه‌های زنجیره‌ای بزرگ مانند وال مارت، درآمد خالص از اول ژانویه مثبت می‌شود و جمعه سیاه می‌تواند سود خالص آنها را به طور قابل ملاحظه‌ای افزایش دهد. تعداد

زیادی از کمپانی‌های آنلاین و غیر آنلاین نیز در اروپا این سنت آمریکایی را ادامه می‌دهند. ازدحام مردم مشتاق برای خرید ارزان بیرون از فروشگاه‌ها و هجوم همزمان آنها به درهایی که یکباره گشوده می‌شود سال‌هاست که خرید در جمعه سیاه را به یک روز پر حادثه و پرتلفات تبدیل کرده است. در بسیاری مواقع، هجوم مردم سبب شکسته شدن درها، درهم ریختن قفسه‌ها، صدمه دیدن میلمان فروشگاه‌ها و حتی آسیب دیدن کارکنان مراکز خرید می‌شود. درگیری میان خریداران بر سر پارکینگ یا یک کالا بسیار معمول است. در این ازدحام افراد زیادی زیر دست و پامی‌مانند و آسیب می‌بینند. این همه حادثه برای چند دلار تخفیف! سنت خرید در جمعه سیاه آمریکا، در اروپا نیز الگوبرداری شده است. کشورهایی نظیر انگلستان، کانادا، هنگ کنگ، استرالیا، نیوزیلند، کنیا، آفریقای جنوبی و... نیز در اقدامی مشابه روز ۲۶ دسامبر را روز باکسینگ دی (Boxing Day) نامگذاری

به فلک کشیده فهمید که سال رو به پایان است. خرید عیدانه بیشتر به لشکرکشی و هجوم شبیه است تا سنتی که در آرامش و لذت به آن عمل شود. خیلی‌ها از این هجوم دیوانه‌وار دست خالی برمی‌گردند، نالان از درد سر و خستگی پا، و بازنگشته برنامهریزی می‌کنند که فردا و پس فردا کدام خیابان و مرکز خرید را بگردند بلکه تصمیم‌شان برای خرید عملی شود. خیلی‌ها هم فقط می‌خرند. نه حواس‌شان به کیفیت است، نه به پولی که می‌پردازند. دیدن واژه تخفیف هم هوش از سرشان می‌پراند. اگر به جای زر، مس هم نصیب‌شان شود خوشحالند از اینکه تخفیف گرفته‌اند. کسی برای خرید با خودش فهرست ندارد. همراهان هم به جای آنکه خریدار را به اندیشیدن و صرفه‌جویی تشویق کنند تنها به آتش خرید، هیزم می‌ریزند. بیشتر این افراد وقتی به خانه بازمی‌گردند، سرخورده و مایوس می‌شوند چون تازه می‌فهمند چه بر سر جیب و حساب بانکی‌شان آمده است. از همه بدتر کالاهای بی کیفیت، اندازه‌های نامناسب، یا حتی خریدهایی است که درمی‌یابند اصلاً به آن نیاز نداشته‌اند. تصویر نازیبای خرید عیدانه، تنها به انتخاب‌های غلط و تصمیم‌های نادرست ختم نمی‌شود. مردم عصبانی و خسته از ازدحام، گاهی بر سر کوچک‌ترین مسأله‌ای با دیگران درگیر می‌شوند. از جای پارک ماشین گرفته تا نوبت دریافت غذا در رستوران. یا بدتر از آن بر سر خرید اجناس هم با یکدیگر کشمکش پیدا می‌کنند!

سبزه و سمنو و تخم مرغ هم حاضر و آماده خریداری می‌شود. همراه با ظرف‌های لوکس و گران قیمت، چرا که به زودی قرار است عکس و تصویرش راهی اینستاگرام و تلگرام شود. عیدی‌ها از اسکناس تبدیل شده است به کالاها یا گران‌تر اما اغلب بلامصرف. این عیدی‌های جدید را دیگر نمی‌شود لای قرآن گذاشت... و برکت سال نو هم این‌گونه از دست‌ها و زندگی‌ها رخت برمی‌بندد. این روزها کسی دوراندیش نیست. لباس‌ها اندازه امروز و فردای بچه‌هاست. تدبیر به اندازه کمتر از یک ماه. پول‌ها تمام می‌شود و باید تا پایان فروردین برای مستمری بعدی منتظر بمانند. شیرینی خرید عید دوامی ندارد. به زودی هر چه به جامی ماند گس است، تلخ است.

تب خرید خارجی

گرچه این سنت زیبا که ریشه در فرهنگ اصیل ایرانی دارد در

انگار از خاطر می‌برند نرخ سود بانکی کاهش یافته، قیمت نفت در سراسری سقوط است و بیکاری همچنان بیداد می‌کند. جنون خرید جایی برای اندیشیدن به شاخص‌ها و آمارهای اقتصادی به جانی گذارد. آنها نگران بی‌پولی هستند اما، بی‌حساب و بی‌منطق خرج می‌کنند.

به نظر می‌رسد در برخی ایام، فضا از عطر مسحورکننده‌ای آکنده است که مردم را بی‌اراده به خرید هر چه بیشتر تشویق می‌کند. افرادی که در این ایام و تحت تاثیر جو روانی حاکم بر جامعه خرید می‌کنند به احتمال زیاد پول خود را به بدترین نحو خرج خواهند کرد؛ از خرید کالاهای گران گرفته تا انتخاب کالای بی‌کیفیت یا نامناسب. اما چرا؟ کارشناسان معتقدند وقتی افراد تحت تاثیر هیجان یا احساسات قرار دارند تصمیمات اشتباه بیشتری می‌گیرند و انتخاب‌های آنها نیز به احتمال زیاد نادرست خواهد بود. به نظر می‌رسد تعطیلات عید همه را احساساتی می‌کند و همین باعث می‌شود رفتار خرید آنان نیز تحت تاثیر قرار گیرد.

این پدیده از سوی روانشناسان به اثبات رسیده است که اگر ذهن ما روی یک مساله متمرکز باشد سایر توانایی‌ها و مهارت‌ها (مانند توجه، خودکنترلی و برنامه‌ریزی بلندمدت) اغلب دچار اختلال می‌شود. درست مانند رایانه‌ای که به طور همزمان مشغول اجرای برنامه‌های متعدد است، سرعت پردازشگرهای مانیز رو به کندی می‌گذارد. هیچ‌یک از ظرفیت‌ها و توانمندی‌های ذاتی ما از دست نمی‌رود بلکه توانایی دست‌رسی ذهن به این توانایی‌ها کاهش می‌یابد. به همین دلیل افرادی که تحت استرس یا احساساتی

کرده‌اند و در این روز خریداران را به حراج‌های گسترده در مراکز خرید فرامی‌خوانند. در ایرلند و ایتالیا این روز را روز «سن استفان» می‌نامند.

برای تجار، فروشندگان و کاسب‌های اروپا نیز باکسینگ دی روزی است که با بازگشت چشمگیر سرمایه همراه است. در سال ۲۰۰۹ تنها در انگلستان قریب به ۱۲ میلیون خریدار در این حراج گسترده شرکت کردند.

صف‌های طولانی، آشوب و غوغا، ازدحام عجیب، هجوم بی‌سابقه... این واژه‌ها تنها برخی از عناوینی است که خبرنگاران و رسانه‌ها برای توصیف باکسینگ دی به کار می‌گیرند. تنها تفاوت عمده این تب خارجی با سنت خرید ایرانی شاید این باشد که جمعه سیاه و باکسینگ دی تنها به یک روز اختصاص یافته‌اند. اما هیجان کشنده خرید در میان ایرانیان به ویژه در سال‌های اخیر از نیمه دوم بهمن ماه آغاز می‌شود و گاهی تا دقایقی پیش از تحویل سال هم ادامه دارد!!

■ خریدهای هیجانی

آنچه بیش از همه مایه تعجب است این است که مردم این روزها به شدت نگران شرایط اقتصادی هستند. اغلب آنان احساس ناامنی می‌کنند و در تلاش اند سرمایه و پس‌انداز خود را برای روز مبادا افزایش دهند. بی‌ثباتی اقتصادی و بحران‌های پی‌در پی به آنان نشان داده است که نمی‌توانند از آینده خود مطمئن باشند اما، رفتارشان چیز دیگری نشان می‌دهد. آنان هنگام خرید عید،

می برد: این فرضیه که تقریباً تمام افراد عقلانی تصمیم می گیرند. اما واقعیت اینجاست که ذهن افراد در بسیاری مواقع آنها را به خطا می اندازد. آنها همواره به منافع واقعی خود فکر نمی کنند و اغلب هزینه - فایده تصمیمات خود را بر آورد نمی کنند؛ پدیده‌ای که در مورد اقسشار فقیر و کم‌بضاعت جامعه مصداق فراوان دارد. این نکته در گزارش توسعه جهانی «بانک جهانی» نیز مورد تاکید قرار گرفته است. بر مبنای این گزارش افراد کم‌بضاعت احتمالاً بیش از سایرین تصمیمات اقتصادی بدی می گیرند نه به این خاطر که غیر منطقی یا نادان هستند بلکه به خاطر موانع بسیاری که در مقابل آنها قرار دارد. شاید به همین دلیل است که به وضوح می بینیم اقسشار متوسط و کم‌درآمد جامعه اشتیاق بیشتری برای خرید دارند و متأسفانه در انتخاب‌های خود دچار خطای بیشتری هم می شوند.

■ فصل خودنمایی

یکی از پدیده‌های فراگیر سال‌های اخیر که در ایام پایانی سال چهره نازیباى خود را بیشتر نشان می دهد، تمایل افراد به ویژه جوان‌ها برای خودنمایی است. این روزها زکشی و لباس و گوشی تلفن همراه گرفته تا میلمان و لوازم خانه و حتی غذاهایی که در هر میهمانی روی میزها چیده می شود، نه فقط برای رفع نیازهای اولیه افراد که به واقع، ابزاری برای جلوه کردن و فخر فروشی است. پدیده‌ای که گرچه پشت درهای بسته خانه‌ها بروز پیدا می کند اما مصداق عینی آن به لطف شبکه‌های اجتماعی به سهولت قابل مشاهده است. به زودی اینستاگرام، فیس‌بوک و تلگرام به تسخیر تصاویری در خواهد آمد که در آن کاربران شبکه‌های اجتماعی می کوشند مراسم باستانی عید نوروز را در منزل خود، مدرن تر و مجلل تر از دیگران به نمایش بگذارند. در این تصاویر کمتر اثری از سادگی رسم و سنت به چشم می خورد؛ زرق و برق برای خودنمایی حرف اول را می زند.

خریدهای ساده شب عید هم از این اشتیاق وافر برای جلوه‌فروشی در امان نمانده است. واقعیت اینجاست که برندها مشتریان خاص خود را دارند و تنها قشر محدودی از جامعه هستند که توان پرداخت هزینه خرید کالاهای لوکس و باکیفیت را دارند. بسیاری افراد که در دام خریدهای اشتباه شب عید گرفتار می شوند، کسانی هستند که مایل‌اند با پوشاک و لوازم خریداری شده پرستیز و جایگاه اجتماعی برتری برای خود کسب کنند اما توان مالی اندکی دارند. به همین دلیل به خرید کالاهای فیک، بی کیفیت و بی دوام روی می آورند و گرفتار نیرنگ فروشنده‌گانی می شوند که شادمان از شلوغی و هرج و مرج بازار، مس را به جای طلا قالب می کنند.

در همه جای دنیا افراد مسحور رایحه برند هستند، دوست دارند مانند افراد مرفه لباس بپوشند، خانه‌ها و میلمان لوکس داشته باشند، خودروهای گران قیمت سوار شوند و خلاصه شبیه پولدارها باشند. اما به نظر می رسد این رفتارها در جامعه ایرانی شدت بیشتری پیدا کرده است؛ عطش تجمل گرایی، چشم و هم چشمی و ولخرجی. از این منظر شاید نیاز است جامعه‌شناسان به آسیب‌شناسی جدی رفتار خریداران ایرانی بپردازند. رفتاری که به نظر می رسد علاوه بر عوامل فوق، تشدید فاصله طبقاتی، ضعف اعتماد به نفس، فشارهای اقتصادی و اجتماعی، و احساس اضطراب و ناامنی از عدم پذیرش اجتماعی نیز در آن بی تاثیر نیست.

مانند غم، نگرانی، یا اضطراب هستند نمی توانند برای خرید هم تصمیم درستی بگیرند. فرصت کم، منابع مالی محدود، شلوغی و تراکم در فروشگاه‌ها و مراکز خرید و از همه مهم تر فشار جو روانی عواملی هستند که انتخاب‌های عقلانی افراد را محدود می کنند. بسیاری از پیام‌های تبلیغاتی از احساسات افراد استفاده می کنند تا آنها را به خرید بیشتر وادارند. آنها با این شعار که «خرید کردن از مراجعه به روانشناس ارزان تر تمام می شود» می کوشند حال بد مردم را با خرید خوب کنند اما متأسفانه افراد همچنان زده در تصمیم‌گیری‌های مالی، چندان منطقی و عقلانی رفتار نمی کنند. احساسات سبب می شود افراد آرامش و صبوری کمتری داشته باشند و به همین دلیل تصمیمات عجولانه و اشتباهی بگیرند.

یکی از عواملی که در ایام عید (و البته کرسمس در دیگر کشورها) بر هیجان خرید دامن می زند، تمایل به ارزان خریدن و استفاده از فرصت فروش فوق العاده و تخفیف است. این پدیده‌ای است که روانشناسان از آن به عنوان «قدرت گیج کننده ذهن منطقی» یاد می کنند. به نظر می رسد واژه‌های تخفیف و حراج ذهن منطقی افراد را گیج می کند. اشتیاقی از این دست، گرچه تحت تاثیر عوامل فرهنگی از جامعه‌ای به جامعه دیگر شدت و ضعف پیدا می کند اما به نظر می رسد پدیده‌ای فراگیر است. این واقعیت سال‌هاست که از سوی تبلیغ کنندگان و متخصصان بازاریابی مورد استفاده قرار می گیرد تا سبب ترویج فروش کالاها یا خدمات شود. چه کسی می تواند در برابر واژه‌های هوس برانگیز «مجانگی»، «حراج» یا «فروش فوق العاده» مقاومت کند؟

■ خرید با جیب خالی!

برای تحلیل رفتارهای خرید نادرست در ایام تعطیلات می توان از دیدگاه‌های اقتصاددانان رفتاری نیز کمک گرفت. یافته گروهی از محققان در این مورد، جالب توجه و البته بحث برانگیز است. این گروه از اقتصاددانان که در مورد «کمیابی» به پژوهش مشغول‌اند فراتر از آثار و پیامدهای کمیابی، حرف جدیدی می زنند. آنها معتقدند رفتارهای افراد که به عنوان خصلت یا ویژگی آنان تلقی می شود - مانند رفتارها و تصمیمات بدون فکر، یا تصمیمات مالی ضعیف - در واقع حاصل «احساس کمیابی» است. و وقتی این احساس تداوم می یابد - مثل افراد کم‌درآمد یا فقیر - تمام ذهن را اشغال می کند و سبب می شود عملکرد منطقی ذهن مختل شود. این محققان می گویند «ایجاد شرایط ذهنی که در آن فرد به ندرت به منافع بلندمدت می اندیشد» یکی از مهم ترین پیامدهای مخفی و زیر پوستی کمیابی است.

افرادی که بضاعت مالی اندکی دارند در واقع با کمیابی مواجه‌اند، و این کمیابی آنان را دچار اندوه می کند. این اشخاص رفتاری از خود نشان می دهند که در روانشناسی به «تمایل کنونی» (Present Bias) معروف است. در واقع تصمیم‌گیری‌های آنها بیشتر برای به دست آوردن رضایت سریع و آنی است، به همین دلیل دستاوردهای آتی بیشتری را که مستلزم صبوری و اندکی انتظار است، نادیده می گیرند. گفته می شود فقط اندوه (و نه هیچ احساس منفی دیگری) دوراندیشی افراد را دچار اختلال می کند و سبب می شود فرصت‌های بسیار زیاد بلندمدت را به بهای خشنودی و رضایت آنی از دست بدهند. در واقع اقتصاد رفتاری، با توجه به نحوه تفکر افراد یکی از مهم ترین فرضیات زیربنایی علم اقتصاد کلاسیک را زیر سوال

گذری بر فعالیت های انجمن مدیران صنایع خراسان در قاب تصویر

دامپینگ ترک‌ها در بازار پوشاک ایران

توجه اندک به حوزه مد و لباس در سال‌های گذشته باعث شده است جایگاه لباس ایرانی در دنیا آنطور که باید دیده نشود. حضور ضعیف طراحان و تولیدکنندگان ایرانی در جشنواره‌های خارجی و داخلی گواه بر این مطلب است. این اتفاق شاید حاکی از بی‌انگیزگی طراحان یا توجه بیش از اندازه تولیدکنندگان به سود مالی به جای کیفیت و طراحی خوب باشد؛ نکته‌ای که به یکی از مهم‌ترین چالش‌ها در مسیر رقابت با نامان‌ها و تولیدات خارجی تبدیل شده است. طراحان و تولیدکنندگان داخلی، این وضعیت را بیش از آنکه ناشی از کم‌کاری خود در عرصه طراحی و تولید پوشاک بدانند، آن را نتیجه نبود نگاه‌های حمایتی به این عرصه قلمداد می‌کنند. از سوی دیگر، نمی‌توان جلوی واردات پوشاک غیرایرانی را گرفت اما باید رقابت درستی میان برندهای ایرانی و غیرایرانی وجود داشته باشد و حضور طراحان ما آنقدر پررنگ باشد که ورود پوشاک غیرایرانی به تولیدکنندگان ایرانی آسیبی وارد نکند. رئیس اتحادیه تولیدکنندگان و فروشندگان پوشاک گفت: ما باید بخشی از مدارا بومی‌سازی و در بخشی دیگر با توجه به معیارهای جهانی حرکت کنیم و قصد داریم این کار را با تاسیس شرکت‌های مشترک با ایتالیا به سرانجام برسانیم.

ابوالقاسم شیرازی با اشاره به نحوه حضور شرکت‌های ایتالیایی در ایران گفت: مطابق تفاهمنامه‌ای که ما با ایتالیایی‌ها امضا کردیم، دو طرف باید از حضور شرکت‌های دو کشور حمایت کنند که این حمایت در قالب قوانین تجاری دو کشور خواهد بود و به صورت مشاوره و حمایت است.

ترکیه با توجه به باز شدن فضای اقتصادی و حضور دیگر شرکت‌های معتبر پوشاک در بازار ایران، اقدام به دامپینگ کرده است، به این صورت که در قالب تخفیفات و تسهیلات، اقدام به ارزان‌فروشی می‌کنند اما با وجود این اقدامات ما به عنوان بخش خصوصی نمی‌توانیم در بازار دخالت کنیم زیرا قوانین رقابت این اجازه را به ما نمی‌دهد.

ما به دانش و تکنولوژی در این صنعت نیاز داریم و این موضوع قابل انکار نیست. مساله دیگر بحث مد است که اگر ما می‌خواهیم از رقبای خارجی در بازار داخل و نیز در بازار صادراتی عقب‌نمانیم، باید به این موضوع بپردازیم.

ما باید بخشی از مدارا بومی‌سازی و در بخشی دیگر با توجه به معیارهای جهانی حرکت کنیم و قصد داریم این کار را با تاسیس شرکت‌های مشترک با ایتالیا به سرانجام برسانیم، علاوه بر اینکه شرکت‌های ایتالیایی‌ای که در ایران سرمایه‌گذاری مشترک می‌کنند، متعهد شده‌اند که از ظرفیت‌های صادراتی خود برای کالای تولید شده در ایران استفاده کنند. رئیس اتحادیه پوشاک تهران افزود: هماهنگی‌های لازم با دولت انجام شده و قرار است که از ایتالیا ماشین‌آلات به روز تولید پوشاک وارد کشور شود ضمن آنکه مریبان ما نیز برای آموزش به ایتالیا سفر می‌کنند.

وی درباره حضور برندهای مشهور ایتالیایی در ایران گفت: نباید تولیدکنندگان داخلی نگران حضور ایتالیایی‌ها باشند زیرا قرار است آنها فقط کالاهای لوکس و

برند خود را در ایران عرضه کنند، در صورتی که ما چنین چیزی در داخل نداریم. به همین دلیل تولیدکننده داخلی از این موضوع ضربه نخواهد دید.

رئیس اتحادیه پوشاک تهران همچنین با اشاره به الزام دریافت مجوز برای تولیدکنندگان خارجی گفت: تمامی عرضه‌کنندگان برندهای خارجی پوشاک موظف به دریافت مجوز هستند. ابوالقاسم شیرازی تأکید کرد: تمامی عرضه‌کنندگان برندهای خارجی پوشاک باید با ثبت‌نام در سامانه امور اصناف فعالیت خود را ثبت کنند و هر واحد صنفی حداکثر سه ماه برای تکمیل مدارک و تهیه مجوز مهلت دارد. شیرازی با بیان اینکه واحد فاقد مجوز بعد از دریافت اخطار و عدم تمکین پلمب خواهد شد، افزود: امسال فقط برندهایی که در سامانه مرکز اصناف ثبت‌نام کرده، مجاز به فروش پوشاک با برندهای معتبر خارجی هستند. وی گفت: امسال به واحدهای صنفی‌ای که تابلوی سردر آنها خارجی است یا از برندهای غیرمجاز استفاده کرده‌اند، در مرحله اول اخطار داده می‌شود و در صورت بی‌توجهی پلمب خواهد شد.

■ صدور اخطار برای ۷۰ واحد صنفی

رئیس اتحادیه تولیدکنندگان و فروشندگان پوشاک تهران با اشاره به صدور اخطار برای ۷۰ واحد صنفی افزود: واحدهایی که تابلوهای خود را جمع آوری کرده‌اند، اجازه فعالیت دوباره می‌گیرند.

شیرازی محل تولید ۱۰ تا ۲۰ درصد برندهای پوشاک خارجی را داخل ایران اعلام کرد و گفت: برندهای خارجی پس از دریافت مجوزهای لازم از کشور مبدأ، به مرکز امور اصناف و بازرگانی زیر نظر وزارت صنعت، معدن و تجارت مراجعه و پس از ثبت برند و بررسی کارشناسان اجازه فعالیت در کشور را دریافت می‌کنند. وی خاطر نشان کرد: با توجه به اینکه پوشاک جزو کالاهای بادوام نیست، در گذشته ثبت برندهای خارجی در مقطعی لغو شد که شرایط نابسامانی را در بازار پوشاک ایجاد کرد. شیرازی با اشاره به تعطیلی نیمی از واحدهای صنفی فعال در صنعت پوشاک در سال گذشته گفت: تعداد واحدهای فعال در این بخش از ۲۰ هزار واحد به ۱۰ هزار واحد کاهش یافته است که در هر یک از این واحدها بین ۴ تا یک صد نفر مشغول به کار بودند. شیرازی بالا بودن قیمت تمام شده مواد اولیه، مشکلات دسترسی به پارچه، نبود ماشین آلات و عرضه زیاد کالای غیرمجاز بی کیفیت را دلیل اصلی ناتوانی تولیدکنندگان داخلی و تعطیلی این واحدها بیان کرد.

■ فعالیت در بازار روسیه از برنامه‌های جدید تولیدکنندگان پوشاک

وی با اشاره به پذیرش سفارش دوخت اجرتی از سوی کشورهای خارجی از سوی تولیدکننده داخل گفت: کشورهایی مانند ایتالیا و آلمان مشتریان چرم ایران هستند و فعالیت در بازار روسیه از برنامه‌های جدید تولیدکنندگان پوشاک است. رئیس اتحادیه تولیدکنندگان و فروشندگان پوشاک تهران، تقاضای مشتری را عامل رواج برندهای خارجی دانست و گفت: همین شرایط موجب شده است تولیدکنندگان داخلی برای حفظ بازار، تولیدات خود را با برند تقلبی خارجی وارد بازار کنند.

وی ایجاد تنوع و تولید پوشاک طبق سلیقه مردم و حضور در بازار جهانی را مستلزم آموزش و بالابردن دانش تولیدکنندگان داخلی دانست و تصریح کرد: این هدف در تفاهمنامه‌ای با ایتالیا تعیین شده است که به زودی با همکاری دانشگاه داخلی و حضور اساتید ایتالیایی عملیاتی می‌شود. شیرازی با اشاره به اینکه آموزش در بخش طراحی، مد و برندسازی انجام خواهد شد، ادامه داد: تولید مشترک استفاده از ماشین آلات مجهز به دانش روز و سرمایه‌گذاری خارجی، گام دوم تعامل با کشورهای صاحب نام در صنعت پوشاک است. شیرازی عرضه برندهای نهایی لوکس را آخرین مرحله امضای تفاهمنامه با کشور ایتالیا در دو تا سه سال آینده دانست و گفت: در تولید مشترک ایران، پوشاک تولید با توجه به توان مصرف‌کننده داخل با قیمت متوسط و کیفیت بسیار عالی انجام خواهد شد و کالای لوکس تمام شده نیز پس از آموزش و تولید مشترک طبق قوانین کشور عرضه می‌شود.

رشد اقتصادی

در گروی رعایت اصول ایمنی و بهداشت در محیط کار

نابسامان بودن حال و وضعیت کارکنان باعث پایین آمدن بیشتر میزان تولید و کاهش مشتری می شود. بیماری و آسیب دیدن کارکنان باعث کم شدن درآمد آنها و پایین آمدن استانداردهای زندگی شان می شود. این موجب افزایش فشار بر خانواده این افراد و کسانی می شود که از آنها پرستاری می کنند.

نیاز کارکنان به حمایت مالی خدمات درمانی در طول روند معالجه بر اقتصاد کشور تاثیر می گذارد. افرادی که دیگر کار نمی کنند نیازمند کمکهای مالی و خدمات اجتماعی بیشتری هستند. بدینسان، کاهش درآمد شرکتها و فروشگاهها باعث کاهش رشد اقتصادی و شکوفایی جامعه می شود. در اروپا هر ساله ۸۳ میلیون روز کاری از دست می رود. سه چهارم کارکنان به دلیل سانحه کاری یک روز مرخصی می گیرند این در حالیست که یک چهارم دیگر به دلیل سوانح کاری بیش از یک ماه در مرخصی بسر می برند. از سوی دیگر ۳۶۷ میلیون روز کاری نیز بابت بیماری کارکنان از دست می رود. این دلیل کاهش بخش بزرگی از تولید است.

اژانس ایمنی و بهداشت در محیط کار توسط صندوق اجتماعی اروپا پایه گذاری شد و هدف آن در فاصله سالهای ۲۰۱۴ تا ۲۰۲۰ رویارویی با چالشهای جمعیت در حال پیر شدن اروپا، اجرای بهتر قوانین جاری و پیشگیری از بیماریهای مربوط به کار است.

سوانح کاری باری سنگین بر دوش اقتصاد اروپا بشمار می آید. تنها در سال ۲۰۰۰ میلادی، ۵۵ میلیارد یورو هزینه این سوانح برآورد شده است. بنابراین پیشگیری از این سوانح بویژه در بخشهای ساخت و ساز از لحاظ اقتصادی توجیه پذیر است. میزان حوادث ساختمانی بسیار بالاست. در سال ۲۰۱۲ بیش از ۲۶ درصد سوانح مربوط به صنعت ساخت و ساز بوده است. در اسپانیا

بهداشت و ایمنی فاکتورهای مهمی در رشد اقتصادی محسوب می شوند. در این برنامه به مقر اژانس اروپایی برای ایمنی و بهداشت در محیط کار موسوم به اوشا (OSHA) در اسپانیا می رویم تا این مفاهیم را واکاوی کرده و نگاهی به صنعت ساخت و ساز داشته باشیم که با بزرگترین چالشها روبروست. سپس به بلژیک می رویم تا در بابیم چگونه شرکتها و کارکنان در حال نوآوری هستند تا از لحاظ جسمی و روانی با استرس ناشی از کار روبرو شوند.

هدف بهداشت و ایمنی این است که در نهایت مانع ترک محل کار و یا گرفتن مرخصی از سوی کارکنان به دلیل مشکلات ناشی از کار شود. بهداشت و ایمنی پیشنهادهایی را برای متناسب ساختن کار با مهارتها و قابلیتهای ما دارد. به نیازهای جسمی ما و همچنین احساس آرامش مادر هنگام کار توجه نشان می دهد. چگونه بهداشت و ایمنی با رشد اقتصادی در ارتباط است؟

قصابی را فرض کنیم که در فروشگاه خود ۲۵ قصاب دیگر را در استخدام دارد. از آنجایی که گوشت با کیفیت می فروشد، کارش رونق می گیرد و سرمایه اش افزایش پیدا می کند. به این ترتیب میزان مالیاتی که او می پردازد بالا می رود. بنابراین هر چه فروش بیشتری داشته باشد رشد کلی اقتصادی کشور نیز زیاد می شود. ولی او مسائل مربوط به بهداشت و ایمنی را به دلیل هزینه بالایشان در نظر نگرفته است. سانحه حین کار و بیماری کارکنان فراموشی می رسد و به طور متوسط ۲ تا ۳ نفر از کارکنان به دلیل بیماری غیبت دارند.

تولید قصابی پایین می آید و او ناچار است حقوق کارکنان و هزینه های درمان آنها را نیز پرداخت کند. او همچنین مجبور است وسایل و ابزار مستهلک را تعویض و برای جایگزین کردن برخی کارکنانش چاره اندیشی کند. این امور نیازمند صرف زمان و هزینه است.

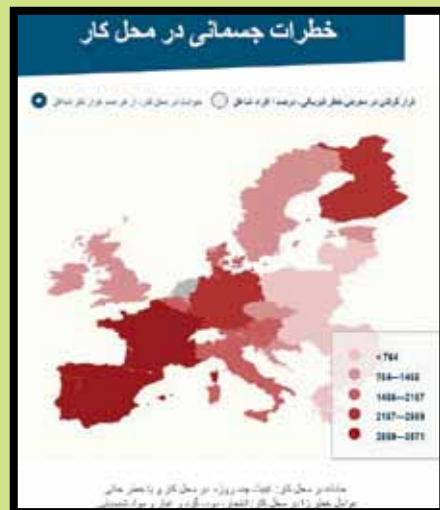
فرانسواریشیر، مدیر بخش بهداشت و ایمنی شرکت زمینس در بلژیک می گوید: «وضعیت های استرس زا در یک اداره گوناگون هستند. این وضعیت می تواند معلول تلفن باشد که مدام زنگ می زند، یا اینکه دلایل مانند پاسخگویی به ارباب رجوع و یا کمک به همکار دیگری وجود داشته باشد. باید بتوان همزمان موارد مختلفی را که مدام در حال زیاد شدن هستند مدیریت کرد.»

به نظر می رسد پرداختن به موضوع روان پریشی ناشی از محیط کار همچنان در ۳۰ درصد شرکتهای اروپایی یک موضوع ممنوعه باشد. تابو بودن این مسئله با بزگی یک شرکت رابطه مستقیم دارد.

با اینحال شرکت زمینس در بلژیک به مقابله با این مشکل رفته است و برای سلامت روانی کارکنان خود چاره اندیشی کرده است. نام این شرکت در فهرست شرکتهایی است که آژانس اروپایی بهداشت و ایمنی در محیط کار به دلیل مدیریت و مشکلات ناشی از استرس از آنها تقدیر کرده است. پاتریک دوبور، مدیر سلامت و امنیت شرکت زمینس می گوید: «برنامه موسوم به «فیت ات ورک» (Fit@Work) به معنای سالم در محل کار، برای ارتقاء سلامت کارکنان و برقراری ارتباط سالم با آنها در نظر گرفته شده است. ما به سلامت و تغذیه اهمیت می دهیم. تمرینات جسمانی داریم. بنابراین جنبه روانی محیط کار را در نظر گرفته ایم. چرا ما این برنامه را شروع کردیم و پس از چند سال به چه چیزی دست پیدا خواهیم کرد؟ پرسش دشواری است... ثابت شده که تلاش برای بهبود وضعیت روانی کارکنان به بهبود فعالیت شرکت کمک می کند. این بستگی به شما دارد که آن را باور داشته باشید یا نه.»

بهبود شرایط کار در اروپا هنوز با چالشهایی روبروست. بیش از نیمی از کارکنان دست کم یک یکشنبه در ماه را کار می کنند. این در حالیست که ۴۵ درصد از افراد در اوقات فراغت خود، برای بهبود کارایی در شرکت به کار پرداخته اند.

کریستاسدلاتچک، مدیر آژانس اروپایی بهداشت و ایمنی در محیط کار می گوید: «در اروپا ۸۰ درصد مدیران از خطرات استرس آگاه هستند و اطلاعات لازم را دارند. ولی تنها ۳۰ درصد شرکتهای اقدامات لازم را انجام می دهند. بنابراین شاهد نبود اقدامات لازم برای کاهش خطرات روانی وابسته به محیط کار هستیم. از هر ۱۰ کارگر، ۴ نفر اعتقاد دارد که در شرکت این موارد بدرستی رعایت نمی شود.»

آمار مربوط به این مسئله نگران کننده است. انریکه کورال، مدیر کل شرکت ساخت و ساز «لبورال دو کنتسترو کسیون» (Fundación Laboral de la Construcción) می گوید: «متأسفانه در سالهای گذشته وضعیت بدتر شد. مادر باره میزان ۵۰۰۰ سانحه میان هر صد هزار نفر در فاصله سالهای ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۲ سخن می گوئیم. آخرین داده ها بیش از ۶۵۰۰ سانحه را گزارش می دهد.» حدود دو و نیم میلیون نفر در اروپا در سال ۲۰۱۲ دچار سوانح غیر کشنده شدند. این در حالیست که سوانح منجر به مرگ به بیش از ۳۵۰۰ مورد رسید.

این بدین معناست که از هر صد هزار کارگر تقریباً سه نفر به دلیل سوانح در گذشتند. این آمار میان کشورهای مختلف می تواند قابل توجه باشد. برای نمونه در لهستان این رقم به ۵ نفر و در کشورهایی مانند آلمان، دانمارک و هلند به کمتر از یک نفر می رسد. بسیاری از مطالعات نشان داده اند که حوادث محل کار و بیماری های شغلی می تواند بر اقتصاد یک کشور تاثیر گذار باشد.

کریستاسدلاتچک، مدیر آژانس اروپایی بهداشت و ایمنی در محیط کار در این باره می گوید: «بسیاری از کشورهای اروپایی روشهای خاص خود را برای برآورد هزینه ها دارند. برای نمونه در آلمان وضعیت نامناسب بهداشت و ایمنی در محیط کار منجر به از دست دادن ۹۰ میلیارد یورو، معادل تقریبی ۳.۲ درصد از تولید ناخالص داخلی می شود.»

میزان کاهش تولید ناخالص داخلی جهانی به دلیل سوانح کاری و بیماری در حدود ۴ درصد برآورد شده است. این میزان در اروپا به ۲.۶ تا ۳.۸ درصد در سال می رسد. مطالعات موردی نشان داده که بهداشت و ایمنی نباید به عنوان هزینه صرف در نظر گرفته شوند. سرمایه گذاری یک یورو برای حفظ امنیت در محیط کار باعث بازگشت سرمایه ۲.۲ یورویی می شود.

در بیلپائیک کارگاه ساخت و ساز از سوی شرکت بهداشت و ایمنی «ویسه سا» مورد نظارت قرار می گیرد.

مایته پریه تو، مدیر این شرکت درباره فواید سرمایه گذاری برای پیشگیری از حوادث در کارگاههای ساختمانی چنین توضیح می دهد: «هزینه های بهداشت و ایمنی برای این مکان ظرف مدت زمانی دو سال، بیش از ۲۸۸ هزار یورو است. با اینحال اقدامات امنیتی مورد نظر، کاهش توقف کار و تولید را به همراه دارد. برای نمونه، توقف کار در هر روز ۳۵۰ یورو از تولید خواهد کاست.»

قوانین اروپا چارچوب مشخصی را در حوزه بهداشت و ایمنی مشخص کرده است. با اینهمه اجرای این قوانین در کشورهای مختلف و از سوی شرکتهای مختلف، متغیر است. مشکلاتی که اسپانیا با آنها دست در گریبان است انعکاس دهنده وضعیت بسیاری کشورهای اروپایی دیگر است.

مدیر شرکت بهداشت و ایمنی «ویسه سا» می افزاید: «شرکتهای کوچک که اکثریت مشاغل را در اسپانیا تشکیل می دهند فاقد خدمات بهداشت و ایمنی هستند و مسئول مشخصی برای این حوزه ندارند. بنابراین این امر اغلب اوقات باعث بی اطلاعی از تمهیدات مورد نیاز برای اجرای قوانین مورد نظر می شود.»

از سوی دیگر انفجار مواد خطرناک در محیط کار باعث افزایش قابل توجهی از بیماریهای سرطانی می شود. در سال ۲۰۰۰ میلادی، ۱۵۲ هزار نیروی کار به دلیل سرطان جان باختند. این وضعیت بازنشستگی زود هنگام افراد، از دست دادن نیروی کار حرفه ای، هزینه های بالای درمان و بیمه درمانی را به همراه خواهد داشت.

در حدود ۸.۶ درصد از کارگران اتحادیه اروپا (معادل تقریبی ۲۳ میلیون نفر) در ۱۲ ماه گذشته مشکل سلامتی داشته اند. بیشتر این افراد بدلیل استرس و افسردگی دچار مشکلات عضلانی و استخوانی بودند.

هرگز نمی توان متوجه شد آدمهای کوچک و خیابانی که به ظاهر آرام هستند، آرامش روانی ندارند. در حدود یک پنجم مردم اروپا مجبور به ترک یا تغییر شغل شده اند. عدم آرامش روانی کارکنان دو برابر یک بیماری ساده و پنج برابر یک سانحه برای شرکتهای هزینه دارد. این وضعیت هر ساله ۲۴۰ میلیارد یورو هزینه دارد. ۴۳ درصد این هزینه بابت درمان است و ۵۷ درصد آن به کاهش تولید باز می گردد.

مونیکا پینا به بلژیک رفته تا به ما نشان دهد شرکتهای کارکنان برای بهتر بودن در محیط کار چه راه حلهایی را اندیشیده اند.

استرس و مشکلات روانی ناشی از کار یکی از دلایل اصلی کاهش تولید است. غیبت کاری به علت استرس، افسردگی و بروز رفتارهای هیجانی در محیط کار در اروپا در حال افزایش است. در حال حاضر این عوامل دومین دلیلی هستند که به سبب آنها برخی کارگران سه روز متوالی سر کار نمی روند. مردم نمی توانند تصور کنند که ادارات به مکانهای غیر قابل تحمل تری تبدیل شده اند.

سناریوهای جدید در صنعت خودروسازی

تولید برای محصولات جدید خواهند رفت و این در حالی است که سه محصول مورد نظر با فاصله نسبتاً طولانی از یکدیگر وارد مدار تولید خواهند شد. بر این اساس، اولین محصول تولیدی پژو در ایران خودرو طبق قرارداد جدید، مدل ۲۰۰۸ خواهد بود، خودرویی که پژویی‌ها همین چندی پیش در نمایشگاه ژنو از آن رونمایی کردند. با این حساب، یکی از اتفاقات مهم در خودروسازی کشور طی سال جدید، عملیاتی شدن قرارداد میان ایران خودرو و پژو و به تبع آن، تولید محصول جدید این شرکت فرانسوی در ۱۴ جاده مخصوص به شمار می‌رود.

ایران خودرویی‌ها اما امسال احتمالاً دوستی ایتالیایی-آمریکایی را نیز در کنار خود خواهند دید و این دوست کسی نیست جز «فیات-کرایسلر». طبق اعلام قبلی مدیر عامل ایران خودرو، فیات ایتالیا که سهامدار کرایسلر آمریکا محسوب می‌شود، به عنوان شریک چهارم این شرکت انتخاب شده و بر این اساس قرار است مذاکراتی جدی میان دو طرف انجام شود. هر چند هنوز خبری رسمی از آغاز مذاکرات دو طرف منتشر نشده، اما به نظر می‌رسد با آغاز سال جدید، ایران خودرویی‌ها پای میز مذاکره با مسوولان فیات خواهند نشست. گفته می‌شود ایران خودرو و قصد دارد به واسطه فیات، بازار خودروهای ۳۰ تا ۵۰ تومانی را به دست بگیرد، چه آنکه ظاهراً فیات‌ها محصولاتی در بازه قیمتی مورد نظر به تولید می‌رسانند. هر چند عقد قرارداد همکاری مشترک میان ایران خودرو و فیات را می‌توان یکی از اتفاقات احتمالی سال ۹۵ دانست، با این حال، حضور محصولات این خودروساز در خیابان‌ها و جاده‌های کشور، اتفاقی است که در سال جدید عملی نخواهد شد.

ایران خودرویی‌ها اما به پژو و فیات بسنده نکرده و قصد دارند در سال جدید شریکی آسیایی برای خود دست و پا کنند. هر چند مسوولان این شرکت نامی از گزینه مورد نظر خود نبرده‌اند، با این حال طبق گمانه‌زنی‌ها، هیوندایی موتورز، سانگ یانگ از کره و داتسون (یکی از برندهای نپسان ژاپن)، سه کاندیدای اصلی آبی‌های جاده مخصوص برای انتخاب شریک آسیایی‌شان به حساب می‌آیند. در این بین ظاهراً شانس داتسون بیش از دو گزینه دیگر بوده و احتمال اینکه این برند نپسان طی سال جاری راهی ایران خودرو شود، کم نیست.

از ایران خودرو و بگذریم و سری به سایپا بزنیم، دومین خودروساز بزرگ کشور که پس از برجام هنوز قراردادی میان این شرکت با خارجی‌ها به امضا نرسیده است. در این بین، سایپا دو گزینه اصلی را برای همکاری مشترک در نظر دارد، اول رونو دوم سیتروئن؛ هر چند عمیق‌تر کردن روابط با کیا موتورز کره نیز جزو برنامه‌های این خودروساز است. این در شرایطی است که ماجرای رونو سایپا در سال گذشته پیچیده

سال ۹۵ در حالی آغازین روزهای خود را می‌گذراند که به اعتقاد کارشناسان می‌تواند به نوعی سال تحول در خودروسازی کشور بوده و آستان اتفاقات جدید و برجامانده از قبل شود. سال ۹۵ در حالی آغازین روزهای خود را می‌گذراند که به اعتقاد کارشناسان می‌تواند به نوعی سال تحول در خودروسازی کشور بوده و آستان اتفاقات جدید و برجامانده از قبل شود.

از آنجا که خودروسازی ایران نیز مانند سایر صنایع و حوزه‌های اقتصادی کشور، پس از مدت‌ها اولین سال بدون تحریم را پشت سر می‌گذارد، اتفاقات و سناریوهای محتمل در سال جدید حول همین محور (لغو تحریم‌ها) می‌چرخد و در این میان می‌توان به «تکمیل قراردادهای خارجی»، «تعیین تکلیف قیمت‌گذاری خودرو» و «واگذاری سهام خودروسازان کشور» اشاره کرد.

■ مهمانی بزرگ جاده مخصوص

بدون تردید یکی از مهم‌ترین اتفاقات سال گذشته در صنعت خودرو و کشور، عقد قراردادها و تفاهم‌نامه‌هایی میان خودروسازان ایرانی و خارجی بود که با «قرارداد ایران خودرو و پژو» آغاز شد. به عبارت بهتر، اجرایی شدن برجام و لغو تحریم‌های بین‌المللی، زمینه را برای عقد قراردادهای جدید در صنعت خودرو کشور مهیا کرد و روند انعقاد آنها آغاز شد، روندی که البته ناقص ماند و ادامه آن به سال جدید موکول شده است. با این حساب، یکی از سناریوهای مهم و اتفاقات محتمل در خودروسازی کشور رطی سال ۹۵، می‌توان کامل شدن قراردادهای خودرویی (اجرای قراردادها و تفاهم‌نامه‌های منعقد شده در سال گذشته و عقد قراردادهای جدید) دانست.

در سال ۹۴، ایران خودرو و پژو پس از چهار سال جدایی، پیوندی دوباره را تجربه کردند و بر این اساس، قراردادی جدید و متفاوت میان این دو خودروساز به امضا رسید. حالا خیلی‌ها منتظر اجرای این قرارداد در سال جدید هستند تا ببینند آیا ایران خودرو و پژو زندگی جدید و متفاوتی را تجربه می‌کنند یا همان روال قبلی را با تغییراتی جزئی ادامه خواهند داد. آن طور که ایران خودرویی‌ها عنوان کرده‌اند، اجرای قرارداد پژو از اردیبهشت‌ماه کلید خواهد خورد و در اولین قدم، شرکتی مشترک با سهم و سرمایه‌گذاری برابر، میان آنها ایجاد می‌شود. این شرکت مشترک در واقع به نوعی سردماری اجرای جوینت‌ونچر ایران خودرو و پژو را بر عهده می‌گیرد، جوینت‌ونچری که طبق آن قرار است از سوی دو طرف، ۵۰۰ میلیون یورو سرمایه‌گذاری انجام شده و سه محصول جدید پژو شامل پژو ۳۰۱، پژو ۲۰۰۸ و پژو ۲۰۸ نیز در ایران خودرو به تولید برسد.

پس از ایجاد این «شرکت مشترک» اما ایران خودرو و پژو سراغ آماده‌سازی خطوط

قیمت گذاری دولتی باشد.

بر این اساس وزارت صنعت نامه‌ای را به شورای عالی اقتصاد ارسال کرده و طبق آن خواستار بیرون کشیدن نام «خودرو» از لیست کالاهای انحصاری شده است. هر چند دو سالی می‌شود که این نامه در کار تابل شورای اقتصاد خاک می‌خورد، با این حال به نظر می‌رسد با توجه به اینکه سال جدید سال عقد و اجرای قراردادهای جدید و حضور خودروسازان خارجی در کشور خواهد بود، وزارت صنعت بیش از پیش پیگیر خروج خودرو از لیست کالاهای انحصاری و لغو قیمت گذاری دولتی خودرو می‌شود. با این حساب، می‌توان سال ۹۵ را سال بسته شدن پرونده قیمت خودرو و به احتمال زیاد، آزادسازی آن دانست، البته مشروط بر آنکه مسوولان و نهادهای مربوطه بر سر این ماجرا به توافق برسند.

■ واگذاری سهام خودروسازان کشور

اما هر چند خصوصی سازی صنعت خودرو سال‌هاست مورد بحث قرار گرفته و کمتر کسی به اجرای واقعی این پروژه ایمان دارد، با این حال از آنجا که حسن روحانی رئیس جمهور در سومین همایش بین المللی صنعت خودرو طی اسفندماه سال گذشته، تاکید ویژه‌ای روی آن داشت، می‌توان آغاز دوباره واگذاری سهام خودروسازان را اتفاقی محتمل در سال جدید دانست. رئیس جمهور در این همایش تاکید کرد دولت به هیچ وجه بنگاهدار خوبی (در صنعت خودرو) نبوده و از همین رو خودروسازی کشور باید به طور کامل خصوصی شود. وی البته پیش ترها و در اجلاس دو سال پیش داووس اعلام کرده بود دولت ایران حاضر است سهام شرکت های خودروساز خود را به خارجی ها واگذار کند. هر چه هست، با توجه به تاکید ویژه رئیس جمهور، می‌توان سال ۹۵ را سال آغاز دور جدید واگذاری سهام خودروسازان ایرانی به خارجی ها به حساب آورد، که البته این واگذاری می‌تواند در دو بخش داخلی و خارجی صورت گیرد.

به نظر می‌رسد اولویت مجموعه دولت به خصوص وزارت صنعت، معدن و تجارت در خصوصی سازی صنعت خودرو، واگذاری سهام به خارجی ها است و اتفاقی بر خی خودروسازان خارجی نیز به شدت مایل به خرید سهام جاده خصوصی ها هستند. در این بین، می‌توان به رنوی فرانسه اشاره کرد، شرکتی که تمایل خود به خرید سهام خودروسازان ایرانی را رسانه‌ای کرده و همچنان مشغول مذاکره در این مورد است. بر این اساس، رونق دارد از بین پارس خودرو، بن رو و سایپای کاشان، یکی را خریداری و آن را به مرکز تولید محصولات جدید خود تبدیل کند.

این شرکت همچنین روی بخش شمالی کارخانه مرکزی ایران خودرو نیز نظر مثبت داشته و این خط تولید نیز جزو گزینه های خریدش به شمار می‌رود. در واقع رونق چشم به خرید دو خط تولید جداگانه از ایران خودرو و سایپا دارد و این در حالی است که هیچ کدام از دو خودروساز بزرگ کشور چندان راضی به این ماجرا نبوده و طی سال گذشته چراغ سبزی بابت فروش خطوط تولید مربوطه، نشان ندادند. با این حال، شاید تاکید ویژه رئیس جمهور و فشار مجموعه دولت سبب نرم شدن غول های جاده مخصوص طی سال جدید شود و پروژه واگذاری سهام خودروسازان داخلی به خارجی ها کلید بخورد.

شد و دو طرف نتوانستند دیالوگ مشتری کی با یکدیگر برقرار کنند. ظاهرا سایپا از رنو خواسته تا ایران خودرو را کنار گذاشته و فقط با این شرکت همکاری کند، با این حال سیاست خودروساز فرانسوی، همکاری با هر دو غول جاده مخصوص است. هر چه هست، تعیین تکلیف نهایی رنو با خودروسازان ایرانی به خصوص سایپا را می‌توان یکی از اتفاقات محتمل در سال ۹۵ به حساب آورد و در صورت یکسره شدن این ماجرا، رنوی ها تولید ۲۵ محصول جدید در ایران را کلید خواهند زد. در مجموع می‌توان سال ۹۵ را آغازی بر تغییر چهره بازار خودرو کشور دانست، تغییری که البته تدریجی بوده و در سال های آینده بیشتر به چشم خواهد آمد.

■ مختومه شدن پرونده قیمت گذاری خودرو

چه بخواهیم و چه نخواهیم، قیمت خودرو و حاشیه هایش امسال نیز خودنمایی خواهند کرد و اتفاقا سال جدید می‌تواند خاتمه ای باشد بر این حواشی. در حال حاضر تعیین قیمت خودرو همچنان بر عهده شورای رقابت قرار دارد، با این حال وزارت صنعت، معدن و تجارت به جد پیگیر خلع ید شوراز این ماجرا است. آن طور که محمدرضا نعمت زاده، وزیر صنعت در سال گذشته اعلام کرد، خودروسازان خارجی زیر بار قیمت گذاری دولتی نمی‌روند و از همین رو به آنها قول داده شده در دور جدید همکاری شان با شرکت های خودروساز ایرانی، دولت (بخوانید شورای رقابت) نقشی در تعیین قیمت محصولات تولیدی آنها نداشته باشد.

البته رشته اختلاف وزارت صنعت، معدن و تجارت و شورای رقابت بر سر قیمت گذاری، سری دراز دارد و به اوایل روی کار آمدن دولت یازدهم بر می‌گردد. وزارت صنعت و البته خودروسازان معتقدند شورای رقابت صلاحیت تعیین قیمت خودروهای داخلی را نداشته و شرکت های خودروساز باید خودشان در این مورد اقدام کنند. به اعتقاد آنها، در هیچ جای دنیا، دولت در قیمت گذاری خودرو دخالت نمی‌کند و این روش اتفاقا در متعادل شدن بازار نقش به سزایی داشته است؛ با این حساب بهتر است روش مورد نظر در بازار خودرو ایران نیز پیاده شود.

وزارت صنعت و خودروسازان همچنین معتقدند قیمت گذاری دولتی سبب ضرر و زیان آنها (شرکت های خودروساز داخلی) شده و فریز کردن قیمت ها نه کمک به صنعت خودرو است و نه کمک به بازار. از آن سو اما شورای رقابت نیز دلایل خاص خود را برای دخالت در قیمت گذاری خودرو دارد و وزیر بار آزادسازی آن نمی‌رود. شورای رقابت حرفش این است که چون بازار خودرو کشور انحصاری بوده و خودروسازان داخلی بیشترین سهم را از آن دارند؛ بنابراین طبق قانون باید مرجعی جداگانه قیمت خودروها را تعیین کند. اتفاقا این «انحصاری بودن بازار خودرو» محل اختلاف شدید شورای رقابت با وزارت صنعت و خودروسازان است، چه آنکه آنها بر عکس شوروا معتقدند بازار خودرو انحصاری نبوده و بنابراین نباید مشمول

سهم بخش خصوصی در ایجاد اشتغال

سهم نابرابر بخش خصوصی و دولتی از اقتصاد، مشکل تکراری و همیشگی کشور است.

مشکلی که در صورت چشم‌پوشی از آن روز به روز بزرگ‌تر شده و پایه‌های اشتغال کشور با وجود سهم ۸۰ درصد بخش خصوصی از آن راسست می‌سازد و امید توسعه اقتصادی را برای همیشه بر باد می‌دهد. آمارها نشان می‌دهند ۸۳ درصد از بازار کار کشور خصوصی شده است. این در حالیست که سهم بخش خصوصی از اقتصاد کشور تنها ۱۵ درصد است، به طوری که حتی اصل ۴۴ قانون اساسی برای توجه قانونی به این بخش مغفول مانده است و اقتصاد کشور همچنان در اختیار دولتی‌هاست که ۱۷ درصد اشتغالزایی کشور را در اختیار دارند. این سهم ناعادلانه بخش خصوصی در کنار چالش‌های ویژه این بخش از تسهیلات بانکی گرفته تا پرداخت حق‌الزحمه کارگران و تا اوضاع نابسامان بازار و انتظارات سازمان‌های بیمه و کار و مهم‌تر از همه جوانان فارغ‌التحصیل روز به روز بر تنگناهای این بخش می‌افزاید و بار مسئولیت‌ها و زحمات این بخش را سنگین‌تر می‌سازد و از جابجایی این بخش برای پیش‌قدم شدن برای توسعه اقتصادی کشور می‌کاهد. از طرفی بسیاری از افراد کشور به پیدا کردن کار دولتی تمایل دارند و کار دولتی را بر کار کردن در بخش خصوصی ترجیح می‌دهند. به اعتقاد کارشناسان علت عمده این موضوع به مشکلات بخش خصوصی و گرفتاری‌های آن برای دادن ضمانت شغلی یا دادن مزایا و حقوق ثابت به کارمندان است و بخش خصوصی به علت مشکلاتی که دارد، نمی‌تواند برای نگه داشتن نیروی کار خود به آنها ضمانت چندین و چند ساله بدهد یا در پرداخت حقوق به آنها برای سال‌های آتی که معلوم نیست وضعیت اقتصاد و بازار چگونه است، تضمینی بدهد.

بیژن عبدی، استاد دانشگاه در رابطه با موضوع اشتغالزایی بخش خصوصی می‌گوید: اول از هر چیز باید تعریف مشخصی از بخش خصوصی و بخش دولتی و چگونگی تمایز آن دوازدهم داشت، سپس براساس شاخص‌های موجود از وضعیت اشتغالزایی آنها به بررسی پرداخت. در شرایط کنونی سهم بزرگی از بودجه در اختیار دولت است که از آن درآمد کارمندان خود به همراه مزایای آنها را پرداخت می‌کند.

■ لزوم بستر سازی برای بخش خصوصی واقعی

وقتی می‌گوییم بخش خصوصی منظورمان کدام بخش است؟ آیا شبه دولتی‌ها و نیمه دولتی‌ها خصوصی نیستند؟ بسیاری از همین بخش‌ها که با نام خصوصی شکل گرفته‌اند، وابسته به نهادهای دولتی هستند یا براساس سیاست‌های دولتی هدایت می‌شوند؛ بنابراین در جایگاه واقعی بخش خصوصی قرار ندارند، چرا که بخش خصوصی یعنی اینکه بخشی هم از نظر مالی هم از نظر تصمیم‌گیری و ارکان تشکیل دهنده مستقل از دولت باشد، در حالی که بسیاری از بخش‌های خصوصی در جامعه ما وابسته به نهاد قدرت و دولت هستند. اگر منظور ما از بخش خصوصی مردم است، افزایش سهم مردم از فعالیت‌های اقتصادی با بستر سازی برای آنها از طریق حذف مجوزهای سخت و دست و پاگیر، قوانین دشوار و مانع فعالیت اقتصادی، نشان داده می‌شود.

■ اقتصاد باید کارا باشد، فرقی نمی‌کند دولتی یا خصوصی

چگونه می‌توان بر کارایی اقتصادی با حمایت از بخش خصوصی افزود؟ مشکل اقتصاد کشور به خصوصی بودن و دولتی بودن مرتبط نیست. چنانچه در

سیاست گذاران اقتصادی، کارگران و پرداخت حق الزحمه به آنهاست، تولید را بسامان سازد، هیچ کارفرمایی از توجه به نیروی کار خوب اهمال نمی‌ورزد. کارمند خوب همیشه مورد ستایش بازار و کارفرمایان است.

■ فشار بازار کار و شرایط بد اقتصادی بر تولیدکننده

به گفته برخی از فعالان اقتصادی هنگام تعیین وظیفه برای بخش خصوصی مواظب حساسیت‌های این بخش و آسیب‌پذیری‌های آن که قابل جبران هم نیست، باشیم، چرا که در شرایط بد اقتصادی و فشارهای بازار و توقعات بی‌دلیل، چاره‌ای برای تولیدکننده باقی نمی‌ماند که کار خود را تعطیل کند و برای او به صرفه‌تر خواهد بود که سرمایه خود را در بانک گذاشته و سودش را بگیرد. در این صورت هم دغدغه کمتری خواهد داشت و هم سود بیشتری.

■ میزان اشتغالزایی بخش خصوصی در استان‌ها

آمارها از بالاترین میزان اشتغال در بخش خصوصی و دولتی در استان‌ها نشان می‌دهند که آذربایجان غربی و قزوین هم‌اکنون دارای بالاترین میزان اشتغال خصوصی بوده و سهم اشتغال نیروی کار در حوزه خصوصی در این دو استان ۸۹٫۵ درصد است، در حالی که شاغلان دولتی و عمومی در این دو استان تنها با ۱۰٫۵ درصد سهم دارند. ایلام با ۷۲٫۴ درصد و کهگیلویه و بویراحمد نیز با ۷۱٫۲ درصد، کمترین میزان اشتغالزایی خصوصی کشور را دارا هستند و حدود ۳۰ درصد مشاغل موجود در این دو استان از طریق بخش عمومی و دولتی ایجاد شده است.

بسیاری از کشورها چون چین دولت همچنان سهم خود را از اقتصاد به طور بسیار زیاد حفظ کرده اما کارایی داشته و به رشد اقتصادی رسیده است و برعکس آن در برخی کشورها بخش خصوصی کارایی لازم از خود نشان نداده است. بنابراین آنچه مهم است کارایی و بالا بردن تلاش اقتصادی است و گرنه اگر قرار باشد مشکلات اقتصادی با واگذاری بخش‌های دولتی به خصوصی حل شود، جای این سوال باقی می‌ماند که پس چرا بخش خصوصی کشور تاکنون نتوانسته آنطور که باید کارا باشد؟ بنابراین باید دانست بخش‌های خصوصی کشور تاکنون تا چه اندازه موفق و کارا بوده‌اند و این بخش‌ها تا چه اندازه در نقش خود در رشد اقتصادی موثر واقع شده‌اند؟ با پاسخ به این سوال چالش‌واگذاری اقتصاد به بخش خصوصی یا دولتی روشن می‌شود.

■ انتظارات نامعقول، پتک همیشگی اقتصاد بر سر تولیدکنندگان

به اعتقاد برخی از تولیدکنندگان دولت به جای حمایت از تولیدکننده همیشه با انتظارات نامعقول پتکی بر سر آن زده و به چشم یک خطا کار و مجرم به آن نگاه کرده که حقوق کارمندان را پرداخت نمی‌کند، به آنها حق بیمه نمی‌دهد و باید در قبال کارهای خود به همه پاسخگو باشد. وظایف سنگینی دارد اما در قبال این وظایف هیچ حقوقی ندارد. مثلاً دولت برای واردات بی‌رویه که به بخش خصوصی بزرگ‌ترین لطمه را وارد می‌کند، نیم‌نگاهی به بخش خصوصی نمی‌کند، هنگام رکود و تعطیلی بازار هم هیچ حمایتی جز انتظار نیست. تولیدکنندگان می‌گویند: اگر واقعا نگرانی عمده

سیاست‌های صنعتی عامل رشد کره جنوبی و سوئیس در نوآوری

در تازه‌ترین رتبه‌بندی بلومبرگ کره جنوبی به عنوان نوآورانه‌ترین کشور جهان در شاخص‌های صنعتی، فناوری و نوآوری شناخته شد. بنابر آماري که بلومبرگ منتشر کرده است، ۵۰ کشور جهان با در نظر گرفتن ۷ شاخص به عنوان نوآورانه‌ترین کشورهای جهان شناخته شدند. در این میان برخی شاخص‌ها به طور مستقیم به ظرفیت و تولیدات صنعتی کشورها بازمی‌گردد. مجموعه این شاخص‌ها، مواردی از جمله سهم تحقیق و توسعه از تولید ناخالص ملی، میزان تولید اضافه بر سرانه کشور و ارزش افزوده، تعداد موسسات با فناوری گسترده مانند موسسات هوافضا و صنایع دفاعی، تعداد نیروی کار متخصص، هیات‌های آموزشی و میزان اختراعات عنوان شده است. نکته مهم در این گزارش آن است که از میان تمام کشورهای جهان، فقط ۶۹ کشور در هر ۷ شاخص قابل بررسی بودند و دو کشور کره جنوبی و ژاپن از شرق آسیا در این میان بیشترین رتبه را به خود اختصاص داده‌اند، پس از آن نیز کشورهای اروپایی و حتی افریقایی توانسته‌اند در این فهرست خودنمایی کنند.

■ سوئیس در صدر تولید صنعتی

در این میان کشورهایی به رتبه‌های نخست دست یافته‌اند که همگی در رده کشورهای صنعتی و توسعه یافته قرار دارند. به عنوان نمونه کره جنوبی با امتیاز ۳۰/۹۶ و با کسب بیشترین امتیاز در شاخص اهمیت توسعه و تحقیق و زاین با داشتن امتیاز ۵۸/۹۰ در رتبه‌های اول و دوم این رتبه‌بندی و آلمان، فنلاند، امریکا، سوئد و سنگاپور به ترتیب در رده‌های بعدی قرار دارند. علاوه بر این در شاخص فناوری امریکا با تکیه بر شرکت‌هایی مانند اپل، مایکروسافت، سیسکو، گوگل، فیس‌بوک، اوراتل، اینتل و IBM به رتبه نخست دست یافته است. در ادامه این رتبه‌بندی، سوئیس نیز به عنوان یکی از کشورهای نوآور معرفی شده که در شاخص تولید توانسته بیشترین امتیاز تولید بر مبنای ارزش افزوده را از آن خود سازد. سوئیس جایگاه خود را مدیون استفاده از فناوری‌های پیشرفته و افزایش سقف تولید با استفاده از ماشین‌های تمام اتوماتیک و هوشمند است که به سرعت شیوه تولید این کشور را تحت تاثیر قرار داده و به مزیتی رقابتی برای این کشور تبدیل شد. در این میان نقش اینترنت در تغییر خطوط تولیدی از مکانیکی به هوشمند را نیز نمی‌توان نادیده گرفت. سوئیس یکی از کشورهایی است که به سرعت خطوط تولیدی خود را با انقلاب صنعتی ۴ (Industry 4) همگام ساخت و برای موفقیت در این شیوه مراکز پژوهشی زیادی نیز در سراسر سوئیس راه‌اندازی شد تا به کمک آن بتواند علاوه بر توسعه زیرساخت‌ها، نیروی انسانی متخصصی را تربیت کند. اجرای این طرح‌ها سرانجام منجر به پیشگامی این کشور در زمینه تولید با ارزش افزوده بالا شد. نکته اینکه که در میان تمامی صنایع، محصولات دارویی، ابزار آلات پزشکی و کالای لوکس بیش از سایر صنایع به سراغ هوشمندسازی خطوط تولیدی گام برداشته و در نتیجه بیشترین میزان تولید با ارزش افزوده بالا را نیز از آن خود ساخته‌اند.

■ سهم تحقیق و توسعه در کره جنوبی

کره جنوبی که علاوه بر رتبه نخست جدول، در شاخص تحقیق و توسعه نیز در صدر قرار گرفته، این رتبه را مدیون صنایع مختلف خود است که سالانه بخش زیادی از درآمدهای خود را به تحقیق و توسعه اختصاص می‌دهند. الگوی این کشور در دستیابی به مقام نخست را می‌توان در راهکارهایی از جمله میزان دستمزد همزمان با استفاده از فناوری‌های تازه دانست و کره جنوبی در همسایگی چین که دستمزد پایین دارد و همسایه دیگر خود یعنی ژاپن که با تکیه بر فناوری‌های نوین پیشرفت کرده، نیاز به راهکاری داشت که گوی سبقت را از همسایگان خود بر باید و در راستای دستیابی به این موفقیت استفاده از شاخص تحقیق و توسعه راهکاری موثر به شمار می‌آید. در حال حاضر صنعت محرک اصلی رشد اقتصادی کره جنوبی به شمار می‌آید. تا دو دهه گذشته سهم صنعت از تولید ناخالص داخلی

کره ۳۰ درصد و میزان اشتغالزایی آن نیز ۲۵ درصد بود اما بهره‌گیری از تشویق‌های دولتی و کمک‌های خارجی، صنعتگران کره‌ای را به استفاده از فناوری‌های مدرن و تازه تشویق کرد، چرا که دستمزدها و هزینه بالای نیروی انسانی و نیز نرخ بالای بهره‌راه دیگری را برای صنعتگران کره‌ای باقی نگذاشته بود. آنان به کمک این راه تازه توانستند به سرعت چهره این کشور را به کشوری صنعتی و توسعه یافته تغییر دهند چرا که اتوماسیون ساختن کارخانه‌ها به معنی کاهش وابستگی به نیروی کار و افزایش بهره‌وری بود و زمینه رقابتی تازه را فراهم می‌کرد. علاوه بر این اقتصاد کره به صنایعی همچون فولاد، الکترونیک، کشتی‌سازی، ماشین‌سازی، خودرو و قطعات آن، داروسازی و مواد شیمیایی دسته‌بندی می‌شود که هر یک در رشد اقتصادی و میزان تولید ناخالص داخلی این کشور نقش ویژه‌ای دارد چرا که هر یک از این صنایع با سهم بالای اشتغالزایی و درآمدزایی به کلیدی برای رشد کره جنوبی تبدیل شده‌اند و استفاده از فناوری‌های نوین باعث کاهش هزینه و افزایش درآمد آنان خواهد شد. رشد سهم تحقیق و توسعه در شرکت‌های کره‌ای منجر به افزایش تولید محصولات نوآورانه در این کشور شده و علاوه بر نوآوری و فناوری، کره جنوبی با تربیت نیروی کار ماهر و متخصص توانست به رشد خود سرعت بیشتری بخشد و میزان صادرات محصولات تولیدی خود را نیز افزایش دهد. در این میان بیشترین سهم تحقیق و توسعه به محصولات مصرفی و الکترونیکی اختصاص یافته است. باید این نکته را نیز در نظر گرفت که بدهی بخش خصوصی کره به دولت این کشور و نیاز به صفر کردن این بدهی‌ها به خطوط تولیدی کره آهنگی سریع‌تر بخشید و باز پرداخت آن تولید ناخالص داخلی کره را افزایش داد.

کره جنوبی در راستای رقابت با همسایگان صنعتی خود به گسترش شرکت‌های تولیدی کوچک و متوسط روی آورد و با در نظر گرفتن تشویق‌های مالی به حمایت از کسب و کار آنان پرداخت. علاوه بر این استانداردهای خطوط و حقوق کارگران از دیگر موارد موثر در رشد این کشور آسیای شرقی به شمار می‌آید.

به عنوان نمونه می‌توان به برخی صنایع کره اشاره کرد که در اقتصاد این کشور نقش موثری دارد. برای مثال سامسونگ برای رسیدن به موفقیت در این سیاست‌ها سهم بالایی برای تحقیق و توسعه در نظر گرفت. به طوری که در بازه زمانی سال‌های ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۴ میلادی این بودجه از ۹ میلیارد دلار به ۱۴ میلیارد دلار افزایش یافت و به دنبال آن میزان تولید و درآمد سامسونگ نیز بیشتر شده بود. بنا بر این گزارش هر چند تمام صنایع تولیدی در نوآوری یکسان نیستند و به دنبال آن نیز تمامی کشورهایی که در شاخص نوآوری به رقابت با یکدیگر پرداخته‌اند نیز در صنایع یکسانی به رقابت نپرداخته‌اند، اما در یک جمع‌بندی کلی می‌توان به این نتیجه رسید که صنایعی مانند خودرو، دارو و رایانه در این زنجیره رقابت از سهم بیشتری برخوردار بودند.

حضور در این شهرک‌ها را افزایش می‌دهد. این شهرک به سرعت جای خود را در میان فعالان صنعتی باز کرده‌اند و از سوی دیگر تأثیر خود را در زمینه توسعه صنایع کوچک نیز به رخ صنعتگران بکشند. در حال حاضر کشورهای چین، آمریکا، انگلیس، هلند، فرانسه و هند در این زمینه بسیار موفق عمل کرده و جزو پیشگامان ایجاد شهرک‌های صنعتی به‌شمار می‌آیند.

در این زمینه می‌توان به سیاست‌های دولت‌های مختلف در سراسر جهان اشاره کرد. به عنوان نمونه اتیوپی در قاره آفریقا یکی از کشورهای است که سال گذشته با هدف دستیابی به توسعه صنعتی و فرار از شرایط رکود، بودجه‌ای یک میلیارد دلاری را برای توسعه شهرک‌های صنعتی خود اختصاص داد. در میان تمام شهرک‌های صنعتی این کشور، از شهرک صنعتی «بل لمی» به عنوان یکی از موفق‌ترین شهرک‌های صنعتی این کشور آفریقایی می‌توان نام برد که با جذب سرمایه‌گذاران خارجی در صنایع همچون نساجی، پوشاک و تولید کفش فعال شده و علاوه بر رونق اقتصادی، باعث فرار از بحران‌های اجتماعی ناشی از بیکاری در این کشور شده است.

ایجاد و توسعه شهرک‌های صنعتی، یکی از راه‌هایی است که می‌تواند در دستیابی کشورهای جهان به توسعه صنعتی نقش محوری را ایفا کند. در حال حاضر بیشتر کشورهای جهان با هدف حمایت از صنایع و توسعه صنعتی خود به ایجاد این شهرک‌ها روی آورده‌اند و با اجرای بسته‌های تشویقی به دنبال ایجاد انگیزه در صنعتگران هستند.

شهرک‌های صنعتی، به‌طور معمول به شهرک‌هایی با فاصله ۲۰ کیلومتری از شهرهای اصلی گفته می‌شود که تنها کارخانه و کارگاه‌های تولیدی مانند کارخانه‌های شیمیایی، تولید پلاستیک، صنایع غذایی، تولید فولاد و غیره در آن استقرار یافته است. نکته مهم درباره این شهرک‌ها آن است که حضور در این شهرک‌ها برای صاحبان صنایع با بسته‌های تشویقی دولتی همراه است. کاهش هزینه زمین و زیرساخت و دسترسی به منابع انرژی با قیمت کمتر از مهم‌ترین ویژگی‌های شهرک‌های صنعتی در سراسر جهان است؛ علاوه بر این یکی دیگر از مهم‌ترین ویژگی‌های این شهرک‌ها دسترسی به امکاناتی مانند ناوگان حمل‌ونقل ریلی، بزرگراه‌ها، بندر و فرودگاه‌ها است که زمینه علاقه‌مندی صنعتگران را به

شهرک‌های صنعتی برگ برنده صنایع جهان

ملیتی را به خود اختصاص داده است.

در سال ۲۰۱۲ میلادی ویتنام با داشتن ۱۵۰ شهرک و تایلند با ۱۰۰ شهرک صنعتی عنوان بهترین مناطق اقتصادی آسیا را از آن خود کردند. پس از این دو کشور، چین، مالزی و میانمار نیز با تکیه بر شهرک‌های صنعتی خود در رتبه‌های بعدی جای گرفته‌اند. در این رتبه‌بندی ویژگی‌هایی از جمله دسترسی به حمل‌ونقل، امکانات و تجهیزات، هزینه‌های تولید و انگیزه صنعتگران برای حضور در شهرک‌های صنعتی این کشورها مورد مطالعه قرار گرفته است.

علاوه بر این اکنون نسل تازه‌ای از شهرک‌های صنعتی به نام شهرک‌های بیوفناوری در سراسر جهان در حال شکوفایی است. این شهرک‌ها به عنوان شهرک‌های زیستی یا سازگار با محیط‌زیست نیز شناخته می‌شوند و با هدف دستیابی به توسعه پایدار، افزایش منابع اقتصادی و بهبود محیط‌زیست راه‌اندازی شده‌اند. یکی از این

پیشگامان شرق آسیا

در آسیا نیز کشورهای جنوب شرق آسیا که در جدول کشورهای توسعه یافته یادر حال توسعه قرار گرفته‌اند، توانسته‌اند در این زمینه به موفقیت‌های بسیاری دست یابند. دولت چین در سیاست‌های صنعتی خود ایجاد شهرک‌های علمی و فناوری را محور خود قرار داد و به این ترتیب توانست شهرک ZGC در پکن و ۱۶ شهرک فناوری دیگر را در شهرهای تیانجین، شانگهای، هیلونگ جیانگ، جیانگ سو، آنهویی، شاندونگ، هوبی، گوانگجوتنگ، ابزاری و دالیان ایجاد کند تا از این راه به افزایش تولید فناوری محور چینی بیش از پیش کمک کند. شهرک ZGC یا «ژونگانگن» به عنوان منطقه‌ای برای پژوهش و توسعه درباره فناوری‌های «های‌تک» باعث جمع شدن ۶۰ درصد از فعالان فناوری اطلاعات و ارتباطات (آی‌سی‌تی) در چین شده و عنوان اصلی استقرار شرکت‌های با فناوری بالای چینی و شرکت‌های چند

وجود همکاری‌های بین‌المللی نام برد.

در روسیه نیز شهرک‌های صنعتی باعث رونق شرکت‌های صنعتی کوچک و متوسط شده و همین موضوع مقام‌های روسی را به توسعه شهرک‌های صنعتی علاقه‌مند ساخته است. امروزه دولت روسیه با حمایت‌های دولتی در صدد بهبود زیرساخت‌های مورد نیاز برای راه‌اندازی شرکت‌های تولیدی در این شهرک‌هاست. براساس تقسیم بندی جغرافیایی ۳۷ درصد از این شهرک‌ها در بخش اروپایی روسیه، ۱۷ درصد در مناطق شمال غربی و باقی در مناطق مختلف این کشور پراکنده شده است.

در سال ۲۰۱۲ میلادی، انجمن شهرک‌های صنعتی روسیه اعلام کرد که تمامی شهرک‌های این کشور باید استاندارد مورد تایید این سازمان را دریافت کنند. براساس این استاندارد تمامی این مناطق باید ویژگی‌هایی همچون دسترسی به جاده‌های اصلی، دسترسی به تجهیزات و زمینه توسعه زیرساختی را دارا باشند و به این ترتیب در آوریل ۲۰۱۵ میلادی ۳۲ شهرک صنعتی روسیه

شهرک‌های صنعتی به نام کالنبورگ، در دانمارک قرار دارد و نمونه دیگر آن در کانادا ایجاد شده است. «شهرک بورن ساید» در این کشور زمینه اشتغال ۱۵۰۰ نفر را فراهم آورده است و باعث شده تا در سایر نقاط این کشور نیز تمایل به ایجاد شهرک‌های صنعتی سازگار با محیط زیست افزایش یابد. به عنوان نمونه شهرک‌های تایگانوا و اینوو یستا در آلبرتا دو نمونه موفق از شهرک‌هایی هستند که با الگوگیری از شهرک کالنبورگ ایجاد شده‌اند. در توسعه زیرساخت‌های این شهرک‌ها مهم‌ترین نکته توجه به سیستم‌های انرژی تجدید پذیر، کاهش آلودگی صوتی، توجه به آب‌های زیرزمینی و مدیریت فاضلاب و شیوه‌های مدیریت حمل و نقل و استفاده از سوخت سبز است و به نظر می‌رسد در مدیریت استفاده از انرژی‌های تجدید پذیر و افزایش بهره‌وری تولیدی تاکنون موفق عمل کرده‌اند.

■ طرح‌های موفق در امریکا و روسیه

امریکا و روسیه رانیزی می‌توان از دیگر نمونه‌های موفق در توسعه

گواهی استاندارد را از سوی این سازمان دریافت کردند. یکی از برنامه‌های روسیه اجرای طرح «توسعه و رقابت صنعتی» بود که با هدف حمایت و توسعه شهرک‌های صنعتی و همکاری بخش خصوصی و دولتی این کشور به اجرا درآمد. براساس این طرح ۱۲ سازمان بزرگ روسی توانستند یارانه لازم برای ساخت شهرک صنعتی را در این کشور دریافت کنند و قرار است تا چشم‌انداز سال ۲۰۲۰ میلادی این شهرک‌ها را از مرحله طراحی به بهره‌برداری برسانند. در آغاز سال ۲۰۱۵ میلادی دولت روسیه اعلام کرد که مجموع شهرک‌های صنعتی در حال طراحی، ساخت و مورد بهره‌برداری این کشور از مرز ۳۶۶ شهرک گذشته است

این آمار از رشد ۱۵ درصدی این شهرک‌ها در عرض ۵ سال خبر می‌دهد و بخش عمده آن با کمک و حمایت‌های دولت این کشور به دست آمده است. یکی از مزایای حضور در این شهرک‌ها دسترسی به یارانه‌های دولتی و معافیت مالیاتی بر اساس قوانین محلی است و همین موضوع توانسته علاقه سرمایه‌گذاران را برای حضور در این شهرک‌ها تقویت کند.

بنابراین گزارش با تنگ‌تر شدن دایره رقابت، ظهور شهرک‌های صنعتی را می‌توان راهکاری موثر برای افزایش قدرت رقابتی صنعتگران با رقبای بین‌المللی خواند که می‌تواند در افزایش رتبه صنعتی کشورهای جهان موثر باشد.

شهرک‌های صنعتی خوانند. امریکا در سال ۲۰۱۵ میلادی با ایجاد شهرک صنعتی در فضا ۴۳ هزار هکتاری بزرگترین شهرک صنعتی جهان را در نوادا افتتاح کرد و توانست بیش از ۱۶۰ کارخانه و کارگاه صنعتی را گرد هم آورد. توسعه شهرک‌های صنعتی در امریکا، نظر سرمایه‌گذاران چینی را نیز به سوی خود جلب کرده است به طوری که در سال ۲۰۱۵ میلادی اعلام شد شرکت ارتباطات زیرساخت چین در شهرک‌های صنعتی مکزیک سرمایه‌گذاری کرده‌اند. این پروژه بزرگترین سرمایه‌گذاری دومین اقتصاد بزرگ جهان در امریکا لاتین به شمار می‌آید.

شهرک صنعتی مید امریکا را می‌توان قدیمی‌ترین و بزرگترین پارک صنعتی امریکا دانست. این شهرک با ۵۵ سال سابقه فعالیت توانسته است باعث تجمع ۸۰ کارخانه و کارگاه تولیدی شده و زمینه اشتغال بیش از ۳۴۰۰ نیروی انسانی را نیز فراهم آورد، با این همه مسئولان این شهرک صنعتی در نظر دارند تا با سرمایه‌ای ۲۰ میلیون دلاری در ۵ سال آینده زیرساخت‌های این شهرک را بهبود دهند. در این شهرک شرکت‌هایی مانند فیلیپس، کابوت، زیمنس، کونوکو، دوپانت و گوگل حضور دارند و به تولید محصولات خود می‌پردازند. از مزایای منحصر به فرد این شهرک فضای گسترده آن، موقعیت راهبردی و دسترسی به شهرهای کلیدی، وجود نیروی کار ماهر زیاد و دستمزد پایین، دسترسی به شبکه تدارکات با پوشش مقاوم، بسته‌های تشویقی و

عوامل کاهش سرمایه گذاری در بخش صنعت

مکانیسم پویایی سرمایه گذاری صنعتی

گزارشی که چندی پیش مرکز پژوهش های مجلس منتشر کرد، نشان داد سرمایه گذاری در داخل بخش صنعت در ایران توزیعی بسیار نامتقارن داشته است.

بر اساس این گزارش بیش از یک سوم سرمایه گذاری در این بخش در صنعت تولید فلزات اساسی صورت گرفته و با فاصله زیاد صنایع تولید محصولات کانی غیر فلزی، صنایع مواد غذایی و آشامیدنی و صنایع تولید مواد و محصولات شیمیایی قرار دارند. این وضعیت نشان می دهد سرمایه گذاری در بخش صنعت در ایران بسیار متمرکز بر صنایع فلزی و صنایع کانی غیر فلزی است که مبتنی بر ذخایر معدنی هستند. این الگوی سرمایه گذاری حکایت از تضعیف سایر صنایع در ایران دارد، چرا که با تداوم این وضعیت، به تدریج جایگاه خود را از دست می دهند. برای مثال نسبت سرمایه گذاری به ارزش افزوده بخش صنعت و معدن از ۳۸ درصد در سال ۱۳۸۳ به ۱۹ درصد در سال ۱۳۹۱ کاهش یافته است که یک کاهش مداوم و معنادار است و بدان معناست که با گذشت زمان به نسبت ارزش افزوده این بخش، سرمایه گذاری کافی در آن صورت نگرفته است. این موضوع در بلندمدت کاهش سهم این بخش از کل اقتصاد ایران را در پی داشته است. بر اساس این گزارش از جمله عواملی که در کاهش یا افزایش سهم سرمایه گذاری بخش صنعت تاثیر دارد، به چند دسته سیاست های ارزی، بانکی و سیاست های تعیین هزینه های عمرانی تقسیم می شود. برای مثال افزایش یک درصدی هزینه های عمرانی دولت سبب می شود سرمایه گذاری بخش صنعت به میزان ۵۵٪ در صد افزایش پیدا کند. یا افزایش یک درصدی در تسهیلات بانکی، سرمایه گذاری خصوصی در ایران را ۳۶٪ در صد افزایش می دهد. همچنین افزایش یک درصدی در نرخ ارز موجب افزایش حدود ۱/۱ درصدی در سرمایه گذاری خصوصی در بخش صنعت در ایران می شود. بنابراین به طور کلی متعاقبا با کاهش سهم بخش صنعت از سرمایه گذاری می توان گفت ترکیبی از سیاست های نامناسب ارزی، سیاست های پولی و بانکی و کاهش نسبی هزینه های عمرانی طی یک دهه گذشته منجر شده سهم بخش صنعت از کل سرمایه گذاری ها در اقتصاد ایران کاهش پیدا کند.

■ محمدرضا شهیدی، استادیار دانشگاه:

یکسان سازی تفاسیر متنوع از قانون تجربه های ناموفق صنایع برای کشور نقصان و کمبود و برای کسانی که می خواهند آغازگر مسیر جدیدی از یک فعالیت صنعتی باشند، حالتی از سر خوردگی و ناامیدی ایجاد می کند و برعکس آن زمانی که فرد، صنعتگر موفق پیش رو دارد، با انگیزه و روحیه بانشاط تری فعالیت می کند. تجربه بد صنایع کشور که اکثر آنها تعطیل شده اند، نشان می دهد که آنطور که باید در این بخش سرمایه گذاری نشده است به همین دلیل آنها دچار مشکل شده اند. یکی از دلایل آن به مسئله قیمت تمام شده بالای تولیدات این صنایع در مقایسه با قیمت تمام شده تولیدات مشابه آن در صنایع مربوط است. برای مثال کفش، پوشاک به ویژه کالاهای هایتک و کالاهایی چون خودرو همیشه گران تر از نمونه های خارجی آن در کشور است. علت این موضوع نرخ بالای بهره بانکی است. متوسط بهره ای که صنایع باید برای تسهیلات دریافتی به بانک ها بپردازند ۲۷ درصد است. مشخصا حاشیه سود صنایع قادر به پرداخت این میزان بهره بانکی نخواهد بود. عامل دیگر کندی سرمایه گذاری در بخش صنعت، تفسیری بودن قوانین و مقررات و عدم شفافیت آنهاست. مثلاً گمرک، سازمان امور مالیاتی، سازمان تامین اجتماعی و هر یک از نهادهای اداری قوانین متعددی دارند که می تواند برای هر فرد به نحوی قابل تفسیر یا اجرا باشد این مساله بی اعتمادی سرمایه گذار و به ویژه ایجاد احساس عدم امنیت در صنعتگر را در پی دارد گرچه سرمایه صنعتگر تهدید نمی شود اما احساس اطمینانی که لازمه فعالیت اوست از بین خواهد رفت.

ضرورت هماهنگی سیاست مالیاتی با وضعیت اقتصاد ۹۵

هنری جرج، اقتصاددان در کتاب خود به نام پیشرفت و فقر بر این عقیده بود که تنها مالیات مفید، مالیات بر زمین است چون قیمت زمین را به عنوان یکی از عوامل اصلی تولید کاهش می دهد و این موضوع برای تولید اتفاق مثبتی است. به عقیده جرج بیشتر مالیات ها رفتار تولیدی را از نفس می اندازند و وضع مالیات بر درآمد، انگیزه افراد برای کسب درآمد را کاهش می دهد. این حال اقتصاددانانی همچون میلتون فریدمن با عقیده هنری جرج مخالف هستند و عقاید او را با ویژگی های اقتصاد مدرن امروزی ناهماهنگ می دانند. به طور کلی اقتصاددانان در اینکه دولت باید از ابزار مالیات برای متعادل کردن عملکرد بخش های مختلف اقتصاد و ایجاد عدالت اقتصادی بهره برداری کند متفق القول هستند اما دولت باید در استفاده از ابزار مالیات شرایط بازار هدف و بازارهای متأثر از بازار هدف را در نظر بگیرد. در ابتدای سال ۹۵ هستیم و این طور به نظر می رسد که لازم است دولت و مجلس درباره سیاست مالیاتی امسال بازنگری هایی داشته باشند. برای مثال مصوبه اصلاح مالیات های مستقیم که در سال گذشته به تصویب رسید و ضمن وضع مالیات بر خانه های خالی، درآمد حاصل از ساخت و ساز را نیز مشمول مالیات کرد، وضعیت را کودی بازار مسکن و رکود تورمی حاکم بر کل اقتصاد را نادیده گرفته است و نمی تواند برای این بخش مفید باشد. شاید با این توجه که بخش مسکن در صد بالایی از تولید ناخالص ملی را تشکیل نمی دهد نسبت به وضع مالیات بر ساخت و ساز تساهل شده است اما این بخش به دلیل مرتبط بودن کسب و کارهای گوناگون با آن، نقش پیشرو در اقتصاد کشور دارد و از دولت انتظار می رود تصمیمات مربوط به این بخش را با تامل بیشتر و با در نظر گرفتن عواقب آن بگیرد. بازنگری در سیاست مالیاتی می تواند حتی شامل مالیات بر ارزش افزوده باشد به شرط آنکه بازنگری در مالیات بر ارزش افزوده بنگاه های اقتصادی مشروط به شفافیت هر چه بیشتر گزارش های مالی آنها باشد.

■ محسن بهرامی ارض اقدس، رئیس کمیسیون تجارت اتاق بازرگانی: ایجاد اطمینان در سرمایه گذار با مقررات زدایی

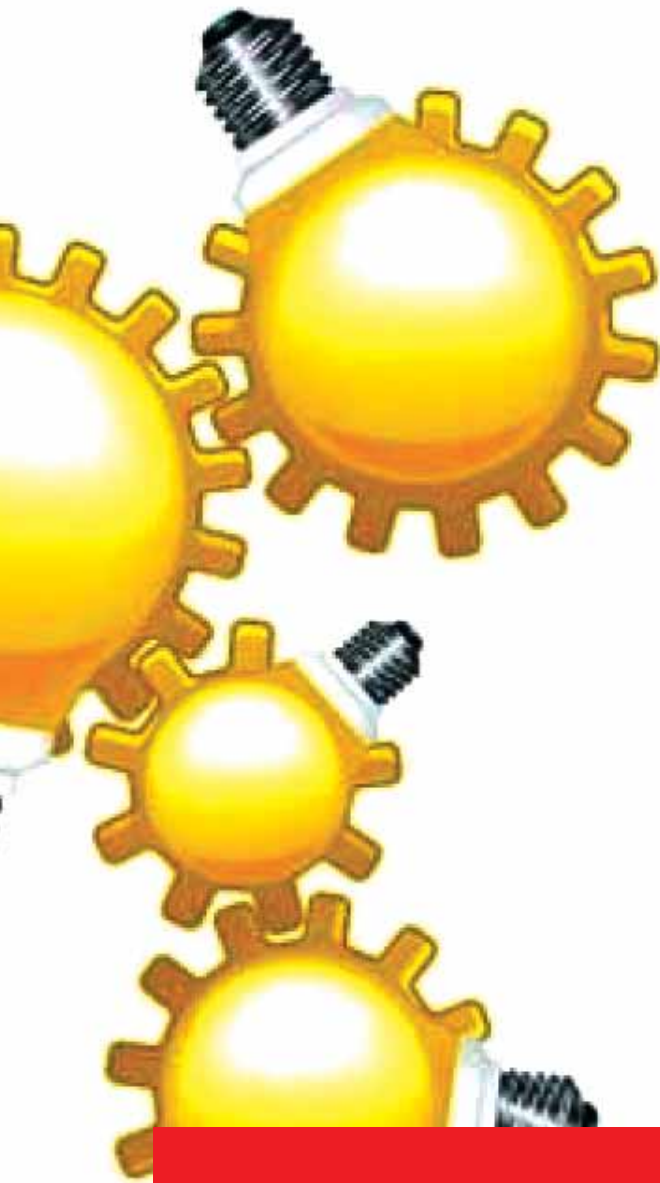
در رابطه با سرمایه گذاری به طور عام چه در بخش خدمات و صنعت و چه در بخش کشاورزی مسائلی مطرح است که مهم ترین آن ایجاد امنیت اقتصادی، ثبات قوانین و مقررات، پیش بینی پذیر کردن نرخ ارز، روشن کردن چگونگی نرخ بازگشت سرمایه و تسهیلات بانکی و همچنین نقل و انتقالات پولی و مالی چه در داخل کشور و چه در خارج اهمیت بسزایی در رونق سرمایه گذاری دارد. در ارتباط با صنعت نیز مباحث قابل توجهی مطرح است که عمده ترین آن قوانین مالیاتی، حق بیمه، کسب مجوزها، قانون کار و رفاه اجتماعی و قوانین مربوط به دریافت و پرداختها از جمله کاهش سرمایه گذاری های صنعتی است. مثلاً لازم است برای صنایع مناطق کمتر توسعه یافته مالیات کمتری در نظر گرفته شود یا این مناطق مشمول معافیت های مالیاتی شوند. در مجموع باید قوانین مرتبط با سرمایه گذاری و صنعت را تسهیل کرد. در رابطه با بخش های زیربنایی نیز نباید در اموری چون آب رسانی، برق رسانی، انتقال گاز، تامین مواد اولیه و اطمینان از این مواد سهل انگاری کرد. جلب نظر و اعتماد تولیدکننده سطح کیفیت کاروی را بالا می برد و در نتیجه وی قادر خواهد شد محصولات رقابت پذیر تولید کند. یعنی آنچه که تولید می کند از این قدرت برخوردار می شود که با مشابه خارجی خود رقابت داشته باشد. موضوع دیگر بهبود روابط خارجی با همسایگان است که به توسعه محصولات صنعتی برای صادرات کمک می کند.

■ مهدی پورقاضی، عضو اتاق بازرگانی تهران: پیش بینی پذیر کردن اقتصاد

از جمله عوامل اثرگذار بر روند کاهشی سرمایه گذاری های صنعتی رتبه کم کشور در آزادسازی اقتصادی است که از نظر بنده مهم ترین علت آن محسوب می شود. عواملی مانند ارز چندنرخه، بروکراسی اداری، عدم ثبات در قوانین، اعمال روش های سلیقه ای در گرفتن مالیات و... عواملی هستند که موجب می شوند سرمایه گذار رغبتی برای سرمایه گذاری نداشته باشد. وضعیت آینده اقتصاد با وجود مواردی که ذکر شد غیر قابل پیش بینی است و همین موضوع عدم پیش بینی پذیر کردن اقتصاد، دست سرمایه گذار را از هر اقدامی که برای آینده فعالیت های خود باید در پیش بگیرد کوتاه می کند. بسیاری از کشورها برای انجام پروژه های داخلی خود با کشورهای دیگر مشارکت می کنند یا وارد اجرای یک پروژه در کشور دیگر می شوند در حالی که بسیاری از پروژه های داخلی کشور به حالت تعلیق درآمده، بسیاری کار خود را از دست داده اند یا از فعالیت باز مانده اند. اگر دیدگاه فعالان اقتصادی با انجام پروژه های بین المللی موافق باشد، با مشارکت سرمایه گذار تا حدود زیادی زمینه حل مشکلاتی مانند کمبود نقدینگی برای هدایت طرح یا پروژه اقتصادی به مقصد مورد نظر فراهم می آید. مثلاً کشور مالزی برای انجام پروژه های نفتی به کشور ما آمده است یا برخی از کشورهای دیگر در رشته هایی که قابلیت آن را دارند شروع به اقدامات بین المللی و فرامرزی کرده اند.

لزوم توجه به بخش‌های اولویت‌دار و پیشران اقتصادی

کدام بخش‌ها لوکوموتیو اقتصاد هستند؟

اقتصادی به عنوان اولویت‌های اقتصادی بیان می‌شود. شرایط امروز اقتصادی دنیا بگونه‌ای است که وجود رقبای قدرتمند باعث شده کشورها نتوانند بدون برنامه‌ریزی بلند مدت و تعیین اهداف مشخص و تعیین اولویت‌ها به این مهم دست یابند. چراکه توانایی‌ها و منابع یک کشور برای موفقیت در همه زمینه‌های اقتصادی ناکافی است و باید بدرستی مدیریت شوند.

بنابراین برنامه‌ریزی بلند مدت جهت بهبود عملکرد اقتصاد ملی و هدایت منابع به رشته‌های اولویت‌دار ضرورتی انکارناپذیر است. بدیهی است در این میان انتخاب فعالیت‌های اقتصادی‌ای که قابلیت کشف و فعال‌سازی سایر بخش‌های اقتصادی و صنعتی را دارند- که به آنها بخش‌های پیشران یا لوکوموتیو گفته می‌شود- دارای اولویت بالاتری نسبت به سایر بخش‌ها هستند.

در تعریف لوکوموتیوهای اقتصادی می‌توان گفت این بخش‌ها به دلیل پیوندهای متعددی که با سایر بخش‌های اقتصادی دارند، می‌توانند بخش‌های دیگر اقتصاد را فعال کند بطوریکه در نهایت رشد بخش‌های مختلف

برنامه‌ریزی بلند مدت برای بهبود عملکرد اقتصاد ملی و هدایت منابع به رشته‌های اولویت‌دار ضرورتی انکارناپذیر است. در این میان انتخاب فعالیت‌های اقتصادی‌ای که قابلیت کشف و فعال‌سازی سایر بخش‌های اقتصادی و صنعتی را دارند دارای اولویت بالاتری نسبت به سایر بخش‌ها هستند. پژوهش خبری: مقام معظم رهبری در بیانات ابتدای سال جدید در حرم رضوی نکاتی پیرامون پیاده‌سازی اقتصاد مقاومتی بیان کردند که در صدر آن به موضوع «انتخاب فعالیت‌های اقتصادی اولویت‌دار» اشاره نمودند. ایشان در این باره فرمودند: «مسئولین محترم دولتی باید فعالیت‌ها و زنجیره‌های اقتصادی مزیت‌دار کشور را شناسایی کنند و بر آنها متمرکز بشوند؛ بعضی از فعالیت‌های اقتصادی در کشور اولویت دارد، اهمیت دارد، مثل مادر می‌ماند و از آن، بابه‌های متعدد اقتصادی و تولیدی گشوده می‌شود؛ روی آنها بایست تمرکز کنند؛ آنها را باید شناسایی کنند و نقشه‌ی راه را مشخص کنند و تکلیف همه را معلوم بکنند.»

نکته‌ای که مقام معظم رهبری در این فراز از سخنان خود بدان اشاره کرده‌اند در ادبیات اقتصادی با عنوان انتخاب پیشران‌های اقتصادی یا لوکوموتیوهای

۳- میزان رشد ارزش افزوده در طی سالیان گذشته توجه به روند رشد ارزش افزوده یک فعالیت اقتصادی در طی سال‌های گذشته می‌تواند بر آوردی هر چند نسبی از ارزش افزوده آن بخش در سال‌های آتی برای تصمیم‌گیران ایجاد نماید. در صورتی که به این شاخص توجه نشود و آینده پژوهی در مورد ارزش افزوده یک بخش انجام نشود ممکن است فعالیتی به عنوان اولویت اقتصادی یک کشور قرار گیرد که در آینده نزدیک و یا حتی در زمان آغاز بهره‌برداری توجیه اقتصادی خود را از دست داده باشد و دیگر جزء اولویت‌های اقتصادی نباشد.

۴- تامین نیازهای اساسی جامعه طبق بندهای ۱، ۸ و ۹ اصل ۴۳ قانون اساسی، دولت موظف است نیازهای اساسی مردم از جمله خوراک، پوشاک و مسکن با تاکید بر افزایش تولیدات کشاورزی، دامی و صنعتی را بگونه‌ای تامین نماید که کشور به مرحله خودکفایی رسیده و امنیت کالاهای اساسی تامین و مانع تسلط بیگانگان بر اقتصاد کشور شود. لذا ضروری است بخش‌های اقتصادی مرتبط با این نیازها ایجاد و تقویت شود.

۵- پایین بودن سرانه هزینه متوسط ایجاد اشتغال در بخش مذکور نسبت سرمایه به تعداد شغل ایجاد شده را سرانه هزینه متوسط ایجاد شغل گویند. به عبارت دیگر این شاخص نشان می‌دهد با یک سرمایه مشخص در هر بخش اقتصادی چه تعداد شغل می‌توان ایجاد نمود. هر چه این شاخص پایین‌تر باشد مطلوب‌تر است.

۶- مزیت‌های نسبی طبیعی وجود منابع طبیعی می‌تواند باعث شود یک فعالیت اقتصادی از مزایای اقتصادی بیشتری برخوردار شود. البته توجه صرف به این شاخص به هیچ وجه برای تعیین اولویت‌های اقتصادی کافی نیست. برخی رویکردهای اقتصادی نئو کلاسیک به کشورهای در حال توسعه پیشنهاد می‌کند تنها در رشته‌هایی که در آنها مزیت نسبی دارند (صنایع مبتنی بر منابع طبیعی و یا مبتنی بر نیروی کار ارزان) سرمایه‌گذاری کنند در حالی که عدم توجه به میزان رشد ارزش افزوده یک رشته در دنیا و غفلت از آینده پژوهی می‌تواند یک کشور را در طیف وسیعی از صنایع با ارزش افزوده و بهره‌وری پائین گرفتار کند. تجربه کشورهای تازه صنعتی شده همچون کشورهای آسیای شرقی و حتی کشورهای توسعه یافته نشان می‌دهد سیاست‌های صحیح صنعتی و تصمیمات حساب شده از سوی دولت‌ها می‌تواند به صورت مستمر و پویا مزیت‌های نسبی جدید در حوزه‌های جدید اقتصادی ایجاد کند که از قابلیت رشد بهره‌وری در آینده برخوردار بوده و ساختار اقتصادی و صنعتی کشور را به سمت فعالیت‌های با ارزش افزوده بالاتر سوق می‌دهد.

۷- مزیت نسبی منابع انسانی، شامل کمیت و کیفیت نیروی انسانی (مهارت و تخصص)

۸- وجود کشتش و تقاضای بالا برای محصول تولید شده در بازارهای داخلی یا خارجی (وجود مزیت بازار مصرف) به عنوان مثال بخش حمل و نقل را می‌توان یکی از بخش‌های لکوموتیو اقتصادی دانست چرا که علاوه بر ایجاد اشتغال فراوان و همچنین ارتباط بسیار با سایر بخش‌های اقتصادی، همواره تقاضای بالایی در داخل و خارج از کشور برای استفاده از سیستم حمل و نقل (ریلی، جاده‌ای و هوایی) کشور وجود دارد.

۹- قابلیت کنترل تورم عمومی ضروری است بخش‌های اقتصادی اولویت داری که قرار است از سوی دولت مورد حمایت قرار گیرد، تاثیر قابل قبولی بر کاهش تورم داشته باشد. به عبارت دیگر این بخش باید بتواند هم طریق ایجاد شغل و افزایش درآمد خانوار و هم از طریق رونق تولید و افزایش عرضه کالا و خدمات منجر به کاهش نرخ تورم عمومی در کشور شود.

اقتصادی منجر به رشد تولید و ارزش آفرینی زیادی در کشور شود. لکوموتیوهای اقتصادی در واقع موتور محرکه اقتصاد کشور محسوب می‌شوند تا جاییکه رونق تولید و ایجاد اشتغال پایدار در کشور منوط به توسعه پیشران‌های اقتصادی است. اما در انتخاب بخش‌های لکوموتیو اقتصادی باید به شاخص‌های متعددی توجه کرد که از جمله آنها می‌توان به شاخص‌های زیر اشاره کرد:

۱- میزان ارتباط با سایر بخش‌های اقتصادی پسین و پیشین (میزان اثرگذاری در زنجیره تولید) به هر میزان که ارتباط پیشینی و پسینی یک بخش اقتصادی با سایر بخش‌های اقتصادی بیشتر باشد، فعال شدن آن بخش، رشد اقتصادی بیشتری ایجاد می‌کند. برای بدست آوردن برآوردی صحیح از میزان ارتباط یک بخش با سایر بخش‌های اقتصادی می‌توان از جداول داده ستانده استفاده کرد.

۲- میزان ارزش افزوده طبیعتاً هر چه ارزش افزوده یک فعالیت اقتصادی بیشتر باشد می‌تواند کمک بیشتری به رشد اقتصادی و در نهایت رونق اقتصادی نماید.

صنعت گردشگری مالزی در سال‌های گذشته رونق بسیاری یافته، به طوری که این کشور صنعت گردشگری را دومین منبع در آمد خود قرار داده است. صنعت گردشگری مالزی پس از سال ۲۰۰۸ میلادی با بیشترین سرعت پیشرفت کرد. همچنین آمارهای منتشر شده از ژانویه و اکتبر ۲۰۱۵ سفر ۹/۲۲ میلیون گردشگر به این کشور و ۱۰ درصد رشد را نسبت به مدت مشابه سال ۲۰۱۴ نشان می‌دهد. مالزی با توسعه گردشگری حلال، گردشگران مسلمان بسیاری را جذب کرده است اما مقامات گردشگری این کشور به حوزه‌های دیگر گردشگری مانند گردشگری سلامت، گردشگری ورزشی و گردشگری هیجانی نیز توجه کرده و جاذبه گردشگری برای انواع مختلف گردشگران ایجاد کرده‌اند. به این معنا که امکانات مورد نیاز تمامی گردشگران برای انواع تفریح، خرید، ورزش، درمان و عبادت وجود دارند. از دیگر مواردی که موجب موفقیت گردشگری این کشور شده، نشان (برند) سازی در زمینه گردشگری است، جاذبه‌های گردشگری مالزی دارای برنامه‌ریزی، مدیریت و ساماندهی شده هستند. در حالی که به عقیده کارشناسان این امر مورد غفلت مقامات گردشگری ایرانی قرار گرفته‌اند.

گردشگری «حلال» مالزی الگویی برای ایران

وارد می‌کنند و به آنها اعتماد دارند. آب و هوای مالزی نیز به گردشگری این کشور کمک کرده و دارا بودن آب و هوای معتدل در طول سال موجب شده گردشگران از گزند سرما و گرمای شدید در امان بمانند. الصفی عنوان می‌کند: وجود مساجد باشکوه در مالزی نیز برای گردشگران مسلمان جذابیت دارد. مالزی به راستی در زیرساخت‌های گردشگری خود سرمایه‌گذاری کرده و اقدامات خوبی به منظور تکمیل زیرساخت‌های مرتبط با صنعت گردشگری انجام داده است. تابلوهای مالزی به زبان انگلیسی هستند و گردشگران در آدرس‌یابی به مشکلی بر نمی‌خورند. او می‌افزاید: مالزی نخستین کشور پایه‌گذار صنعت حلال است. مسلمانان در مالزی به راحتی می‌توانند به رستوران‌های حلال رفته و یا محصولات حلال را خریداری کنند. همچنین مقامات مالزی در زمینه گردشگری برای جذب مردم مسلمان اقداماتی انجام داده‌اند و هتل‌ها و اماکن اقامتی و تفریحی مخصوص مسلمانان ایجاد کرده‌اند. وجود خطوط هوایی ارزان قیمت مانند ایر آسیا در مالزی نیز از دیگر موارد جذب گردشگران به شمار می‌رود.

گردشگری حلال

به عقیده فعالان گردشگری ایجاد گردشگری حلال از مهم‌ترین اقدامات مقامات مالزی در توسعه صنعت گردشگری این کشور است. اشکان بروج، کارشناس گردشگری می‌گوید: بهترین الگویی که گردشگری مالزی برای کشور ما به دارد، بحث گردشگری حلال است. مالزی در کنار ایجاد زیرساخت‌های مختلف گردشگری مانند گردشگری ساحلی، گردشگری خرید و گردشگری شهری، گردشگری حلال را به منظور جذب گردشگران مسلمان ایجاد کرده است. او می‌افزاید: به منظور ایجاد گردشگری حلال امکاناتی مانند فرودگاه حلال،

سفر بدون اخذ ویزا

یکی از مهم‌ترین مواردی که منجر به توسعه صنعت گردشگری در مالزی شده است، نیاز نداشتن به ویزا در کشور مقصد و امکان سفر ۹۰ روزه به این کشور بدون ویزا است. بهزاد الصفی، فعال گردشگری می‌گوید: مالزی در صنعت گردشگری موفق است و می‌تواند الگوی مناسبی به منظور توسعه گردشگری ایران به شمار رود تا و بتوانیم گردشگری کشور را رونق دهیم. او می‌افزاید: مالزی سالانه ۳۰ میلیون نفر گردشگر جذب می‌کند و معادل ۳۰ میلیارد دلار درآمد دارد. کوالالامپور ششمین شهر گردشگرپذیر در دنیا شناخته شده است. سال گذشته حدود ۱۴ میلیون گردشگر تنها از کوالالامپور بازدید کرده‌اند و هدف مالزی آن است که تبدیل به قطب گردشگری دنیا شود. الصفی درباره عوامل موفقیت مالزی در گردشگری عنوان می‌کند: از عوامل مهم موفقیت مالزی در گردشگری آن است که آرامش و امنیت بر این کشور حاکم است و با وجود آنکه حدود ۲۸ نژاد، قبیله و مذهب مختلف در این کشور زندگی می‌کنند درگیری بین آنها وجود ندارد. همچنین سفر به مالزی به نسبت ارزان است. او اضافه می‌کند: همچنین مالزی دارای وزارتخانه گردشگری است که نقش مهمی را در دولت مالزی ایفا کرده و تمامی سازمان‌ها و وزارتخانه‌های مالزی موظف هستند با وزارت گردشگری هماهنگ باشند.

همچنین سفر به مالزی نیاز به ویزا ندارد. سازمان جهانی گردشگری به کشورها توصیه کرده تا پروکراسی اخذ ویزا را کاهش دهند. اکنون گردشگران ۵۸ کشور جهان می‌توانند بدون ویزا به مدت ۹۰ روز به مالزی سفر کنند. این فعال گردشگری اظهار می‌کند: جاذبه‌های طبیعی مالزی نیز منحصر به فرد هستند. او در ادامه می‌افزاید: مردم مالزی رفتار بسیار خوبی با گردشگران دارند و این نکته‌ای منحصر به فرد است. مردم مالزی فکر نمی‌کنند گردشگران فرهنگ بدی را به کشور آنها

استفاده از متخصصان در صنعت گردشگری و از همه مهم تر ایجاد تنوع محصولات گردشگری از اقداماتی که منجر به توسعه گردشگری در مالزی شده اند و می توانند الگوی مناسبی برای ایران به شمار روند. بروج عنوان می کند: امکان سفر برای تمامی مردم وجود دارد و محصول گردشگری مناسب با انواع مردم نیز در مالزی موجود است، گردشگری روستایی، گردشگری تاریخی، گردشگری هیجان انگیز، گردشگری طبیعی، گردشگری ورزشی و گردشگری سلامت همگی در مالزی وجود دارند. ایران تمامی این موارد را دارا است اما در کشور جاذبه گردشگری ایجاد نکرده ایم. او می افزاید: زمانی جاذبه های گردشگری در ایران وجود خواهد داشت که ساماندهی، برنامه ریزی و مدیریت نیز برای آنها موجود باشد، اینها مواردی هستند که در بسیاری از جاذبه های گردشگری ایران وجود ندارند. در کنار آن تبلیغ مناسبی نیز درباره گردشگری ایران انجام نشده است، بسیاری از گردشگران خارجی اطلاعی درباره جاذبه های گردشگری کشور ما ندارند.

■ در پایان

با توجه به تمام این مسائل می توان گفت: برنامه ریزی، مدیریت و ساماندهی از نیازهای گردشگری ایران به شمار می روند. همچنین نبود تبلیغات مناسب موجب شده بسیاری از جاذبه های گردشگری کشور به گردشگران خارجی معرفی نشوند.

غذای حلال، اقامتگاه حلال و امکانات تفریحی حلال ایجاد کرده اند تا بتوانند مسلمانان از جمله عرب ها را به کشور خود جذب کنند. نکته مهم آن است که مقامات گردشگری مالزی تنها بر گردشگری حلال تمرکز نکرده اند و بازار هدف خود را به مسلمانان محدود نکرده اند. بروج عنوان می کند: تمامی امکانات مورد نیاز برای همه نوع گردشگر در مالزی ایجاد شده و در کنار آن پلیس و حفاظت قوی نیز برای حفظ امنیت گردشگران و مردم مالزی آن ایجاد شده است. او اضافه می کند: یکی از اقدامات مناسب مقامات گردشگری مالزی نشان (برند) سازی در حوزه گردشگری است؛ الگوهای منحصر به فردی که برای گردشگری مالزی ایجاد شده، شعارهای گردشگری مالزی و عکس ها و فیلم های تبلیغاتی مخصوص برای گردشگری مالزی از جمله اقداماتی بوده اند که به منظور تبلیغ گردشگری مالزی انجام شده اند.

این فعال گردشگری اظهار می کند: لباس های محلی مخصوص هر قومیت و مکان مخصوص کشور می تواند تبلیغ مناسبی برای گردشگری اماکن مختلف ایران باشد. او در ادامه می گوید: از نکات مهم گردشگری مالزی برنامه ریزی در این صنعت است. برنامه ریزی های ۱۰ ساله برای جذب هر چه بیشتر گردشگران از جمله نکات مثبت اقدامات انجام شده در گردشگری مالزی است. برنامه ریزی منظم و سازماندهی شده، اجرا کردن و نظارت بر برنامه ها، آموزش مداوم، توانمندسازی نیروی انسانی،

پیش‌نیازهای برای کاهش هزینه‌های تولید

کار آفرین بسیاری نیز هستند که در شرایط سخت گذشته و سال‌های تحریم با برنامه‌ریزی‌های سازمانی توانسته‌اند نه تنها از فشار اقتصادی بکاهد بلکه با حفظ نیروی انسانی هزینه‌های واحد تولیدی خود را کاهش داده‌اند تا جایی که در بین واحدهای صنعتی و تولیدی سرآمد شده و زمینه را برای افزایش انگیزه رقابت پذیری ایجاد کرده‌اند.

کم نیستند مدیران صنعتی در زمینه‌های مختلف تولید، که نخستین باور خود را ایمان به کار و دوم نوآوری در واحد تولیدی ترسیم کرده‌اند. اگر با نگاهی موشکافانه عوامل موثر درون سازمانی در واحدهای تولیدی موفق را بررسی کنیم به طور قطع یک مدیر کار آفرین و نوآور، پرچم مدیریت فعال خود را بالا برده است. بنابراین می‌توان به درستی این موضوع پی برد که یک مدیریت صنعتی فعال و نوآور می‌تواند چنان واحد تولیدی خود را راهبری کند که در کنار کاهش هزینه‌های تولید (همچون: ماشین‌آلات، نیروی انسانی و تامین مواد اولیه تولید) به افزایش بهره‌وری و ایجاد دامنه رقابت پذیری کمک کند.

■ هم تشویق و هم تنبیه

علی اصغر پورمتین، کارشناس اقتصادی، در کنار یادآوری مشکلات واحدهای تولیدی و صنعتی کشور می‌گوید: بسیاری از واحدهای تولیدی داخل در کنار دست و پنجه نرم کردن با هزینه‌های جاری دچار ضعف برنامه‌ریزی مدیریتی و سازمانی هستند در حالی که اگر مدیریت یک واحد صنعتی با بررسی و پژوهش چالش‌های موجود خود را شناسایی کند و در یک نگاه مقایسه‌ای این چالش‌های تولید را در واحدهای صنعتی مشابه مورد بازبینی قرار دهد، می‌تواند برای بهبود و سازمان‌دهی مشکلات و موانع تولیدی قدم بردارد. این بهبود تولید باید در کنار بالابردن بازدهی نیروی کار باشد به نحوی که فضای تشویق و تنبیه در آن واحد تولیدی لحاظ شود. هر چند نیمی از افزایش بهره‌وری نیروی کار به قانون کار برمی‌گردد، با این همه اگر سیاست‌های تشویقی و تنبیهی و بیان پیشنهادها در یک واحد صنعتی به درستی اعمال شود قسمتی از مشکلات فرآیند مدیریت صنعتی در آن بنگاه تولیدی حل خواهد شد. قسمتی دیگر از مشکلات واحد تولیدی که یک مدیریت صنعتی فعال باید به آن واقف باشد کاهش هزینه‌های مالی و شناسایی دارایی‌های زیان‌ده است. در

نقش یک مدیریت صنعتی برای کاهش هزینه‌های تولیدی یک بنگاه اقتصادی آنجایی بیشتر به چشم می‌آید که با شناسایی مشکلات و چالش‌ها و بهره‌گیری از مشاوران آگاه مدل تولید و توسعه صنعتی را به نحوی ترسیم کند که به افزایش تولید صادرات محور منجر شود. برای این منظور مدیران صنعتی باید مطابق با نیاز روز پیش روند.

موفقیت و پیشرفت واحدهای صنعتی و بنگاه‌های تولیدی نیازمند زیرساخت‌هایی است که پیش از راه‌اندازی آنها باید پیش‌بینی و لحاظ شود. اصلی‌ترین این پیش‌نیازها وجود مدیریت صنعتی فعال و کارآمد است. بدون این عامل به طور قطع یک واحد تولیدی هر چند دارای منابع مالی سرشار باشد نخواهد توانست به اهداف پیش‌بینی شده دست یابد. یک مدیریت صنعتی و تولیدی فعال در هر بنگاه اقتصادی می‌تواند با برنامه‌ریزی ویژه و عملیاتی سبب هزینه‌ها و درآمدها را به درستی جایگذاری کند. این محاسبه دقیق دخل و خرج سازمانی، چرخه تولید را به پیوستگی در طول زمان به حرکت در خواهد آورد و به طور قطع در نگاه بلندمدت به پیشرفت آن واحد تولیدی خواهد انجامید. این مسئله در نظام تولیدی کشور ما بسیار ویژه و قابل پردازش است؛ چراکه یکی از موانع رشد و پیشرفت واحدهای تولیدی کشور در حال حاضر، هزینه‌های بالای تولید است که ممکن است مدیر یک واحد صنعتی را از ادامه تولید بازدارد و ناامید کند. به علاوه اینکه وقتی یک واحد تولیدی نتواند در میان رقبای تولیدی و صنعتی سرآمد باشد و حرفی نیز برای گفتن نداشته باشد در کوتاه‌مدت ورشکسته خواهد شد. البته در کنار این ضعف درون‌سازمانی اگر عوامل برون‌سازمانی و فضای کسب و کار مساعد نباشد طول عمر واحد تولیدی کمتر می‌شود. هر چند مدیران صنعتی و

کنار این عامل مهم باید مدیریت صنعتی، روحیه همکاری و همیاری را در بین نیروی انسانی ترویج کند. به عبارتی مدیریت منابع انسانی باید به نحوی پیش چشم یک مدیر تولیدی قرار داده شود که علاوه بر ایجاد فضای مهارت آموزی، فضای رقابتی فعال و سازنده را ایجاد کند. در واقع عامل تاثیر گذاری که می تواند به مدیریت درون سازمانی یک واحد تولیدی کمک کند، وجود نیروی انسانی است که آموزش رقابت پذیری را در دانشگاه یا کارگاه های آموزشی فرا گرفته اند. از آنجا که یک مدیر فعال صنعتی بدون وجود منابع انسانی زبده و مستعد نمی تواند سرآمد باشد، گزینش چنین کارکنانی باید در ابتدای کار و در مرحله راه اندازی واحد تولیدی مد نظر مدیریت سازمانی باشد. در نگاه بلندمدت اگر عوامل برون سازمانی و درون سازمانی یاور یک مدیر فعال تولیدی باشد، می توان در آینده نگرانی آن واحد صنعتی، افزایش تولید را و یکبار صادرات محور را دید.

■ تاسیس یک واحد تولیدی همه کار نیست

بیژن پناهی زاده، عضو خانه صنعت، معدن و تجارت نیز با تاکید به نقش عوامل برون سازمانی و تاثیر گذاری بر روند مدیریت صنعتی در یک واحد تولیدی می گوید: برای کاهش بار هزینه های تولید در یک واحد صنعتی به طور قطع نیاز به مدیر ریسک پذیر، نوآور، کارآفرین و آینده نگر است. به عبارتی باید ریزه کاری های صنعتی و تولیدی را فرا گرفته باشد. به نحوی که با اشراف بر مسائل اقتصادی و صنعتی بتواند بر روند بهره روری سازمانی نظارت داشته باشد. داشتن تحصیلات دانشگاهی و روحیه مهارت آموزی به کارکنان می تواند به این افزایش بهره روری کمک کند. در کنار این ویژگی های صنعتی، باید روابط عمومی قوی و گروه بازاریابی فعال در واحد تولیدی خود ایجاد کند؛ چرا که متاسفانه یکی از ضعف های واحدهای تولیدی کشور آشنا نبودن با فضای بازار و بازاریابی نبود یک روابط عمومی قوی است که مدیریت صنعتی را در تمام امور یاری رساند.

بسیاری از مدیران و سرمایه گذاران در واحدهای تولیدی فکر می کنند که فقط راه اندازی یک واحد صنعتی کفایت می کند در حالی که شروع به کار یک واحد تولیدی تنها ۳۰ درصد کار است و رفع بسیاری از موانع تولید به عملکرد مدیریت صنعتی در ارتباط با نیروی کار بر می گردد. البته عوامل مهم برون سازمانی چون قوانین بانکی و نرخ ارز و سود، قوانین مالیاتی و قوانین کار که به طور مستقیم یک مدیر صنعتی با آن سروکار دارد قابل انکار نیست. از این رو است که یک مدیریت فعال تولیدی باید برای تلفیق و مقایسه عوامل برون سازمانی و درون سازمانی مشاوران آگاه تولیدی و صنعتی داشته باشد. به عبارتی اگر گفته می شود که نقش مدیریت صنعتی در بهبود پایه های تولیدی بسیار مهم و چشمگیر است به این معنی نیست که یک مدیر تولیدی، دانای کل در آن سازمان است. در تمامی واحدهای تولیدی موفق دنیا مشاوران آگاه همراه یک مدیر صنعتی هستند.

مشاورانی که به شایستگی انتخاب شده اند و می توانند به پیش بینی فضای کسب و کار و وضعیت تولیدی، انگیزه تولید و کار را برای مدیر صنعتی و منابع انسانی فعال ایجاد کنند. ایجاد این انگیزه به طور قطع می تواند روند تولید را بالاتر ببرد. به نحوی که تولید بر هزینه ها پیشی خواهد گرفت. هنگامی که این روند پیوسته دنبال شود به طور قطع می توان امیدوار بود که دامنه رقابت پذیری درون سازمانی گسترش یابد به نحوی که باعث تسری روند به بیرون از واحد تولیدی شود و آن واحد صنعتی به عنوان یک واحد فعال شناخته شود.

سخنران بیژن پناهی زاده خالی از این نبود که تا یک مدیریت صنعتی براساس اصل شایستگی انتخاب نشده باشد، نمی تواند موثر واقع شود. در کنار آن اگر یک مدیر تولیدی، مهارت تولیدی و صنعتی در ابعاد انبوه و صادراتی نداشته باشد نمی توان دل به افزایش رقابت پذیری صنعتی بست. البته به این تاکید های می توان این نکته را نیز اضافه کرد که مدیران واحدهای تولیدی باید براساس نیاز روز برنامه ریزی کنند. به عبارتی نیاز بازار را بشناسند و با آینده نگرانی تولید کنند. اگر فضای تولیدی در هر دستگاه و کالایی، براساس دانش فنی روز و قدرت فناوری پیشرو است و حرف نخست را می زند، مدیران و سرمایه گذاران تولیدی باید بتوانند پایه های این قدرت فناوری را ایجاد کنند؛ چرا که فناوری بدون شک می تواند به باری یک مدیر فعال و آگاه صنعتی یا یک سرمایه گذار بیاید تا جایی که واحد تولیدی را به سودآوری برساند. در کنار این نکات باید مدیریت مصرف و مدیریت تولید در همه زمان ها اجرایی شود.

اجرای این فرآیند نیازمند طرح یک مدل سیاست گذاری و برنامه ریزی است که همه مدیران صنعتی باید آن را براساس یک مدل آینده نگرا نه و عقلانی طراحی کنند یا اگر در طرح این مدل مهارت کافی ندارند، از یاری برنامه ریزانی که با مدل های سیاست گذاری آشنایی دارند بهره بگیرند. حالا اگر اندکی خلاقیت و نوآوری و ذکاوت نیز اضافه شود مدل توسعه صنعتی برای یک مدیر تولیدی قابل ترسیم است البته به مدد عوامل برون سیستمی که دولت باید به وجود بیاورد. برای اجرای مدل های توسعه برای یک مدیر صنعتی، دولت نقش حمایتی خود را باید حفظ کند تا جایی که انگیزه تولید برای مدیران صنعتی به وجود آید و به جای اینکه به نرخ سود و بهره بانکی فکر کنند به افزایش تولید صادرات گرا بیندیشند. در نگاه آخر این گزارش به این نکته اشاره دارد که بخش مدیریتی در یک واحد صنعتی باید از جنس تولید باشد به شکلی که به بازتولید بینجامد نه حفظ یک جایگاه و پست مدیریتی. بی شک نقش مدیریت صنعتی فعال در کاهش هزینه های تولید و افزایش بهره روری واحدهای تولیدی بارها و بارها تاکید شده است. چه در مقاله ها و سرفصل ها و چه سخنرانی ها و دانشگاه. اما آنچه مهم به نظر می رسد این است که در حال حاضر مدیریت آگاه تولیدی یکی از لازمه های پیشرفت و رونق فضای تولید و کسب و کار است به ویژه که در سالی که اقدام و عمل در اقتصاد می خواهد نمود عینی داشته باشد. از این رو باید مدیران واحدهای تولیدی خود را برورزسانی کنند و آنهایی که در تلاش برای ایجاد یک واحد تولیدی هستند از مدل ها و الگوهای سودآوری کمک بگیرند.

بیوگونگ تکنیک آسانبر
(تیسن کروپ آسانبر سابق)

آسانسور - پله برقی

- ✓ تولید انواع آسانسور ترکیبی با کیفیت برتر
- ✓ تامین انواع آسانسور سفارشی پکیج خارجی
- ✓ تامین انواع پله - رمپ و پیاده رو برقی پکیج خارجی
- ✓ نصب انواع آسانسور و پله برقی
- ✓ خدمات شبانه روزی سرویس و نگهداری

- ▲ بیش از ۴۰ سال سابقه تولید در صنعت آسانسور ایران
- ▲ تولید با بهره گیری از تکنولوژی آلمان در بزرگترین کارخانجات آسانسور سازی ایران
- ▲ تولید و تامین و نصب بیش از ۴۲۰۰ دستگاه آسانسور و پله برقی از سال ۸۵ تا کنون
- ▲ گسترده ترین شبکه خدمات سرویس و نگهداری آسانسور و پله برقی در ایران
- ▲ تامین و نصب آسانسورها و پله های برقی در پروژه های عظیم :

حرم مطهر امام رضا (ع)
 شهرداری تهران
 شهرداری مشهد
 مترو شیراز
 قطار شهری مشهد
 فرودگاه شهید هاشمی نژاد مشهد
 مجتمع چندمنظوره خلیج فارس شیراز
 مجتمع تجاری الماس شرق و وصال مشهد
 بانک صادرات مشهد
 سینما آزادی تهران
 مجتمع های تجاری و اداری بافت فرسوده اطراف حرم مطهر
 ...

A company of "EE. Bewegung Technik" Germany

BS EN 81:1998

OHSAS 18001:2007

ISO 9001:2008

BS EN 13015:2001

ThesenKrupp Assanbar

Gostardeh Toos

گوستارده توس

Nuts and Dried Fruit

the extreme enjoyment

edalat novin sanli food products co.

Since:1960

The Extreme enjoyment

Edalat Novin Sanli food Industrial co.
Saltoun Nuts & Dried Fruit
Shop : 8th , Ghazvin St, Ghazvin Blvd , Mashhad , IRAN
TEL: (+9851)37277938 FAX: (+9851)37232035 SUGGESTIONS: (+9851)371179
WWW.EDALATNUTS.COM

گروه صنایع غذایی فعالیتت نوین سانلی
آدرس: فروشگاه: مشهد، بلوار قزوین، جنب ترانس A، تلفن: 37277938 - 37232035
آدرس: کارخانه: مشهد، شهرک صنعتی نوس، فاز یک، قطعه دوم تلفن: 37277938 - 37232035
گروه: ایران - مشهد - آدرس: بخاری - بازار - 8 و 9

همیشه کار مشهد

اولین و بزرگترین تولیدکننده
کاغذ، مقوا، کارتن در شرق کشور

مشهد - کیلومتر ۱۸ جاده قوچان
تلفن: (۴۰ خط) ۳۵۰۰۲ - ۰۵۱
تلفکس دفتر فروش مشهد:
۳۵۴۲۰۲۶۲ - ۳۵۰۰۲۱۹۹ - ۰۵۱